

การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

นางนุช อินตะแก้ว

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองรายงานการค้นคว้าอิสระ
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

ชื่อเรื่อง

การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นงนุช อินตะแก้ว

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ ๗ เดือน พ.ย. พ.ศ. ๒๕๕๔

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล)

วันที่ ๗ เดือน พ.ย. พ.ศ. ๒๕๕๔

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารณา ยศสุข)

วันที่ ๗ เดือน พ.ย. พ.ศ. ๒๕๕๔

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล)

วันที่ ๗ เดือน พ.ย. พ.ศ. ๒๕๕๔

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ยศราช)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ ๙ เดือน พ.ย. พ.ศ. ๒๕๕๔

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวนงนุช อินตะแก้ว
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ นี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย เป็นการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งประกอบไปด้วย คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ หัวหน้าสถานีอนามัย และประธานชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน รวม 17 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์สรุปตัวชี้วัด ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ ผู้สูงอายุมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในระดับตำบลและระดับหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่เป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยกันและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอันแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและความมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของชมรมผู้สูงอายุ

ในปัจจุบันการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่เน้นการสงเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืนหรือส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุแต่ประการใด และยังขาดความหลากหลายของการจัดกิจกรรม กล่าวคือ ยังมีกิจกรรมอีกหลายด้านที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ยังมิได้ดำเนินการ เช่น กิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพ การสนับสนุนเครือข่ายการ

ช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมความรักความเข้าใจในครอบครัว และการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ เป็นต้น

ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดขึ้น ประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่ 1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. มาตรฐานด้านรายได้ 3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย 4. มาตรฐานด้านนันทนาการ 5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน ซึ่งแต่ละมาตรฐานมีการกำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนาไว้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ รวม 31 ตัวชี้วัด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุตามตัวชี้วัดได้ 24 ตัวชี้วัด ซึ่งในจำนวนนี้มีทั้งกิจกรรมที่ องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีนามัยประจำตำบล หรือชมรมผู้สูงอายุได้ดำเนินการแล้ว รวมทั้งกิจกรรมที่สามารถเพิ่มเติมหรือต่อยอดจากกิจกรรมเดิม และกิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถดำเนินการได้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับตัวชี้วัดที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินการได้ มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด ซึ่งเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้ส่วนใหญ่เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากร ความไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ หรือบางตัวชี้วัดไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษายังพบอีกว่า ทั้งชมรมผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีส่วนอย่างมากในการเป็นฐานสนับสนุนการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ดังนั้น หากผู้บริหารมีนโยบายที่จริงจังในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุและการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน ก็จะทำให้การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุมีความชัดเจนและเห็นผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น

Title	The Elderly Management in Accordance with the Standard of Elderly Welfares of Mae Horphra Sub-district Administrative Organization, Maetaeng District, Chiang Mai Province
Author	Miss Nongnoot Inthakaew
Degree of	Master of Public Administration in Public and Private Organization Administration
Advisory Committee Chairperson	Dr. Somkid Kaewthip

ABSTRACT

The objectives of this qualitative study were to explore: 1) the elderly situations in Mae Horphra sub-district, Maetaeng district, Chiang Mai province and 2) possibility in the elderly management in accordance with the standard of elderly welfares of Mae Horphra sub-district administrative organization. A set of structured interview schedules was used for data collection. Informants in this study were 17 people obtained by purposive sampling. They were Mae Horphra sub-district administrative organization officials, head of public health station, and chief of the elderly club of Mae Horphra sub-district. Content and indicator were analyzed and the following were found:

The elderly club was founded at a village and sub-district levels and it was found in every village. The elderly club had various activities aiming at assisting the elderly and the community. This implied the strength and potential of the elderly in community development participation. It was found that most of their activities focused on welfares and short term problem solving. However, these activities did not promote sustainability or self-reliance of the elderly. Besides, it lacked of diversity in activity holding. That was, there were some other activities which had not been held by Mae Horphra sub-district administrative organization, e.g. health promotion, the community elderly assistance network, nourishment of family tightening, local wisdom transfer conducted by the elderly, etc.

With regards to the possibility in the elderly management, the Department of Local Ruling Promotion had determined the following 6 standard aspects: 1) health card and healing, 2) income, 3) accommodation, 4) recreation, 5) social security and protection, and 6) service and support network. Each aspect had indicators measuring developing steps which could be used as a guideline for the elderly management. Based on 31 indicators, the informants perceived that the sub-district administrative organization could hold various services for the elderly by using 24 indicators. However, some of these indicators had been used and expected to be supplemented. This could be done by asking coordination or collaboration with other concerned agencies. The rest 7 indicators could not be used due to: 1) limited budget, 2) lack of staff, and 3) inappropriate topographic condition. Besides, some indicators were not under the authority of the sub-district administrative organization.

Findings also showed that the elderly club and concerned local agencies highly took part in the elderly club operation and activities in accordance with the standard of elderly welfares. Thus, the standard of elderly welfares would be clear and concrete if administrators determine concrete policies on the elderly welfares and management.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข กระทั่งรายงานการค้นคว้าอิสระเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา ยศสุข กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไข จนกระทั่งรายงานการค้นคว้าอิสระเรื่องนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลบ้านหัวฝาย ประธานชมรม ผู้สูงอายุระดับตำบลและระดับหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่หอพระทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลสำหรับการวิจัย ตลอดจนขอบคุณคนในครอบครัวและมิตรสหายทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการศึกษา

นนุช อินตะแก้ว

พฤษภาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญภาพผนวก	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎี	7
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	8
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	11
สิทธิของผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	13
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542	14
แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความสูงอายุ	14
แนวคิดสวัสดิการสังคม	18
แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 – 2564	21
สิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546	24
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	25
แนวคิดการนำมาตรฐานมาใช้ในการบริหารราชการ	32
มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ	36

หน้า

มติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ พ.ศ. 2553	45
นโยบายรัฐบาลในการบริหารจัดการผู้สูงอายุ	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	51
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	52
สถานที่ดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	54
สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	54
ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการ	
สงเคราะห์ผู้สูงอายุ	62
สรุปภาพรวมการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์	
ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัด	
เชียงใหม่	91
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
สรุปผลการวิจัย	93
สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัด	
เชียงใหม่	93
ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการ	
สงเคราะห์ผู้สูงอายุ	96
สรุปภาพรวมการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์	
ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัด	
เชียงใหม่	105
อภิปรายผลการวิจัย	105
ข้อเสนอแนะ	109
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	109

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

110

บรรณานุกรม

112

ภาคผนวก

116

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์

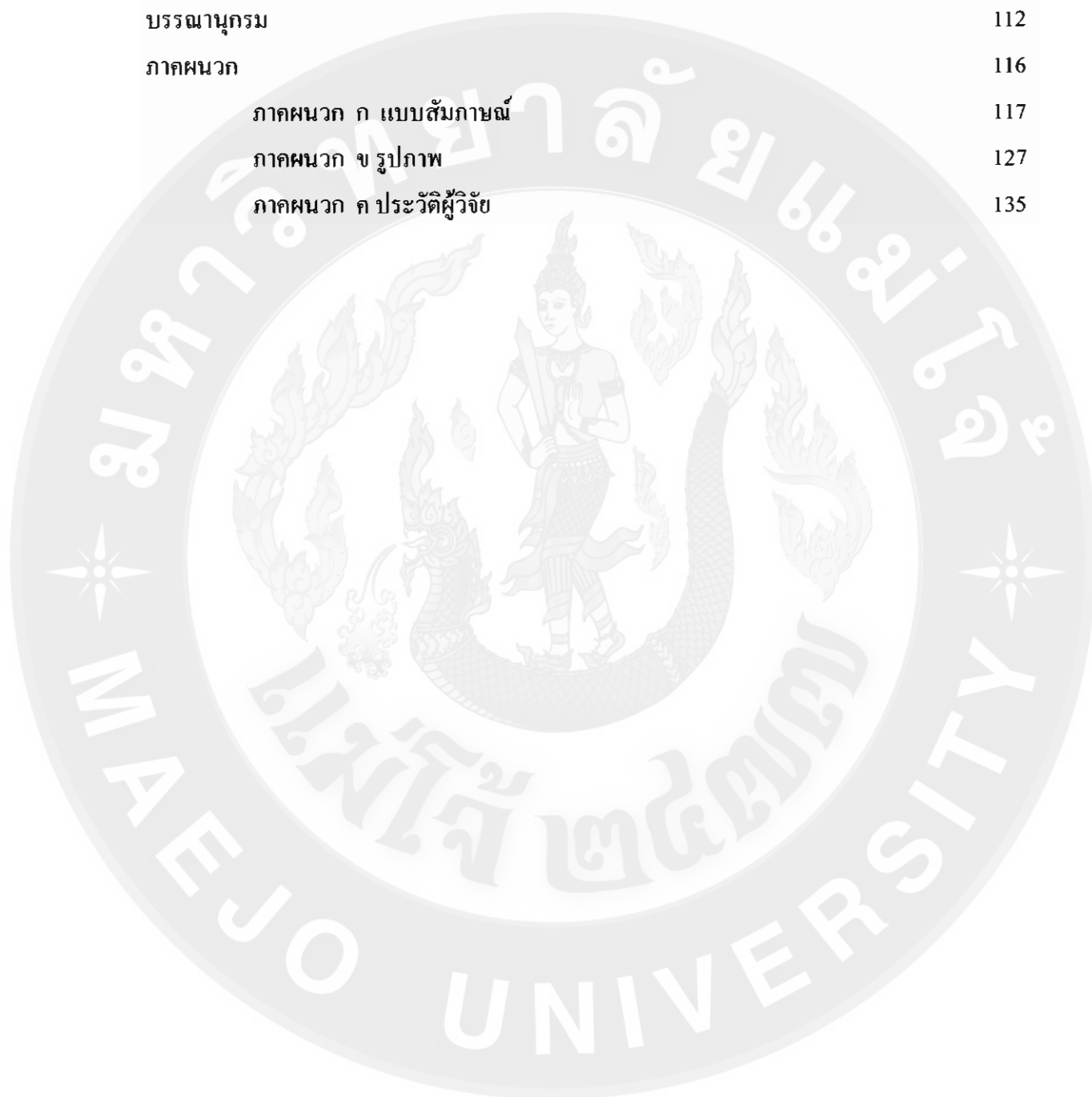
117

ภาคผนวก ข รูปภาพ

127

ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย

135

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	สถิติประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทย พ.ศ. 2542 – 2552 (คน)	2
2	กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ของมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ	41
3	ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	63
4	ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้	66
5	ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย	71
6	ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ	74
7	ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง	79
8	ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 6 มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน	88

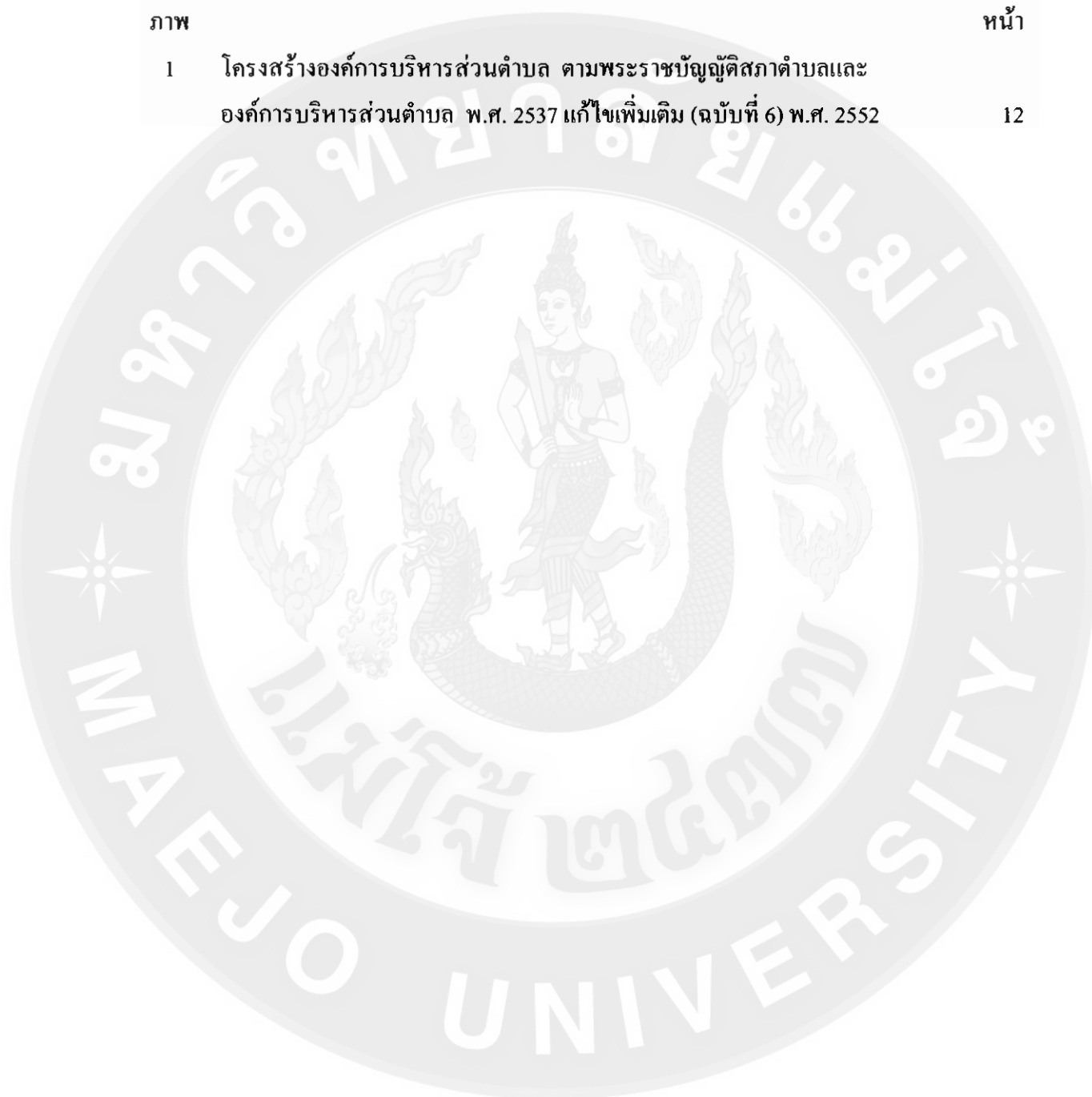
สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

- 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ
องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552

12

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวก	หน้า
1 ผู้วิจัยขณะสัมภาษณ์ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ	128
2 ผู้วิจัยขณะสัมภาษณ์ประธานชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 3 บ้านฝ้าง	128
3 กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลแม่หอพระ (1)	129
4 กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลแม่หอพระ (2)	129
5 กิจกรรมของสมาคมพัฒนากิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ(1)	130
6 กิจกรรมของสมาคมพัฒนากิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (2)	130
7 กิจกรรมการทำสวนสมุนไพรของชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (1)	131
8 กิจกรรมการทำสวนสมุนไพรของชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (2)	131
9 กิจกรรมการการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนนักศึกษา (1)	132
10 กิจกรรมการการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนนักศึกษา (2)	132
11 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระการเยี่ยมบ้าน ผู้สูงอายุเพื่อมอบของอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การยังชีพ	133
12 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ	133
13 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ การสนับสนุน อาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นศูนย์เอนกประสงค์บริการผู้สูงอายุ	134
14 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ การจัดงานประเพณีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ	134

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชากรวัยสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จเกินความคาดหมายในอดีต และความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ยุคปัจจุบัน ที่ทำให้อัตราการตายของประชากรลดลง อายุขัยเฉลี่ยของประชากรสูงขึ้น โครงสร้างประชากรของประเทศไทยจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีการคาดการณ์ไว้ว่าประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ในปี 2560 จะมีจำนวน 10,691,000 คน และในปี 2570 จะมีจำนวนถึง 16,055,000 คน (ชุดินาญ วงศ์สุบรรณ และคณะ, 2551: 46)

องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้นิยามว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเกิน 10% หรืออายุ 65 ปีขึ้นไป เกิน 7% ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็น 20% และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็น 14% โดยประเทศไทย ได้นิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้ใน พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ว่า หมายถึง “ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป” (สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553: 1)

และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ “สังคมผู้สูงอายุ” และ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” ไว้ดังนี้

สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปี ขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไป

สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ขึ้นไป

ทั้งนี้ มีสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนของประชากรวัยสูงอายุของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2542 – 2552 ดังนี้

ตาราง 1 สถิติประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทย พ.ศ. 2542 – 2552 (คน)

ท.ศ.	กลุ่มอายุ (ปี)			ผู้สูงอายุรวม	ประชากรรวม	% ของ
	60 < 65	65 < 70	70 +	(1)	(2)	(1)/(2)
เกณฑ์สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)						≥ 10
เกณฑ์สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)						≥ 20
2542	1,775,104	1,381,475	2,112,359	5,268,938	58,570,453	9.00
2543	1,802,902	1,418,505	2,200,592	5,421,999	58,875,950	9.21
2544	1,815,101	1,491,784	2,307,507	5,614,392	59,362,288	9.46
2545	1,872,448	1,523,598	2,449,643	5,845,689	59,887,912	9.76
2546	1,885,785	1,580,908	2,568,440	6,005,133	60,204,071	9.97
2547	1,879,491	1,613,819	2,667,862	6,161,172	60,549,324	10.18
2548	1,898,284	1,646,587	2,791,117	6,335,988	60,991,109	10.39
2549	1,952,959	1,654,158	2,926,353	6,533,470	61,395,496	10.64
2550	1,994,092	1,687,828	3,023,141	6,705,061	61,540,020	10.90
2551	2,109,501	1,661,719	3,133,378	6,904,598	61,828,099	11.17
2552	2,238,770	1,689,966	3,248,083	7,176,819	62,194,581	11.54

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เอกสารสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย 2552 (2553: 3)

จากสภาพการณ์เช่นนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุหลายประการ เช่น อัตราการพึ่งพิงของสังคมเพิ่มสูงขึ้น เหตุเพราะผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น แต่ประชากรวัยทำงานมีเท่าเดิมหรือลดลง สัดส่วนของคนวัยทำงานที่จะเป็นหลักพึ่งพิงของผู้สูงอายุจึงลดลง เมื่อประชากรวัยทำงานลดลง ย่อมทำให้ผลผลิตมวลรวมลดลง รัฐเก็บภาษีได้น้อย แต่ต้องเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และหากรัฐบาลรับภาระเกี่ยวกับผู้สูงอายุไม่ไหว ก็จะส่งผลกระทบต่อด้านสังคมตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาการพลัดไส้ผู้ปวยสูงอายุที่ยากจน ปัญหาขอทาน เป็นต้น ด้านผู้สูงอายุเองก็มักประสบปัญหามากมายหลากหลายปัญหา เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สามารถประกอบอาชีพทำให้ไม่มีรายได้เพื่อยังชีพ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากร่างกายของผู้สูงอายุทรุดโทรมไปตามกาลเวลา เกิดการเจ็บป่วยด้วยสารพัดโรคของคนชรา บางรายอาจประสบภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ปัญหาด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมักจะเกิดความเหงาว่าเหว เนื่องจากถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังความรู้สึกว่าตัวเองหมดคุณค่า หรือบางรายลูกหลานอาจไม่ยอมรับ ไม่สนใจดูแล ก่อให้เกิดปัญหา

ด้านสุขภาพจิต และยิ่งถ้าหากผู้สูงอายุต้องสูญเสียคู่ชีวิตที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพจิตใจมากยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาดังที่ได้กล่าวมา จึงควรที่หน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมการรับมือกับปัญหาที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายที่สุด และมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลด้านผู้สูงอายุโดยตรงควรที่จะมีการเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาให้มีประสิทธิภาพตั้งแต่บัดนี้ จากการศึกษาวิจัยเอกสารพบว่า ผู้สูงอายุยากจนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งแน่นอนว่าภาระในการรับผิดชอบดูแล การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุย่อมจะต้องตกเป็นภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชนบทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จุดที่น่าสนใจจึงอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีแนวทางในการบริหารจัดการอย่างไร จึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาด้านผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขึ้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและให้บริการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล มาตรฐานด้านรายได้ มาตรฐานด้านที่พักอาศัย มาตรฐานด้านนันทนาการ มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และมาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน

อย่างไรก็ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นนั้น เป็นมาตรฐานกลางที่กำหนดใช้ร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกรูปแบบทุกขนาด ซึ่งหากพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว ศักยภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบแต่ละขนาดย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพในการบริหารงานหลายประการ อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านงบประมาณ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละพื้นที่ นโยบายของผู้บริหาร และการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เล็กที่สุดในบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปทั้งหมด ในขณะที่เดียวกันก็เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากที่สุดเช่นกัน ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศมีจำนวน 5,767 แห่ง ในขณะที่เทศบาลทุกระดับมีจำนวน 2,008 แห่ง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีจำนวน 75 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เดือนกันยายน 2553) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป : ระบบออนไลน์)

และตามสภาพความเป็นจริงแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ที่เป็นเขตชนบท และมีทรัพยากรทางการบริหารน้อย แต่มีภารกิจที่สำคัญคือ การดูแลและใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่มากที่สุด เป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องดูแลทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ มากที่สุดปัญหาทุกปัญหาของท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีหน้าที่ในการดูแลรวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นจึงมีประเด็นที่น่าสนใจว่า การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้ จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบการบริหารงานในเขตตำบลแม่หอพระเต็มทั้งพื้นที่ โดยมีเขตการปกครองจำนวน 9 หมู่บ้าน มีประชากรรวม 5,470 คน ในจำนวนนี้มีประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ 824 คน คิดเป็นร้อยละ 15.06 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (ข้อมูลจาก ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนอำเภอแม่แตง ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2553) และมีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่จำนวน 4,481 คน มีประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ 643 คน คิดเป็นร้อยละ 14.35 ของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงทั้งหมด (ข้อมูลจากการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ตำบลแม่หอพระ (จปฐ.) ปี 2553) ซึ่ง ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่อยู่ จึงมีความคุ้นเคยและชำนาญพื้นที่ ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่องค์กรได้ และประการสำคัญที่สุดหากดูอัตราส่วนของผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากรแล้วถือได้ว่าตำบลแม่หอพระเป็นพื้นที่ที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว จึงมีความน่าสนใจที่จะทำการ ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เพื่อก้าวเข้าสู่สถานะแห่ง “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” ในอนาคตอันใกล้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ รวมทั้งได้แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด
3. ประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อผู้สนใจด้านการดูแลผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการศึกษา
ดำเนินการศึกษาในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอ แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ศึกษาเฉพาะการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

นิยามศัพท์

การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพการดำเนินการด้านผู้สูงอายุ อันได้แก่ การจัดให้บริการด้านต่าง ๆ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนการให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่หอพระ

มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ หมายถึง เกณฑ์การจัดบริการและการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น

สถานการณ์ผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของชมรม ปัญหาอุปสรรคในการ

ดำเนินงาน ตลอดถึงสภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระในปัจจุบัน

ความเป็นไปได้ หมายถึง ความสามารถที่จะดำเนินการได้ หรือความคาดหวังว่าจะสามารถดำเนินการได้

เกณฑ์การจัดบริการและการสงเคราะห์ หมายถึง การกำหนดระดับกิจกรรมที่ต้องจัดบริการหรือให้การสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ

มาตรฐานตัวชี้วัด หมายถึง ลักษณะกิจกรรมด้านผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น เพื่อใช้เทียบเคียงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพของผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดบริการหรือจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่มีการพัฒนายกระดับการให้บริการหรือสวัสดิการสูงขึ้น หรือก้าวหน้ากว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะกระทำ หรือเลือกทำตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล แม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
3. สิทธิของผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
4. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542
5. แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความสูงอายุ
6. แนวคิดสวัสดิการสังคม
7. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2564
8. สิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546
9. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ
10. แนวคิดการนำมาตรฐานมาใช้ในการบริหารราชการ
11. มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และตัวชี้วัด
12. มติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ พ.ศ. 2553
13. นโยบายรัฐบาลในการบริหารจัดการผู้สูงอายุ
14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ปิยากร หวังมหาพร (2550: 3) ได้ให้ความหมายของ การปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้ การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขต ประชากร ความเจริญตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด องค์กรดังกล่าวต้องมีอำนาจอิสระเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

อุทัย หิรัญโต (2523 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2552 : 29) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อตอบสนองความต้องการของคน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่นมีผู้แทนได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลัง และกำหนดนโยบายของตนเอง รวมทั้งมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อประโยชน์ของรัฐและของท้องถิ่น โดยตรง

ลักษณะที่สำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 อ้างใน ชูทรรุณ ศรีรัตนภมร, 2550 : 8) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. มีสถานะตามกฎหมาย หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย
2. มีพื้นที่และระดับ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่การปกครองที่แน่นอน และชัดเจน และควรจะต้องมีการแบ่งระดับการปกครองท้องถิ่นว่ามีกี่ระดับ เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่และระดับของการปกครองท้องถิ่นมีมากมาย เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสำคัญในการปกครองตนเองของประชาชน ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และความหนาแน่นของประชาชน

3. มีการกระจายอำนาจหน้าที่ การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองไปให้ท้องถิ่น โดยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน

4. มีความเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์การนิติบุคคลโดยเอกเทศจากองค์การของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เพื่การดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

5. การเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ กล่าวคือจะต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเลือกตั้งคณะเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน

6. มีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานรัฐบาลกลาง และมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมายสามารถกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ เพื่อกำกับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่นและสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

7. มีงบประมาณของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

8. มีการกำกับดูแลของรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองระดับรองของรัฐและอยู่ในกำกับดูแลของรัฐ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและความมั่นคงของรัฐ

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2552 : 33) กล่าวถึง วัตถุประสงค์และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นของตน

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 อ้างถึงใน ยุทธนา ศรีรัตนภมร, 2550: 9) กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สวนหย่อม สวนสาธารณะ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย เช่น งานดับเพลิง

3. เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการทางสาธารณสุข จัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา เป็นต้น

4. เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่น เป็นงานที่หากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการเองอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะเป็น จัดให้มีโรงรับจำนำ การจัดตลาดและงานต่าง ๆ ที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชน

กล่าวโดยสรุป องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย โดยมีอาณาเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีอิสระในการบริหารงานและงบประมาณผ่านผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม (2552 : 254) ให้ความหมายของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ว่า หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

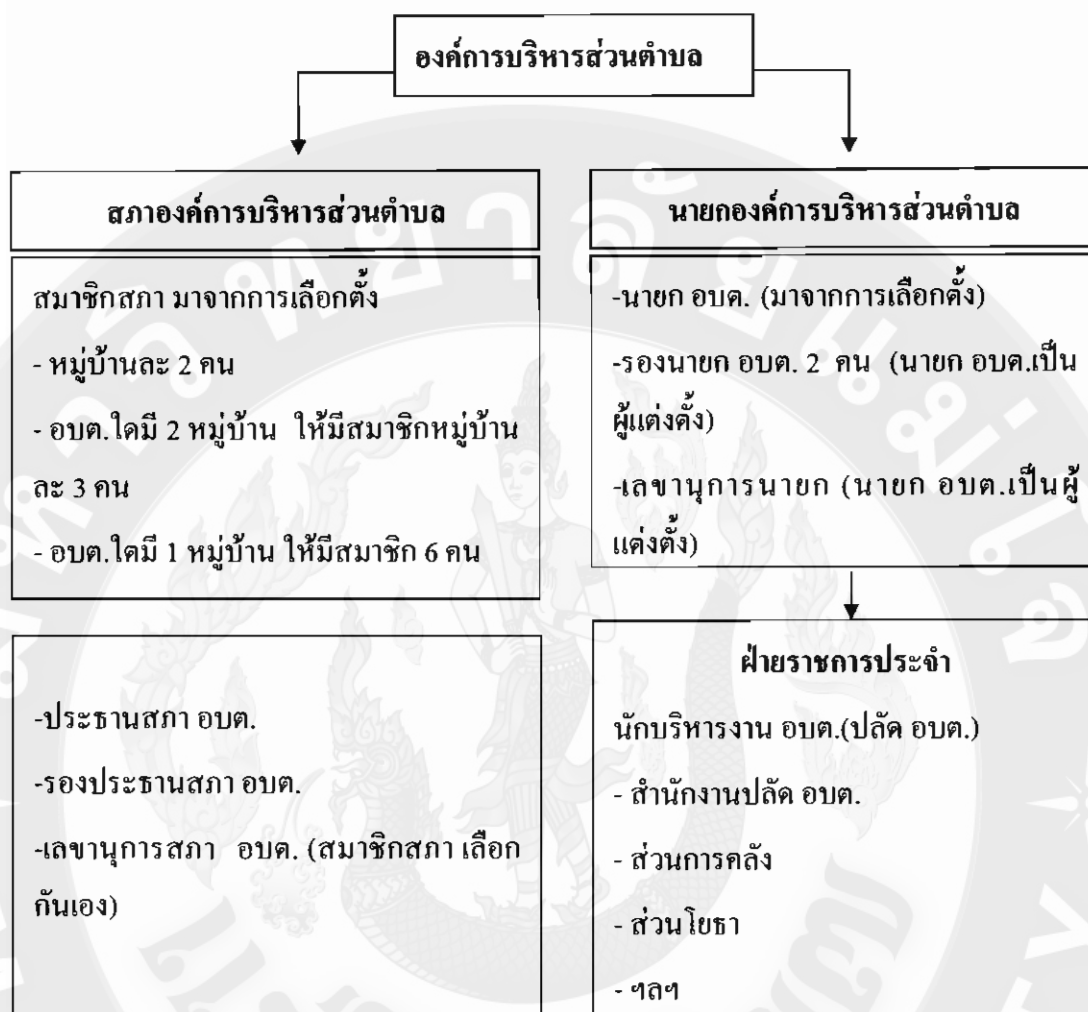
การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 บัญญัติไว้ดังนี้ มาตรา 40 สภาตำบลที่รายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทหรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสองอาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตของ องค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจุบันโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้ได้มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552 ดังนี้

มาตรา 67 ภายใต้งบประมาณแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

(2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

(3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

(4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็น และสมควร

สรุปว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ทั้งหน้าที่ที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดไว้ และอีกประการหนึ่งผู้สูงอายุถือเป็นประชากรกลุ่ม สำคัญกลุ่มหนึ่งของชุมชนที่จะต้องได้รับการส่งเสริมดูแลจากชุมชนเทียบเท่ากับประชากรกลุ่ม อื่น ๆ โดยหลักแห่งความเท่าเทียมกัน

3. สิทธิของผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติสิทธิของผู้สูงอายุและ แนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไว้ดังนี้

มาตรา 53 บัญญัติไว้ว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอ แก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและ ความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ปรุ้มวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของ สถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้ พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

4. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ว่า มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และได้กำหนดให้ราชการส่วนกลางถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ด้านต่าง ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตามเป้าหมายที่ตั้งไว้จำนวนถึง 245 ภารกิจ และหนึ่งในภารกิจอันหลากหลายเหล่านั้น ก็มีการกิจด้านผู้สูงอายุรวมอยู่ด้วย

5. แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความสูงอายุ

สุรกุล เจนอบรม (2541: 4) ความสูงอายุ (Aging) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในระยะสุดท้ายของช่วงอายุมนุษย์ ดังนั้น ความสูงอายุหรือความชราภาพจึงเกี่ยวข้องกับความเสื่อมถอยทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามอายุ เช่น เมื่ออายุมากขึ้น ความสามารถทางร่างกาย ความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จะลดลง ดังนั้น ความสูงอายุ (Aging) หรือความชราภาพ จึงมี 2 ลักษณะ คือ

1. ความชราภาพแบบปฐมภูมิ (Primary Aging) เป็นความสูงอายุหรือความชราภาพที่เกิดขึ้นและเป็นไปตามธรรมชาติ หลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ เมื่อวัยชรา และเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกายเราถูกใช้งานมานานก็ย่อมจะเกิดความเสื่อมโทรม หรือเสื่อมสภาพไปตามอายุขัยของการใช้งาน ซึ่งการเสื่อมโทรมของร่างกายนี้จะเห็นได้ชัดขึ้นทีละน้อยเมื่ออายุขัยเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมที่ปรากฏให้เห็นเช่น ผิวหนังเริ่มเหี่ยวแห้ง ผมเริ่มเปลี่ยนเป็นสีขาว สายตาเริ่มยาว กำลังเริ่มลดน้อยถอยลง

2. ความชราภาพแบบทุติยภูมิ (Secondary Aging) เป็นความชราภาพที่มนุษย์เราสามารถหลีกเลี่ยงได้ ความสูงอายุหรือความชราภาพลักษณะนี้ มักจะเกิดจากการปล่อยปละละเลย ไม่สนใจหรือไม่รักษาสุขภาพของร่างกาย เช่น การใช้ร่างกายทำงานหนักจนเกินไป การรับประทานอาหารมากเกินไป ดื่มสุราจัด สูบบุหรี่จัด พักผ่อนไม่เพียงพอ ไม่ออกกำลังกาย หรือแม้กระทั่งการมีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความชราภาพแบบทุติยภูมิได้

คนชราหรือผู้สูงอายุ (Elderly) หมายถึงบุคคลที่อยู่ในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิต ซึ่งวงจรชีวิตนั้น เริ่มตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา การกำหนดเกณฑ์ว่าเมื่อใดจึงจะเรียกว่าผู้สูงอายุนั้น ในสังคมดั้งเดิมได้กำหนดการเป็นผู้สูงอายุโดยใช้บทบาทที่บุคคลนั้น ๆ ทำอยู่ในสังคมเป็นเกณฑ์ ซึ่งบทบาทเหล่านี้มักจะเป็นบทบาทที่แสดงถึงความเป็นผู้นำความรับผิดชอบสูงในสังคม ส่วนในปัจจุบันมักจะใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความหมายของการเป็นผู้สูงอายุ การใช้อายุเป็นเกณฑ์นี้ก็จะแตกต่างกันไปในสังคมของแต่ละประเทศ เช่น บางประเทศกำหนด 55 ปี บางประเทศกำหนด 65 ปี หรือ 70 ปี และตัวเลขเหล่านี้ก็คือเกณฑ์อายุที่ใช้เพื่อการเกษียณตัวเอง ออกจากการปฏิบัติงานตามที่แต่ละประเทศกำหนดขึ้นไว้นั่นเอง

ผู้สูงอายุโดยทั่วไป หมายถึง บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และหน้าที่การงานทางสังคมซึ่งแต่ละคนจะปรากฏอาการเสื่อมไม่แตกต่างกัน นอกจากความเสื่อมดังกล่าวแล้ว ยังใช้เกณฑ์อายุ 60 ปี เป็นเกณฑ์สากลเพื่อให้ทราบว่าบุคคลใดสมควรเป็นผู้สูงอายุ นำมาพิจารณาประกอบกันด้วย (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2539, อ้างใน พิทักษ์ณา สุภาณุสร, 2546: 17)

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้สูงอายุ

สุรกุล เจนอบรม (2541: 6) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้สูงอายุไว้ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากอายุจริงที่ปรากฏ (Chronological Aging) ความสูงอายุลักษณะนี้เป็นไปตามอายุขัยของมนุษย์ โดยนับตั้งแต่ปีที่เกิด ดังนั้น บุคคลอายุ 75 ปี ย่อมจะต้องมีความเป็นผู้สูงอายุมากกว่าบุคคลที่มีอายุ 40 ปี เหล่านี้เป็นต้น การดูลักษณะของความเป็นผู้สูงอายุตามเกณฑ์นี้ จึงดูที่จำนวนปีหรืออายุที่ปรากฏจริงตามปีปฏิทิน โดยไม่นำเอาเรื่องของสุขภาพ ความสามารถ สติปัญญา บทบาททางสังคม ฯลฯ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเลย

2. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (Physiological Aging หรือ Biological Aging) ความเป็นผู้สูงอายุลักษณะนี้ได้จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น เช่นผมเริ่มขาว ผิวหนังเหี่ยวย่นดกกระ สายตาเริ่มยาว ศีรษะเริ่มล้าน ฯลฯ ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามอายุขัยที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

3. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ (Psychological Aging) ความเป็นผู้สูงอายุนี้ได้จากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นในวัยสูงอายุ เช่น ซึมเศร้า จุกจิกจู้จี้ขี้บ่น น้อยใจ หรือบางคนอาจจะสนุกสนาน ร่าเริง ใจ

เช่น มีความสุขมากขึ้น ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญาด้วย เช่น ระบบความจำเปลี่ยนไป การรับรู้และเรียนรู้เริ่มลดลงลง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการของความสูงอายุนี้จะแสดงออกมาให้เห็นทางด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคลอย่างเห็นได้ชัดเจน

4. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากบทบาททางสังคม (Sociological Aging) ความเป็นผู้สูงอายุลักษณะนี้ดูได้จากบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น อาจจะเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลง การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลอื่น ๆ รวมไปถึงด้านครอบครัว เพื่อน ตลอดจนความรับผิดชอบในการทำงานและบทบาททางสังคมด้านอื่น ๆ ด้วย

สภาพปัญหาโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ

จินตนา สงค์ประเสริฐ (2539 : 28) กล่าวถึงสภาพปัญหาผู้สูงอายุไว้ดังนี้

ผู้สูงอายุจะมีแรงจูงใจและความกระตือรือร้นลดลง มีการมองปัญหาแตกต่างไปจากกลุ่มคนหนุ่มสาว เพราะมีประสบการณ์มากกว่า ทำให้มีความสุขรอบคอบกว่า แต่จะปรับเปลี่ยนแนวคิดต่าง ๆ ได้ยาก จะมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมส่วนตัวที่รวดเร็วเป็นข้างลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งการใช้จ่าย พักผ่อนหย่อนใจ กีฬาและกิจกรรมทางเพศ ฯลฯ

ความสามารถทางสติปัญญาของผู้สูงอายุโดยทั่ว ๆ ไปจะลดลง ซึ่งเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา ทางอารมณ์และจิตใจ ตลอดจนทางสังคม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยชราของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามพันธุกรรม บุคลิกภาพของบุคคลอันเป็นผลรวมของประสบการณ์โดยเฉพาะในระยะแรก ๆ ของชีวิต รวมทั้งความแตกต่างของพฤติกรรมและสมรรถภาพของบุคคลนั้น ๆ ในช่วงอายุต่าง ๆ ฯลฯ

ผู้สูงอายุแต่ละบุคคลจะมีความสามารถในการปรับตัวทั้งทางด้านจิตใจ สังคมและอารมณ์แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา ภาวะทางเศรษฐกิจ การเตรียมตัวรับสภาพเข้าสู่วัยสูงอายุ รวมทั้งค่านิยมและสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ ว่าจะเห็นคุณค่าช่วยดูแลและประคับประคองผู้สูงอายุมากน้อยเพียงไร

ปัญหาทางจิตใจของผู้สูงอายุ

ศิริพร จิรวัดนกุล (2537:14) ได้กล่าวถึงปัญหาทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุไว้ดังนี้

1. รู้สึกสูญเสีย เริ่มตั้งแต่การสูญเสียความสามารถด้านร่างกายและเกี่ยวข้องถึงการสูญเสียอิสรภาพในการช่วยตนเอง การสูญเสียคู่สมรสหรือบุคคลอันเป็นที่รัก การสูญเสียการทำงาน การเกษียณอายุซึ่งส่งผลถึงฐานะทางเศรษฐกิจ สูญเสียความสามารถของประสาทสัมผัสต่าง ๆ เมื่อมีความสูญเสียเกิดขึ้น สิ่งตามมาคือ ความรู้สึกซึมเศร้า จะพบว่าผู้สูงอายุจะมีสภาวะของการซึมเศร้าอย่างอ่อน ๆ จนถึงขั้นรุนแรง บางคนอาจมีอาการนอนไม่หลับ วิงเวียนบ่อย ๆ ขาดความอยากอาหารหรือขาดความสนใจสิ่งแวดลอมรอบข้าง ผู้สูงอายุบางรายจะมีพฤติกรรมถดถอยหรือดัดขาดความสัมพันธ์กับสิ่งแวดลอม

2. ความรู้สึกว่าคุณค่ามีคุณค่าน้อยลง เนื่องมาจากสาเหตุหลาย ๆ อย่าง เช่น การเสื่อมสภาพด้านร่างกาย ทำให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาผู้อื่น จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น ซ้ำยังเป็นภาระต่อบุตรหลาน ทำให้สิ้นหวัง ท้อแท้ ผู้สูงอายุจะรู้สึกว่าตนเองด้อยค่าความสำคัญ บุตรหลานไม่ให้ความเคารพนับถือ เกิดความรู้สึกน้อยใจ เมื่อความรู้สึกเหล่านี้สะสมมากขึ้น ทำให้รู้สึกว่าตนเองไม่มั่นคง พฤติกรรมที่แสดงออกคือ จะพยายามทุกวิถีทางที่จะทำ ให้คนเกิดความรู้สึกมั่นคงขึ้น ได้แก่การเก็บรักษาทรัพย์สินไว้อย่างดี แสวงหาบุคคลที่ตนเองจะพึ่งพิงได้

3. ความกังวล เป็นสิ่งที่พบได้มากหรือกล่าวได้ว่า เกิดขึ้นกับในผู้สูงอายุทุกคน ทั้งนี้เพราะในวัยนี้มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อผู้สูงอายุนึกถึงความตายของตนเองประกอบกับต้องประสบกับความตายของเพื่อนฝูง คู่สมรสก็เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้หากผู้สูงอายุนั้นหาทางออกไม่ได้ พฤติกรรมอื่นเนื่องจากความกลัวตาย อาจเป็นได้หลายอย่างตั้งแต่ตกใจกลัวจนต้องอยู่เฉย ๆ แยกตัวออกจากสังคม ปฏิเสธไม่ยอมรับการตายของเพื่อนและญาติ หรือเป็นผู้ที่อารมณ์โกรธฉุนเฉียวกับผู้ที่ใกล้ชิด

4. ความเจ็บเหงาเปล่าเปลี่ยว ความเจ็บเหงาว่าเหว่จะพบมากในผู้สูงอายุที่ต้องสูญเสียคู่สมรส เพราะเป็นผู้ใกล้ชิดที่ต้องปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ แม้ว่าจะอยู่กับบุตรหลานหรือญาติก็ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าอยู่คนเดียวได้ เพราะทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน นอกจากนี้ในวัยนี้การร่วมกิจกรรมทั้งในบ้านและนอกบ้านลดน้อยลง ยิ่งส่งเสริมให้เกิดความเหงามากขึ้น

5. ความรู้สึกโกรธ จะเกิดเมื่อผู้สูงอายุถูกรบกวนและสังคมทอดทิ้ง รู้สึกว่าคุณค่าไม่มีความสำคัญ ไม่มีอำนาจ และเกิดความรู้สึกผิดหวัง พฤติกรรมที่เห็นได้ชัดก็คือหงุดหงิด ไม่พอใจในการกระทำ ของบุคคล ครอบครัว ขี้โมโห จู้จี้ ไม่ว่าใคร จะทำ อะไรให้ก็โกรธ และเถียงโต้แย้งไป

หมด คิดว่าผู้อื่นจะดูถูกดูแคลนตนเอง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในครอบครัว และสมาชิกในครอบครัวก็เกิดการเบียดเบียนได้

ความต้องการของผู้สูงอายุ

จินตนา สงค์ประเสริฐ (2539 : 35) กล่าวถึงความต้องการของผู้สูงอายุดังนี้

ความต้องการที่จำเป็นต่อชีวิตของผู้สูงอายุ มี 3 ประเภทด้วยกันคือ

1. ความต้องการทางกาย (Physical needs) ได้แก่ ปัจจัย 4 อันได้แก่อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาล
2. ความต้องการทางจิตใจ (Psychological needs) ได้แก่ ความรัก ความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ความยอมรับว่าเป็นสมาชิกของครอบครัวหรือของกลุ่มและความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต
3. ความต้องการทางสังคม (Social needs) ได้แก่ ความสำคัญ (Sense of importance) ความเป็นเจ้าของ (Sense of belonging) ความยกย่องนับถือ และความมีโอกาส (Sense of respectation and opportunity)

6. แนวคิดสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549, อ้างใน นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์, 2551: บทสรุปผู้บริหาร) ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคม (Social Welfare) เป็นระบบที่ให้บริการแก่ประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และสุขภาพอนามัย งานสวัสดิการสังคมแบ่งประเภทบริการได้ 3 ประเภทคือ 1) การประกันสังคม (Social Insurance) 2) การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) และ 3) การบริการสังคม (Social Services) ด้านต่างๆดังนี้ สุขภาพอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและการมีรายได้ การบริการสังคม และนันทนาการ

สุวรรณ รื่นยศ (2512, อ้างใน มลฤดี ศรีสุข, 2545: 12) ให้ความหมายว่า “งานสวัสดิการสังคม” มีความหมายครอบคลุมไปถึงการดำเนินการทุกอย่างทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคม ผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ให้มีความสุขทั้งกายและใจ

กชกร สังขชาติ และคณะ (2545:3) ให้ความหมายว่า “สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ” หมายถึง สวัสดิการที่รัฐหรือเอกชนจัดให้สำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้ที่จะจ่ายค่าที่พักอาศัย ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต

การจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยได้มีการพัฒนา มาเป็นลำดับ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2483 ที่มีการจัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้น จนกระทั่งปัจจุบัน นโยบายสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายและแผนระดับชาติต่างๆ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ก็มีแผนการพัฒนาสังคมเชิงรุกที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุจากงานที่ไม่มีญาติหรือผู้เลี้ยงดู (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, อ้างใน นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์, 2551: 2)

เป้าหมายของการจัดระบบสวัสดิการสังคม

วรรณภา ศรีชัยรัตน์ และคณะ (2545, อ้างใน นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์, 2551: 6) กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดระบบสวัสดิการสังคมไว้ดังนี้

การจัดระบบสวัสดิการสังคมมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสังคม

เศรษฐกิจ สุขภาพ และการศึกษาของประชาชน เพื่อให้เกิดภาวะอยู่ดีมีสุข (well-being) มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับผู้สูงอายุมีความพยายามสร้างหลักประกัน สำหรับผู้สูงอายุโดยพัฒนาขึ้นจากฐานแนวคิด 3 ประการคือ 1) การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุตั้งแต่วัยต้น 2) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้ 3) การช่วยเหลือและสนับสนุนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพาให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งหลักประกันประกอบด้วย 6 มิติคือ สุขภาพ การเงิน (รายได้) ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ผู้ดูแล ความปลอดภัย และสิทธิมนุษยชนและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549 : 6) แบ่งประเภทของงานสวัสดิการสังคมไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นระบบการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง
2. การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นระบบการให้ความช่วยเหลือแบบสงเคราะห์คือ ให้เปล่า

3. การบริการสังคม (Social Services) เป็นระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน ประกอบด้วยบริการด้านต่างๆ ดังนี้

- 3.1 สุขภาพอนามัย
- 3.2 การศึกษา
- 3.3 ที่อยู่อาศัย
- 3.4 การมีงานทำและการมีรายได้
- 3.5 การบริการสังคม
- 3.6 นันทนาการ

ความสำคัญของงานสวัสดิการ

สุเทพ เชาวลิติ (2527, อ้างใน มลฤดี ศรีสุข, 2545 : 13) กล่าวถึงความสำคัญของงานสวัสดิการเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการปกครอง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐบาลมีหน้าที่ต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน สร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชน ตลอดจนการยกระดับการครองชีพของบุคคล ผู้ที่ไม่ได้รับความผาสุกเท่าที่ควรให้ดีขึ้น ให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ในระดับที่เหมาะสม

2. ด้านเศรษฐกิจ ประชากรเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของชาติ ในการที่จะสร้างสรรค์ความเจริญในทุก ๆ ด้านให้กับประเทศชาตินั้น ประชาชนเป็นตัวจักรกลสำคัญในทางเศรษฐกิจ เป็นทั้งผู้ผลิต ผู้อุปโภค บริโภค ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ กิจกรรมทั้งหลายจะสำเร็จได้ผลสมบูรณ์นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรเป็นสำคัญ นั่นหมายถึง การที่ประชากรมีสุขภาพ อนามัย สมบูรณ์ จิตใจแจ่มใส มีความเป็นอยู่ดี มีความขยันขันแข็งกระตือรือร้น

3. ด้านความมั่นคงของชาติ ความมั่นคงของชาตินั้นจะต้องประกอบด้วยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ดังนั้นการที่จะเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาตินั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัวและประชาชน ผู้ที่จะมาทำหน้าที่ป้องกันประเทศชาติเพื่อความมั่นคงของชาติ

4. ด้านเกียรติภูมิของประเทศ รัฐบาลมีหน้าที่จะต้องเป็นผู้สร้างหลักประกัน ในกิจการที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบการปกครองแบบ

ประชาธิปไตย เราขอรับนับถือในคุณค่าของตัวบุคคล บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการบริการจากสังคม (Social services) ในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

สรุปได้ว่า งานด้านสวัสดิการสังคม เป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐต้องจัดให้บริการแก่ประชาชนทุกคน เพื่อความสะดวกสบายและความผาสุกในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ ชุมชน สังคม และประเทศชาติมากมาย เมื่อกาลเวลาผันผ่านถึงวาระที่พวกเขาต้องได้รับสิ่งตอบแทนจากสังคมบ้าง จึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้บริหารงบประมาณแผ่นดินจะต้องตระหนักถึงคุณค่าของคนกลุ่มนี้และจัดสรรบริการที่มีประสิทธิภาพให้แก่พวกเขา

7. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2564

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2564 โดย คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ (2545)

แนวคิดพื้นฐานของการจัดทำแผน

ปรัชญา

- (1) การสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุ เป็นกระบวนการสร้างความมั่นคง ให้แก่สังคม
- (2) ผู้สูงอายุมีคุณค่าและศักยภาพ สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ให้มีส่วนร่วมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- (3) ผู้สูงอายุมีศักดิ์ศรี และสมควรดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้ อย่างมีคุณภาพที่สมเหตุสมผลและสมวัย
- (4) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาส หรือเป็นภาระต่อสังคม และถึงแม้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจะประสบความทุกข์ยาก และต้องการการเกื้อกูลจากสังคมและรัฐ แต่ก็ยังเป็นเพียงบางช่วงเวลาของวัยสูงอายุเท่านั้น

- วิสัยทัศน์

"ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม" โดย

ประชากรผู้สูงอายุที่มีสถานภาพดี (สุขภาพ ดีทั้งกายและจิต ครอบครัวอบอุ่นมีสังคมที่ดี มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสมอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีพึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง)

ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูล หากมีการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่ดำรงอยู่ใน ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ

ระบบสวัสดิการและบริการ จะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุ ให้สามารถดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริการ

- วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม

เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีพึ่งตนเองได้มีคุณภาพชีวิตและมีหลักประกัน

เพื่อให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในการกิจด้านผู้สูงอายุ

เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชนชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ของแผน

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) จัดแบ่งเป็น 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก

1.1 มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

1.2 มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 มาตรการการปลูกจิตสำนึก ให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่า และศักดิ์ศรี
ของผู้สูงอายุ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก

2.1 มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเอง

2.2 มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

2.3 มาตรการส่งเสริมด้านการทำงาน และการหารายได้ ของผู้สูงอายุ

2.4 มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุ ที่มีศักยภาพ

2.5 มาตรการ ส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการ เพื่อผู้สูงอายุ และ
สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

2.6 มาตรการส่งเสริม และสนับสนุน ให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม
ที่เหมาะสมและปลอดภัย

3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการ
หลัก

3.1 มาตรการคุ้มครองด้านรายได้

3.2 มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ

3.3 มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

3.4 มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการ
พัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก

4.1 มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ

4.2 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตาม
ประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก

5.1 มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวล และ
พัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือ
การดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

5.2 มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

5.3 มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

5.4 มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

8. สิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิของผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
- (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
- (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
- (4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน
- (5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น
- (6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- (7) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
- (8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
- (9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคอรั้ม
- (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(11) การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(12) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(13) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของกระทรวงหรือทบวงใน ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความสัมพันธ์กับภารกิจหลักและปริมาณงานในความรับผิดชอบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาค ประชาชนประกอบด้วยเป็นสำคัญ

การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามวรรคหนึ่งให้หน่วยงานตามวรรค สอง ดำเนินการให้โดยไม่คิดมูลค่า หรือโดยให้ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิต่าง ๆ ของ ผู้สูงอายุไว้ครอบคลุมหลายด้าน อีกทั้งได้เสนอแนวทางในการดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธิของ ผู้สูงอายุไว้ด้วย โดยถือเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่จะต้องรับภารกิจนี้ไปดำเนินการ

9. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ในความหมายโดยทั่วไปแล้ว หมายถึง การ ทำงานให้เสร็จโดยอาศัยผู้อื่นเป็นผู้ทำ ซึ่งในความหมายดังกล่าวบางครั้งก็มีการใช้คำว่า “การ จัดการ” (Management) แทน แต่ก็มีนักวิชาการบางท่านค้านว่า คำทั้งสองมีความหมายที่แตกต่าง กัน ใช้แทนกันไม่ได้ ดังนั้น เพื่อให้มีความเข้าใจในความหมายของคำว่า “การบริหาร” จึงได้นำ ความเห็นของนักวิชาการต่อคำทั้งสองมาเสนอในที่นี้ ซึ่งได้มีการพิจารณาความหมายใน 3 แนวทางด้วยกันคือ

แนวทางที่หนึ่ง การบริหารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและ แผน ตลอดจนการกำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับนโยบายและ

แผนที่วางไว้ ส่วนการจัดการเป็นกระบวนการของการนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติให้บรรลุตาม

เป้าหมายที่กำหนดในขั้นการบริหาร ตามแนวทางนี้การบริหารและการจัดการมีความแตกต่างกัน

แนวทางที่สอง การบริหารเป็นกระบวนการที่มีความหมายทั่วไปและรวมถึงการบริหารด้วย ตามแนวทางนี้พิจารณาว่า การจัดการเป็นกระบวนการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการขององค์การธุรกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารก็เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ที่กำหนดในขั้นของการจัดการบรรลุผล

แนวทางที่สาม การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้ ทั้งนี้โดยทั่วไปบุคคลที่รับผิดชอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและการตัดสินใจมักจะถูกเรียกว่า “ผู้จัดการ” (Manager) หรือการจัดการ (Management) ในภาคธุรกิจ และเรียกว่า “นักบริหาร” (Administrator) หรือการบริหาร (Administration) ในภาครัฐกิจ ดังนั้น ถ้ามีความแตกต่างกันก็เป็นเรื่องของการใช้คำระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเท่านั้น (คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548: 7)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 อ้างใน สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549:162) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารจัดการดังนี้

คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญ และการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมในการบริหารรัฐกิจหรือใช้ในหน่วยราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrators) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์การของรัฐ หรือองค์การที่ไม่มุ่งหวังกำไร สำหรับคำว่า “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์การ ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์การ

สมพงษ์ เกษมสิน (2517 อ้างใน คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการบริหารองค์การภาครัฐมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช, 2552 : 1-5) กล่าวว่า การบริหาร(administration) โดยทั่วไปใช้ในความหมายกว้างที่รวมถึงการบริหารรัฐกิจและธุรกิจ แต่มีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่มักเข้าใจว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารราชการ ซึ่งแท้จริงมีคำเฉพาะคำหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การ

บริหารราชการ และเป็นคำที่คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ได้กำหนดขึ้น คือคำว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” (Public Administration) คำนี้อาจมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “การจัดการ” (management) สำหรับคำว่า management นั้น โดยทั่วไปจะหมายถึง การจัดการในทางธุรกิจ มากกว่าการบริหารราชการหรือการบริหารรัฐกิจ อย่างไรก็ตาม ในอีกความหมายหนึ่ง management หมายถึง การจัดหรือดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ เหตุนี้ในกรณีที่พยายามจะแสวงหาความแตกต่างระหว่าง administration กับ management จึงอาจกล่าวได้ว่า administration นั้นเน้นในเรื่องการบริหารหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ส่วน management นั้น เป็นการนำเอานโยบายไปปฏิบัติจัดทำ (implementation)

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2549: 163) กล่าวว่า การบริหารจัดการหมายถึง

- 1) ครอบคลุมถึงชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of function) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ
- 2) กระบวนการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ
- 3) เป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548 : 5) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่ง ส่วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ

(policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน

ความสำคัญของการบริหาร

กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง(2541 : 21) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัย สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมทางการเมือง อยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องให้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการนี้เองที่เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กันไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ดังที่กล่าวกันว่า “การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน” ฉะนั้น การศึกษาวิชาการบริหารจึงต้องคำนึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

หลักการบริหารของ Luther H. Gulick และ Lyndall Urwick

คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2548) ได้ประมวลสรุป หลักการบริหารของ Gulick และ Urwick ไว้ดังนี้

1. องค์การเกิดขึ้นมาเพราะมนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันได้ช่วยกัน แบ่งงานกันทำตามความชำนาญของแต่ละคน ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและแรงงานในการทำงานอย่างยิ่ง เมื่อสังคมขยายตัวขึ้น ลักษณะการแบ่งงานกันทำจะสลับซับซ้อนมากขึ้น จนในที่สุดจำเป็นต้องสร้างกลไกหรือโครงสร้างบางประการเพื่อผูกโยงประสานหน่วยงานแต่ละหน่วย (work units) เข้าด้วยกัน

ดังนั้น หัวใจทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การจึงเป็นเรื่องของความพยายามจัดโครงสร้าง การประสานงานระหว่างหน่วยงานย่อยมากมายเหล่านี้

2. หลักในการประสานงาน หน่วยงานย่อยมีอยู่ 2 วิธีที่ต้องใช้ควบคู่กันไป คือ วิธีแรกเรียกว่า การประสานงานโดยการสร้างกลไกในการควบคุมภายในองค์การ หมายถึงการจัดตั้งโครงสร้างอำนาจ (structure of authority) ซึ่งประกอบด้วยสายการบังคับบัญชาระหว่างหัวหน้าและลูกน้องเป็นลำดับชั้นเชื่อมโยงจากยอดถึงฐานของโครงสร้างอำนาจ โดยให้คนในแต่ละชั้นของโครงสร้างดังกล่าวแบ่งงานกันทำเป็นหน่วยงาน วิธีที่สอง เรียกว่า การประสานงานโดยการผูกมัดทางใจ ทำให้คนที่มาร่วมกันทำงานมีพลังจิตตั้งใจประกอบการทำงานเต็มความสามารถและทำด้วยความกระตือรือร้น บรรยากาศการทำงานดังกล่าวจะสร้างขึ้นได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำ (leadership) โดยรายละเอียดโดยสรุปของการประสานงานทั้งสองวิธีมีดังนี้

1. หลักการประสานงานโดยสร้างกลไกการควบคุมภายในองค์การ

1.1 หลักการจัดโครงสร้างอำนาจภายในองค์การ

1) หลักขอบข่ายการควบคุม (span of control) โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของจำนวนลูกน้องที่หัวหน้าสามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง ซึ่งจะมีจำนวนเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ความสามารถเฉพาะตัวของหัวหน้า ลักษณะเฉพาะของงาน และเสถียรภาพขององค์การ เป็นต้น

2) หลักเอกภาพการควบคุม (unity of command) โดยองค์การที่ดีต้องมีการจัดโครงสร้างการบังคับบัญชาในลักษณะที่มีหัวหน้าควบคุมประสานงานเพียงคนเดียว ซึ่งจะทำให้เกิดเอกภาพในการควบคุมสั่งการ

3) หลักการจัดหมวดหมู่กรมกองภายในองค์การต้องคำนึงถึงหลักความกลมกลืน (principle of homogeneity) คือจัดคนและงานที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน เพื่อจะได้คนที่มีความสามารถเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งมาร่วมกันทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (technical efficiency)

1.2 หลักเกี่ยวกับหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (chief executive)

หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่และบทบาททางการบริหารอยู่ 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบรรจุ การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ หรือที่นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า POSDCORB ซึ่งหมายถึงในรายละเอียดดังนี้

1) การวางแผน (planning) หมายถึงการกำหนดเป้าหมายขององค์การว่าควรทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และจะดำเนินการอย่างไร

2) การจัดองค์การ (organizing) หมายถึงการจัดตั้งโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์การเพื่อประสานงานหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การได้

3) การสั่งการ (directing) หมายถึง การที่หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่ต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา โดยพยายามนำเอาการตัดสินใจดังกล่าวมาเปลี่ยนเป็นคำสั่งและคำแนะนำ นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่หัวหน้าฝ่ายบริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำขององค์การ

4) การบรรจุ (staffing) หมายถึง หน้าที่ด้านบริหารงานบุคคลเพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และจัดเตรียมบรรยากาศในการทำงานที่ดีไว้

5) การประสานงาน (co-ordinating) หมายถึง หน้าที่สำคัญต่าง ๆ ในการประสานส่วนต่าง ๆ ของงานให้เข้าด้วยกันอย่างดี

6) การรายงาน (reporting) หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในองค์การให้ทุกฝ่ายทราบ ทั้งนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การวิจัยและการตรวจสอบ

7) การงบประมาณ (budgeting) หมายถึง หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินและการบัญชี

1.3 หลักการประสานงานหน่วยงานย่อย

การแบ่งงานกันทำภายในองค์การทำให้เกิดหน่วยทำงานย่อย (work units) จำนวนมาก Gulick ได้เสนอหลักการจัดองค์การเพื่อจัดระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานย่อย ๆ เหล่านี้ 4 หลักด้วยกัน ดังนี้

1) หลักการจัดองค์การตามวัตถุประสงค์ (purpose) หมายถึงองค์การที่ประกอบด้วยสมาชิกที่ทำงานต่างประเภทกันมารวมกันภายในองค์การเดียวกัน เพื่อให้ช่วยกันเสนอบริการสาธารณะบางอย่างโดยเฉพาะ เช่น ด้านการศึกษา ควบคุมอาชญากรรม ชลประทาน เป็นต้น

2) หลักการจัดองค์การตามกระบวนการ (process) หมายถึงการรวมเอาคนที่มีอาชีพเดียวกันและมีความเชี่ยวชาญพิเศษเหมือนกันเข้ามารวมอยู่ในองค์การเดียวกัน การจัดองค์การตามกระบวนการนี้ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเป็นการจัดองค์การตามแนวนอน (horizontal) เช่น องค์การด้านวิศวกร องค์การด้านการบัญชี องค์การด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3) หลักการจัดองค์การตามลูกค้า (clientele) และสิ่งของ (material) องค์การตามลูกค้า หมายถึง องค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยรวมเอาเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายซึ่งทำหน้าที่ติดต่อกับหรือให้บริการต่อกลุ่มลูกค้าเฉพาะบางกลุ่ม เช่น องค์การทหารผ่านศึก ทำหน้าที่บริการทหารผ่านศึกในด้านต่าง ๆ เช่น รักษาพยาบาล สวัสดิการ การศึกษา เป็นต้น องค์การตามลูกค้ามีลักษณะที่คล้ายกับองค์การตามวัตถุประสงค์ ส่วนองค์การตามสิ่งของ หมายถึง องค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยรวมเอาเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งของใดสิ่งของหนึ่งร่วมกัน เช่น กรมป่าไม้รวมเอาเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับต้นไม้ เป็นต้น

4) หลักการจัดองค์การตามสถานที่ตั้ง (place) หมายถึงการจัดตั้งองค์การโดยรวบรวมเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายที่ให้บริการต่าง ๆ ต่อชุมชนในเขตหนึ่งเข้าด้วยกันในองค์การเดียวกัน เช่น การจัดตั้งโรงพยาบาลประจำอำเภอ เป็นต้น

ถึงแม้ว่าหลักการจัดองค์การจะมี 4 แบบก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว องค์การทั้งหลายจะใช้วิธีการจัดองค์การทั้ง 4 แบบไปพร้อม ๆ กัน ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าการจัดองค์การทั้ง 4 แบบมีความสัมพันธ์กันอย่างไร Gulick ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่ว่าองค์การจะใช้หลักการจัดองค์การทั้งสี่แบบอย่างไหน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ กาลเวลา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและขนาดขององค์การ

2. หลักการประสานงานโดยการผูกมัดทางใจ

ผู้นำองค์กรต้องมีความสามารถที่จะผูกมัดใจสมาชิกองค์การทั้งหลายให้ตั้งใจทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ และให้ความจงรักภักดีต่อองค์การ ผู้นำต้องใช้หลักการบริหารงานบุคคลช่วยมีการสร้างขวัญที่ดี โดยใช้คำชมของประชาชนเป็นอาหารหล่อเลี้ยงน้ำใจของเจ้าหน้าที่องค์การ สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของสมาชิกองค์การสายวิชาชีพ เพื่อกำหนดมาตรฐานและอุดมการณ์ในการทำงาน ส่งเสริมให้มีการวิจัยร่วมกันในปัญหาต่างๆ ขององค์การ จัดระบบยกย่องให้เกียรติเจ้าหน้าที่ที่ทำงานดีเด่นและจงรักภักดี เป็นต้น วิธีการจูงใจสมาชิกองค์การบางครั้งอาจใช้วิธีการบังคับลงโทษก็ได้ แต่วิธีนี้ดูเหมือนว่าจะได้ผลน้อยลงในสังคมปัจจุบัน

10. แนวคิดการนำมาตรฐานมาใช้ในการบริหารราชการ

การนำมาตรฐานมาใช้ในการบริหารราชการของไทย สืบเนื่องมาจากการปฏิรูประบบราชการ เมื่อ พ.ศ. 2540 ซึ่งรัฐบาลขณะนั้นได้จัดทำแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2540-2544 เพื่อเป็นกรอบทิศทางการปฏิรูประบบ และได้ออกมาตรการปรับภาคราชการในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ

เหตุผลความจำเป็นในการปฏิรูประบบราชการไทย เนื่องจากสถานการณ์และสภาพปัญหาต่างๆ ได้แก่ เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน เกิดปัญหาสังคมอ่อนแอ แรงกดดันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (เสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบอำนาจรัฐและปกครองประเทศ) ประชาชนมองระบบราชการเป็นระบบที่ล้าหลัง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคราชการมีขนาดใหญ่เกินไป ทำงานในลักษณะศูนย์รวมอำนาจ ทำงานโดยยึดติดกับวิธีการมากกว่าผลลัพธ์ของงาน (เดือนใจ วิเศษสุวรรณ, 2552)

ความหมายของมาตรฐาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้คำนิยามของมาตรฐานว่า มาตรฐานคือ สิ่งที่ดีเอาเป็นเกณฑ์ที่รับรองกันทั่วไป เช่น เวลามาตรฐานกรีนิช สิ่งที่ดีเอาเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น มาตรฐานอุตสาหกรรม หนังสือนี้ยังไม่เข้ามาตรฐาน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน , 2542 : ระบบออนไลน์)

มาตรฐานระบบการจัดการ (Management System Standard) คือข้อกำหนดหรือขั้นตอน ในการบริหาร กระบวนการทำงานต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลของการดำเนินงานและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (ระบบออนไลน์, แหล่งที่มา www.excessweb.co.th) ปัจจุบันมาตรฐานระบบการจัดการที่สำคัญและทั่วโลกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ได้แก่ 5 S ไอเอสโอ 9000 รางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award) ชิกส์ซิกมา (Six Sigma) การจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management – TQM) เป็นต้น

ระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (P.S.O)

1) ความเป็นมา

ระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (Thailand International Public Sector Standard Management System and Outcomes - P.S.O) เป็นระบบมาตรฐานการทำงานของภาครัฐ ซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดตัวชี้วัดเกิดมาตรฐาน และบรรลุผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2551: 58)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2541 การประชุมครั้งที่ 8/2541 มีมติให้จัดทำและพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (P.S.O) ในทุกส่วนราชการ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นผู้รับผิดชอบ

ในวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอให้มีการจัดทำระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (P.S.O) โดยสำนักงานประมาณสนับสนุนเงินงบประมาณให้แก่ส่วนราชการตามความจำเป็น และให้สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับคณะกรรมการว่าด้วยการปฏิปัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

ในภาพรวม การจัดทำ P.S.O ถือได้ว่าเป็นการยกระดับมาตรฐานของภาคราชการทั้งระบบ เป็นแนวคิดพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของประเทศไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญและผลักดันให้ดำเนินการ ซึ่งจะทำให้ระบบบริหารจัดการและการบริการภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ ประชาชน และสังคมส่วนรวม

2) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

วัตถุประสงค์หลักของนโยบาย เพื่อเน้นให้ทุกหน่วยงานราชการของภาครัฐ พัฒนา มาตรฐานทางผลลัพธ์โดยมีเป้าหมายเป็นผลลัพธ์เชิงสัมฤทธิ์ที่บ่งชี้ได้ คือ

- ความเสมอภาคในการบริการ
- ความเป็นธรรมในการบริการ
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- สิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- ความทั่วถึงในการให้บริการ
- ความพึงพอใจของประชาชนในฐานะลูกค้า
- ประสิทธิภาพของหน่วยงาน
- ความประหยัดทั้งภาคราชการ และประชาชนผู้รับบริการ
- คุณภาพและความถูกต้องของบริการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- การรักษาผลประโยชน์สาธารณะ ความผาสุก คุณภาพชีวิตของประชาชน

โดยรวมในฐานะผลรวมของการพัฒนาประเทศ

3) มาตรฐานสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน

มาตรฐานสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน มีอยู่ด้วยกัน 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านการจัดการ และมาตรฐานด้านสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงาน ซึ่งแต่ละมาตรฐานมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) มาตรฐานด้านการจัดการ (Standard of Management System)

- ระบบข้อมูล (Information System) ได้แก่ ความครอบคลุมของข้อมูล ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความเชื่อมโยง ความทันสมัยของข้อมูล ความน่าเชื่อถือ ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการข้อมูล

- ระบบการสื่อสาร (Communication System) ได้แก่ การสื่อสารภายในหน่วยงาน การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน องค์การกับประชากรเป้าหมาย เนื้อหาการสื่อสาร การนำเสนอ ระบบเครือข่ายการสื่อสาร การพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรด้านการสื่อสาร และแผนงานสื่อสาร

- ระบบการตัดสินใจ (Decision Making System) ได้แก่ ประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจ ทันค่อเหตุการณ์ ความเป็นประชาธิปไตย สัมฤทธิ์ผล การยอมรับจากผู้ร่วมงาน การยอมรับจากประชาชน ลดความสูญเสีย ลดความขัดแย้ง และโครงสร้างการตัดสินใจ

- ระบบการพัฒนาศักยภาพ (Personal Development System – HRM) ได้แก่ การนิเทศงาน ระบบคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะของเจ้าหน้าที่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ระบบการประเมินสัมฤทธิ์ผล ทักษะและพฤติกรรม จิตสำนึกในการบริการประชาชนและความรับผิดชอบต่อตนเองและงาน

- ระบบตรวจสอบถ่วงดุล (Balance and Checking System) ได้แก่ การตรวจสอบแผนงาน การตรวจสอบผลงานการตรวจสอบภายใน การมอบอำนาจการตรวจสอบ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ระบบผู้ตรวจสอบ การพัฒนาองค์การตรวจสอบ ระบบข้อมูลการตรวจสอบ ระบบวิชาชีพผู้ตรวจสอบ และสมรรถนะหน่วยงานตรวจสอบ

- ระบบการมีส่วนร่วม (Participation System) ได้แก่ หน่วยงานที่เข้าร่วม ระดับการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม กิจกรรมการมีส่วนร่วม สภาพแวดล้อมที่อำนวย และความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย

- ระบบการบริการภาคเอกชน ประชาชน (Service System) ได้แก่ ประสิทธิภาพ คุณภาพ ความทั่วถึง ความเป็นธรรม สนองตอบความต้องการ สนองตอบความพึงพอใจ ความต่อเนื่อง ความสะดวกสบาย และความพร้อมให้บริการ

- ระบบการประเมินผล (Evaluation System) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความก้าวหน้า ความสอดคล้อง ความยั่งยืน ผลกระทบ ความสัมฤทธิ์ผล ความประหยัด และความพอใจ

- ระบบการคาดคะเนและแก้ไขวิกฤติ (Risk Assessment System) ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา การข่าว การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การยอมรับเทคโนโลยี ระบบสัญญาณเตือนภัย ระบบข้อมูลการตัดสินใจ มาตรการกฎหมาย และการพัฒนาทีมงาน

- ระบบวัฒนธรรมและจรรยาวิชาชีพ (Culture and Ethics System) ได้แก่ วัฒนธรรมการบริหาร การตอบสนองความต้องการ ความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐานการปฏิบัติ ความเป็นวิชาชีพ การควบคุม และการพัฒนาวิชาชีพ

(2) มาตรฐานสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติ (Standard Achievement Outcome)

- ผลงาน / ผลผลิต (Performance Output)

- ผลลัพธ์ (Outcomes)

- ผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate Outcomes)

- ระบบป้องกันผลลัพธ์ที่ไม่น่าพึงปรารถนา (Prevention System of Unintended Consequences)

สำหรับผลผลิต ผลลัพธ์ ผลลัพธ์ที่ไม่น่าพึงปรารถนาตามมาตรฐานจะมีตัวชี้วัดระดับความสำเร็จ ได้แก่ ปริมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย คุณภาพ และความพึงพอใจ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการให้ประโยชน์ (หรือโทษ) แก่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบของโครงการ (สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย, 2543 อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2551: 58 - 63)

11. มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดทำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งประเภทมาตรฐานไว้จำนวน 6 ด้านดังนี้

1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

- 1.1 จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ
- 1.2 บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน
- 1.3 บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมให้ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในครัวเรือน
- 1.4 บริการตรวจสุขภาพประจำปี
- 1.5 บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล
- 1.6 ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ผู้สูงอายุมีสิทธิรับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลในที่นี้หมายถึงเงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2535
- 1.7 การบริการทางการแพทย์ และการบริการสาธารณสุข ที่จัดไว้ โดยให้ความสำคัญสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
- 1.8 บริการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล

1.9 การประกันสุขภาพ

1.10 บริการด้านกายภาพบำบัด

2. มาตรฐานด้านรายได้

2.1 จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ

2.2 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

2.3 การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน

2.4 จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ

2.5 การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

2.6 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

2.7 ให้ส่วนลดในรายการต่างๆ เช่น ค่าซื้อยา ค่าโดยสารรถสาธารณะ ค่าโรงแรม ภัตตาคาร กิจกรรมด้านบันเทิง และสถานที่ราชการ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ ตลอดจนค่าบริการด้านพันธุกรรม

2.8 ให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย

3.1 บ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักออาศัย ที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุ ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย และอารมณ์ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือปัญหาอื่นๆ อันเป็นเหตุจำเป็นที่ต้องแยกออกจาก ครอบครัว หรือผู้มีรายได้น้อย

3.2 สถานพยาบาล เป็นบริการที่พักออาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด

3.3 บ้านพักคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง

3.4 บริการครอบครัวอุปการะ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือไร้

ที่พึ่ง

3.5 การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

4. มาตรฐานด้านนันทนาการ

4.1 การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จัดทัศนศึกษาด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ

4.2 ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น

4.3 สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ การรับบริการตรวจสุขภาพ การเรียนอาชีพ การเรียนภาษา การรับปรึกษาปัญหาการบำเพ็ญประโยชน์ให้สังคม เช่น สอนหนังสือ เล่านิทาน สอนดนตรี สอนลีลาศ ตลอดจนการเขียนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและพิการ

4.4 บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์

4.5 การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย

4.6 การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่

5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

5.1 โอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม

5.2 การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรง แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น

5.3 การสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี

5.4 จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยมีลักษณะการให้บริการดังนี้

(1) การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัดสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น

(2) บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

(3) บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าโดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว

5.5 บริการด้านศาสนกิจ และบริการฌาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ

5.6 จัดฌาปนกิจสงเคราะห์

5.7 ลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่บุตร ซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เป็นบุพการี และไม่มีรายได้ หรือมีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท (ซึ่งขณะนี้กรมสรรพากร ได้ดำเนินการในส่วนดังกล่าวแล้ว)

5.8 จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ

5.9 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ ได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง จนวาระสุดท้ายของชีวิต

5.10 รมรงศ์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

5.11 ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

5.12 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มัสักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

5.13 บริการด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันรักษาความปลอดภัย สิทธิ และสวัสดิการ

5.14 การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรูฉกรรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

5.15 การให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคอครอบครัว

6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

จัดตั้งและพัฒนาบริการทางด้านสังคมในชุมชน ที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นการให้บริการถึงบ้าน และมีการสอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพ และทางสังคม โดยครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้

6.1 ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

6.2 ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน

6.3 บริการเยี่ยมบ้าน

6.4 ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

- 6.5 บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล
- 6.6 จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน
- 6.7 จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- 6.8 ให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล
- 6.9 สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.10 บริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ เช่น การจ่ายของ ทำความสะอาดบ้าน ประกอบอาหาร และการช่วยเหลืออื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุสบายขึ้น

จะเห็นว่ามาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำขึ้นค่อนข้างมีมาตรฐานที่สูงมาก ซึ่งในทางปฏิบัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่คงไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานได้ครบถ้วนทุกประเด็น อันเนื่องมาจากข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร หรือการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

มาตรฐานตัวชี้วัดในการดำเนินงาน

เมื่อได้กำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขึ้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานแล้ว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่าในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง อาจเริ่มต้นดำเนินการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ จากแนวคิด มาตรฐานและศักยภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถวัดและประเมินผลการดำเนินงานได้ ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้กำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดการดำเนินงานขึ้นมาอีกอย่างหนึ่ง เพื่อให้สามารถใช้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวมีอยู่ 2 ประเภทคือ ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ซึ่งมีความหมายและรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพของผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดบริการหรือจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่มีการพัฒนายกระดับการให้บริการหรือสวัสดิการสูงขึ้น หรือก้าวหน้ากว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะกระทำ หรือเลือกทำตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

ทั้งนี้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัดทั้งสองประเภทมีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง

ตาราง 2 กำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ของมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

ที่	ประเภทมาตรฐาน	ประเภทผู้สูงอายุ	
		พึ่งตนเองได้	พึ่งตนเองไม่ได้
1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล			
1.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน			
1.1.1	จัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓	✓
1.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
1.2.1	จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓	✓
2. มาตรฐานตัวชี้วัดด้านรายได้			
2.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน			
2.1.1	จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุเท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน		✓
2.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
2.2.1	จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดโดยมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน		✓
2.2.2	จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ		✓
2.2.3	จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ		✓
2.2.4	สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน	✓	✓

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ประเภทมาตรฐาน	ประเภทผู้สูงอายุ	
		พึ่งตนเองได้	พึ่งตนเองไม่ได้
2.2.5	จัดให้มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น	✓	✓
3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย			
3.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน			
3.1.1	จัดหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น	✓	✓
3.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
3.2.1	จัดให้มีบริการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓	✓
3.2.2	จัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ		✓
3.2.3	จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยการเสียค่าใช้จ่าย	✓	
4. มาตรฐานด้านนันทนาการ			
4.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน			
4.1.1	จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ	✓	✓
4.1.2	จัดให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปของกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมผู้สูงอายุ	✓	✓
4.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
4.2.1	จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน	✓	✓
4.2.2	จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ	✓	✓
4.2.3	จัดให้มีการบริการทัศนศึกษาตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓	✓

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ประเภทมาตรฐาน	ประเภทผู้สูงอายุ	
		พึ่งตนเองได้	พึ่งตนเองไม่ได้
5.มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง			
5.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน			
5.1.1	จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ (ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน: ตามภารกิจการถ่ายโอน)	✓	✓
5.1.2	ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี		✓
5.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
5.2.1	จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	✓	✓
5.2.2	จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ	✓	✓
5.2.3	จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ เป็นต้น	✓	✓
5.2.4	จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีส่วนicipationในการดูแลผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์	✓	✓
5.2.5	จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ	✓	✓
5.2.6	จัดให้มีการรณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ	✓	✓
5.2.7	จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต	✓	✓

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ประเภทมาตรฐาน	ประเภทผู้สูงอายุ	
		พึ่งตนเองได้	พึ่งตนเองไม่ได้
6.มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน			
6.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (ไม่มี)			
6.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
6.2.1	จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	✓	✓
6.2.2	จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	✓	✓
6.2.3	จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ	✓	✓

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 33-36)

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ ในตารางหมายถึง การเน้นจัดบริการตามมาตรฐานแก่ผู้สูงอายุแต่ละประเภท (ประเภทพึ่งตนเองได้ หรือ ประเภทพึ่งตนเองไม่ได้)

12. มติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ พ.ศ. 2553

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2553 เรื่อง “การบริหารจัดการงานผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น” ระหว่างวันที่ 7 – 8 เมษายน 2553 ณ โรงแรมราม่า การ์เด็นส์ และคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติได้มีมติรับทราบผลการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2553 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2553 ซึ่งที่ประชุมได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้หน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการบริหารจัดการงานผู้สูงอายุ สาระสำคัญของข้อเสนอมีดังนี้

1. หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ทุกกระทรวงตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 สำนักงานประมาณ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีนโยบาย แผนงานและโครงการที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นอย่าง บูรณาการ ดังนี้

1.1 จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุทั่วประเทศ โดยเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน การจัดสวัสดิการทุกระดับ การจัดการบริการสาธารณะและบริการทางสังคมที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุทุกประเภท และเตรียมความพร้อมต่อการกำหนดมาตรการ การบริหารจัดการในการรองรับสังคมผู้สูงอายุ

1.2 ส่งเสริมศักยภาพการทำงานด้านผู้สูงอายุแก่หน่วยงานส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดให้มีคณะทำงาน พี่เลี้ยงหรือคณะที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ หรือค้นหาต้นแบบการดำเนินงานผู้สูงอายุในท้องถิ่น แล้วแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นเอง รวมถึงการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน

1.3 บูรณาการงานสร้างเสริมสุขภาพโดยเฉพาะงานสวัสดิการสังคมและสุขภาพ เพื่อให้เกิดระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว ที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการได้อย่างทั่วถึงและเป็นรูปแบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร และการบริหารจัดการงานผู้สูงอายุในชุมชน

1.4 ให้การสนับสนุนหรือให้งบประมาณสมทบแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุที่ริเริ่มหรือสร้างนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

1.5 พิจารณาทบทวนกฎหมายหรือระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหาร

จัดการงานด้านผู้สูงอายุ ในด้านบุคลากร งบประมาณ อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน อาทิ การพัฒนาบุคลากร ระบบสวัสดิการ โครงสร้างค่าตอบแทน ระบบการสรรหาพนักงาน ระบบการพิจารณาความดีความชอบ และระบบจูงใจให้ข้าราชการโอนมาทำงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.6 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุหรือศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

1.7 มีระบบติดตามประเมินผลและนิเทศงานด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง จะต้องมีนโยบายและแผนงานโครงการที่ชัดเจนในการบริหารจัดการงานผู้สูงอายุ ในท้องที่รับผิดชอบของตน ดังนี้

2.1 จัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ ที่จำแนกคุณลักษณะ สภาพปัญหาและความต้องการเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนงาน กิจกรรมและการบริการที่สอดคล้องเหมาะสมตรงกับความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุแต่ละประเภท เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึงต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

2.2 จัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมด้านผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 โดยบรรจุอยู่ในแผนงานและแผนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมาตรฐานงานด้านผู้สูงอายุของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้แกนนำผู้สูงอายุ กลุ่ม องค์กรผู้สูงอายุ สาขาสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัดและ/หรือชมรมผู้สูงอายุในชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรม

2.3 เสริมสร้างและประสานเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ ภาคประชาชนและองค์กรศาสนา แกนนำผู้สูงอายุ กลุ่ม สาขาสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัดและ/หรือชมรมผู้สูงอายุในชุมชน โดยให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและเฝ้าระวังในทุกด้านที่จำเป็น เหมาะสม และตรงกับความต้องการ

2.4 มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายให้เป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุและมาตรฐานงานด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระและภาคประชาชน แกนนำผู้สูงอายุ กลุ่ม องค์กรผู้สูงอายุ สาขาสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัดและ/หรือชมรมผู้สูงอายุใน ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุใน ชุมชน โดยภาครัฐหรือหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้การสนับสนุนเชิงวิชาการ

2.5 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการช่วยเหลือตามความจำเป็นเพื่อ เสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทั้งถึงและเป็นธรรม

2.6 พัฒนาและริเริ่ม รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่หลากหลายและเหมาะสมต่อ ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานส่วนกลางหน่วยงาน ส่วนภูมิภาค และสถาบันการศึกษา ในเรื่ององค์ความรู้ การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในการดำเนินงาน

2.7 ประชาสัมพันธ์งานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.8 ยกย่องเชิดชูเกียรติ ประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน

13. นโยบายรัฐบาลในการบริหารจัดการผู้สูงอายุ

เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2553 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธี เปิดการประชุมสัมมนาและบรรยายพิเศษ เรื่อง “ทิศทางการจัดการสังคมผู้สูงอายุของท้องถิ่นไทย ในอนาคต” ณ หอประชุมสุโขมัยประดิษฐ์ สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรีโดยผู้เข้าร่วมงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะอนุกรรมการ ด้านการถ่ายโอนบุคลากรและอำนาจหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนสถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ และภาคเอกชน

นายกรัฐมนตรี กล่าวถึงการบริหารจัดการดูแลให้บริการผู้สูงอายุ ว่า ถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและมีความท้าทายสำหรับอนาคต โดยสัดส่วนของผู้สูงอายุเทียบกับประชากรทั้ง ประเทศ ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 11-12 ซึ่งอยู่ในภาวะของสังคมที่ก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ที่คาดว่าจะภายในเวลาไม่เกิน 20 ปีข้างหน้า สัดส่วนของผู้สูงอายุน่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 25 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรประเทศก็จะคล้ายคลึงกับการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากร

ของผู้สูงอายุในสังคมโลก จึงเป็นประเด็นที่ทำนายการบริหารจัดการสวัสดิการสังคม เศรษฐกิจ และผลกระทบที่จะตามมาในอีกหลาย ๆ ด้าน

“การบริหารจัดการในเรื่องของผู้สูงอายุ จำเป็นจะต้องเข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลง โดยไม่ควรมองว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่จะเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว ต้องมองในฐานะของการเป็นผู้ให้ในสังคมด้วย ฉะนั้น ความเปลี่ยนแปลงเรื่อง โครงสร้างประชากรกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในทางเศรษฐกิจสังคมภาพรวม ทำให้เรามีความจำเป็นต้องปรับแนวความคิด แม้กระทั่งปรับหรือหลายระบบเพื่อที่จะรองรับความท้าทายที่กำลังจะตามมา

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตั้งหลักเรื่องการดูแลปัญหานี้ไว้ 5 หลักคือ 1. การเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้าบนการมีฐานข้อมูลและการพยากรณ์โครงสร้างของประชากรผู้สูงอายุในแต่ละปี ๆ ที่เพิ่มขึ้นจะอยู่ที่สัดส่วนเท่าไรในปีไหน 2. ต้องตระหนักถึงคุณค่าของประสบการณ์ความรู้และศักยภาพของผู้สูงอายุ 3. มีการสร้างหลักประกันเรื่องของการรายได้ ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเตรียมการเกี่ยวกับระบบสวัสดิการอย่างชัดเจน 4. ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพเป็นเบื้องต้น 5. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและพื้นที่เข้ามาดูแลให้มากที่สุด เพราะมีความใกล้ชิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยคำนึงถึงความแตกต่างความหลากหลายของแต่ละพื้นที่ด้วย

นายอภิสิทธิ์ กล่าวถึงเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาทว่า เป็นเพียงสิทธิขั้นพื้นฐาน ต้องการให้เป็นจุดหลักของการทำระบบสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ รัฐบาลจึงจะผลักดันกองทุนเงินออมแห่งชาติเพื่อเข้าไปดูแลคนที่ไม่ได้อยู่ในระบบราชการ และไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ สามารถที่จะมีระบบการออมเพื่อชราภาพได้ โดยรัฐบาลจะสมทบเงินเข้าไปในกองทุนนี้ และจะขยายการดำเนินการไปสู่ท้องถิ่นโดยกองทุนสวัสดิการชุมชนในแต่ละชุมชนเอง ให้ท้องถิ่นสามารถมาสมทบในเรื่องของกองทุนสวัสดิการหรือกองทุนเงินออมให้มากขึ้น

“ขณะนี้ได้เดินหน้าโครงการแล้ว และให้มีการกระจายไปในหลายสาขาอาชีพเพื่อให้เกิดความครอบคลุม โดยเฉพาะต้องสามารถดูแลด้านสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเรื่องปัญหาของเบี้ยยังชีพ รัฐบาลกับท้องถิ่นได้มีการตกลงกันว่าในอนาคต ท้องถิ่นยังคงมีบทบาทในการบริหารจัดการส่วนหนึ่ง เพราะจะต้องเป็นผู้รับการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ มีฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากรที่เป็นผู้สูงอายุในพื้นที่ของตัวเอง ส่วนระบบการจ่ายเงินที่ปัจจุบันมีสองทางคือผ่านธนาคารกับผ่านทางท้องถิ่นนั้น อนาคตจะปรับเข้ามาสู่ระบบธนาคารมากขึ้น และเพื่อไม่ให้ท้องถิ่นมีความรู้ดีกว่าเงินในส่วนนี้ท้องถิ่นก็ได้มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ”

นายกฤษฎมนครี กล่าวด้วยว่า ต่อไปรัฐก็จะนับเงินส่วนนี้ทั้งหมดเป็นงบประมาณใน สักส่วนของส่วนกลาง ไม่ใช่ของส่วนท้องถิ่น ซึ่งก็จะถือว่าไม่ไปเบียดเอาสัดส่วนซึ่งตามกฎหมาย กำหนดเอาไว้ 25 เปอร์เซ็นต์ หรือจะเพิ่มขึ้นในอนาคต ให้มารวมเงินในส่วนนี้ ซึ่งท้องถิ่นไม่ สามารถที่จะมีทางเลือกในการบริหารจัดการได้ และขอย้ำว่าครั้งนี้เป็นจุดสำคัญในเชิงการบริหาร จัดการที่จำเป็นจะต้องเข้ามากำหนดกฎกติกาในการทำงานให้ชัดเจน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มฤดี ศรีสุข (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การ บริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี จำนวน 7 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วน ตำบลทั้ง 7 แห่ง มีการวางแผนงานการกำหนดนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ในแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล การจัดการมอบหมายให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ การจัดสรรงบประมาณมีทั้งการอุดหนุนให้สถานีนามัขประจําตำบลและชมรมผู้สูงอายุไป ดำเนินการ และการดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบมาก ที่สุดคือ งบประมาณไม่เพียงพอ รองลงมาขาดบุคลากรที่มีความรู้ การประสานงานเกิดความ ข້ซ้อนของการทำกิจกรรม และการวางแผนขาดการมีส่วนร่วมและแนวทางที่ชัดเจน

พิทักษ์ณา สุภานุสร (2546) ได้ศึกษาเรื่อง กลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือ ผู้สูงอายุของชุมชนชนบท พบว่า ชุมชนมีกลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุทั้งด้าน เศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและสังคม โดยเป็นการช่วยเหลือกันทั้งระดับ ครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งกลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุของชุมชนชนบทนั้น มิได้เกิดขึ้นอย่างโดด ๆ โดยใช้กลไกใดกลไกหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาหนึ่งโดยลำพัง แต่หากเป็นไปเพื่อ ตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างเป็นองค์รวม

กชกร สังขชาติ และคณะ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการบริการสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการ สวัสดิการสังคม โดยประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการคือ การลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุในการให้บริการสังคมสงเคราะห์และ การบริการเคลื่อนที่ในการบริการรักษาพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ

ประติฐพงษ์ อภิรัชติกุล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้าง พลังอำนาจของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ คนชร่าบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่ผลการวิจัย พบว่า

กระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยการจัดกิจกรรมและให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น ตั้งแต่เริ่มวางแผนกิจกรรม ไปจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม มี ส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกรักพลังอำนาจในการควบคุม กำกับการดำรงชีวิตของตนเอง ให้ สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม แล้วนำไปสู่การค้นพบสภาพการณ์จริงมีการสะท้อนคิด อย่างมีวิจารณญาณ คัดสนใจเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง

อรวรรณ พุ่มพวง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า แม้ผู้สูงอายุทุกคนมีหลักประกันสุขภาพแต่การ เข้าถึงบริการสุขภาพบางด้านยังน้อย ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรจัดบริการสุขภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ง่ายยิ่งขึ้น

นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การทบทวนองค์ ความรู้และแนวทางการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สังคมไทยมี ค่านิยมในเรื่องความกตัญญู ระบบสวัสดิการจึงถูกริเริ่มขึ้นมาตามแนวคิดแบบ “บรรเทาปัญหา” (Residual Model of Social Welfare) ในปีพ.ศ. 2483 มีการตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้นมาเพื่อจัด สวัสดิการให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ รวมทั้งผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดความ เข้มแข็งหรือพึ่งพาตนเองได้ มีผลให้สังคมเกิดทัศนคติทางลบต่อกลุ่มผู้รับบริการคือ การถูกมองว่า เป็นภาระของสังคม เป็นคนไร้ค่า ขาดศักดิ์ศรี

ปิยากร หวังมหาพร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า นวัตกรรมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี นวัตกรรมปรากฏทั้ง 6 ขั้นตอน นับตั้งแต่ขั้นการเตรียมพร้อม การก่อตัว การพิชิตตัว การถ่ายทอด การเรียนรู้ และการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับโครงการ ข้อเสนอคือการจัดการบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับผู้สูงอายุมีลักษณะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เน้นการ สงเคราะห์ ได้แก่ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ การส่งเสริมด้านสุขภาพเป็นหลัก การดำเนินการใน ลักษณะที่จะส่งเสริมการช่วยตนเองของผู้สูงอายุยังมีจำกัด เน้นการพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลาง ซึ่งจะส่งผลต่อการผูกพันงบประมาณจำนวนมากในอนาคต และปรากฏว่า ไม่มีหน่วยงานองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่จะเป็นแบบอย่างของนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุให้แก่หน่วยงานอื่นได้อย่าง สมบูรณ์

นลินี โล่ชิงชัยฤทธิ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการ สังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา

พบว่า ผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลนครเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลางและระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้าน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการดำเนินงานพบว่า ปัญหาจำนวนบุคลากรของเทศบาลในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ความเพียงพอของงบประมาณ ความคล่องตัวในการอนุมัติเงินประจำงวด ความเป็นธรรมในการพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุให้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน เป็นต้น

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ถือเป็นภารกิจสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการ เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ ที่มีบทบัญญัติไว้ตามกฎหมาย ที่ผ่านมามีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุไว้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวมีอยู่ 6 ด้าน ได้แก่ 1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. มาตรฐานด้านรายได้ 3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย 4. มาตรฐานด้านนันทนาการ 5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน

ผู้วิจัยจึงใช้มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุดังกล่าว มาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาว่ามาตรฐานแต่ละด้าน องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปดำเนินการได้หรือไม่ เพราะเหตุใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และหากประเด็นใดที่ไม่สามารถดำเนินการได้ จะมีข้อเสนอหรือมาตรการชดเชยอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยจะสามารถนำมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล แม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดขึ้น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ในการศึกษา ซึ่งมีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านป่าเลา หมู่ที่ 2 บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 3 บ้านฝ้าง หมู่ที่ 4 บ้านกาด และบ้านเหล่าก้อง หมู่ที่ 5 บ้านแม่หอพระ หมู่ที่ 6 บ้านแม่นาป้าก และบ้านโป่งแดง หมู่ที่ 7 บ้านนาเม็ง หมู่ที่ 8 บ้านป่าไม้ และ หมู่ที่ 9 บ้านภูคิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ท่าน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ท่าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ท่าน หัวหน้าสถานีอนามัยบ้านหัวฝาย 1 ท่าน ประธานชมรมผู้สูงอายุระดับตำบล 1 ท่านและประธานชมรมผู้สูงอายุของแต่ละหมู่บ้านจำนวน 11 ท่าน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยทั้งหมด 17 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้กรอบมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์ประชากรในการวิจัยเป็นรายบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1. การวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย เอกสาร คำรา บทความ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสารสนเทศระบบออนไลน์
2. การวิจัยสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เป็นรายบุคคลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก ก)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์สรุปประเด็นโดยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละด้าน โดยการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อค้นพบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.1 การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

1.2 การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระในปัจจุบัน

2. ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบไปด้วยมาตรฐาน จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

2.1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

2.2 มาตรฐานด้านรายได้

2.3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย

2.4 มาตรฐานด้านนันทนาการ

2.5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

2.6 มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน

3. สรุปภาพรวมการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โดยมีรายละเอียดผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ก่อนที่จะกล่าวถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยก่อนโดยสังเขป

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ จำนวน 17 ท่าน ประกอบไปด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ท่าน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ท่าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ท่าน หัวหน้าสถานีอนามัย 1 ท่าน ประธานชมรมผู้สูงอายุระดับตำบล 1 ท่าน และประธานชมรมผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน 11 ท่าน ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชาย 13 ท่าน เพศหญิง 4 ท่าน มีอายุระหว่าง 44 – 79 ปี ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ท่าน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 ท่าน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ท่าน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 ท่าน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 ท่าน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 2 ท่าน จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 1 ท่าน และจบการศึกษาระดับอื่น ๆ (นักธรรมโท) 1 ท่าน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ประธานชมรมผู้สูงอายุบางหมู่บ้านอายุยังไม่ถึง 60 ปีบริบูรณ์ ได้แก่ ประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านเหล่าก่อ หมู่ที่ 4 บ้านโป่งแดง หมู่ที่ 6 และบ้านป่าไม้ หมู่ที่ 8 ซึ่งสาเหตุเนื่องจาก หมู่บ้านที่กล่าวมาไม่มีผู้สูงอายุที่มีความคล่องตัวในการติดต่อประสานงาน กลุ่มผู้สูงอายุจึงเลือกผู้ที่มีความเต็มใจช่วยงานส่วนรวมและมีความคล่องตัวในการติดต่อประสานงาน ขึ้นมาทำหน้าที่ประธานชมรมผู้สูงอายุดังกล่าว

1.1 การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ

1.1.1 การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ

การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลแม่หอพระ ในระดับหมู่บ้านมีทั้งสิ้น 11 ชมรม จากจำนวน 9 หมู่บ้าน เนื่องจาก หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6 แบ่งหมู่บ้านออกเป็น 2 ปีกบ้าน และมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลอีกชมรมหนึ่ง การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบลมีการจัดตั้งขึ้นพร้อมกัน เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลเป็นผู้ริเริ่ม และมีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดในข้อ 1.2.2 รายชื่อชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลแม่หอพระมีดังต่อไปนี้

- 1.ชมรมผู้สูงอายุบ้านป่าเลา หมู่ที่ 1 ประธานชมรม พ่อดี บุญตัน
- 2.ชมรมผู้สูงอายุบ้านหัวฝาย หมู่ที่ 2 ประธานชมรม พ่ออุทัย คำภีระ
- 3.ชมรมผู้สูงอายุบ้านฝ้าง หมู่ที่ 3 ประธานชมรม พ่อบุญชม คำปัน
- 4.ชมรมผู้สูงอายุบ้านกาต หมู่ที่ 4 ประธานชมรม พ่อศรีวิชัย อนันต์

5.ชมรมผู้สูงอายุบ้านเหล่าก้อง หมู่ที่ 4 ประธานชมรม แม่พรชนก โปธิ

6.ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่หอพระ หมู่ที่ 5 ประธานชมรม พ่อฝั้น ชีมา

7.ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่นาปากหมู่ที่ 6 ประธานชมรม พ่อจรัส อภิวงศ์

8.ชมรมผู้สูงอายุบ้านโป่งแดง หมู่ที่ 6 ประธานชมรม แม่สุมิคร ธิโชค

9.ชมรมผู้สูงอายุบ้านนาเมือง หมู่ที่ 7 ประธานชมรม พ่อเถิง คำติ

10.ชมรมผู้สูงอายุบ้านป่าไม้ หมู่ที่ 8 ประธานชมรม แม่เสนีย์ ทองอยู่

11.ชมรมผู้สูงอายุบ้านภูคิน หมู่ที่ 9 ประธานชมรม พ่อแก้ว ชัยเลิศ

12.ชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ ประธานชมรม พ่ออ้าย ยืนรงค์

สำหรับโครงสร้างการบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุนั้น ในระดับตำบลจะมีโครงสร้างที่สมบูรณ์ กล่าวคือ มีคณะกรรมการชมรมอันประกอบไปด้วย ประธานชมรมผู้สูงอายุ 1 ท่าน รองประธานชมรม 2 ท่าน เลขานุการ 1 ท่าน นายทะเบียน 1 ท่าน และคณะกรรมการ ซึ่งมาจากประธานชมรมผู้สูงอายุของทุกหมู่บ้าน ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ

พ่ออ้าย ยืนรงค์	ประธานชมรม
พ่อเพชร คงคำ	รองประธานชมรม
พ่อทองสุข คำฟู	รองประธานชมรม
พ่อสุทัศน์ ไกรวรรณ	เลขานุการชมรม
พ่อบุญชม คำปิ่น	นายทะเบียนชมรม
ประธานชมรมผู้สูงอายุทุกหมู่บ้าน กรรมการ	

สำหรับโครงสร้างการบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะแตกต่างกัน บางหมู่บ้านอาจมีคณะกรรมการครบถ้วน บางหมู่บ้านอาจมีเพียงประธานและรองประธานเท่านั้น ทั้งนี้จากการสอบถามประธานชมรมผู้สูงอายุชมรมที่มีคณะกรรมการไม่ครบต่างให้เหตุผลคล้าย ๆ กันว่า ชมรมผู้สูงอายุระดับหมู่บ้านไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมอะไรมากนักดังนั้นสมาชิกชมรมจึงไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการหลาย ๆ คน มีเพียงประธานและรองประธานไว้ติดต่อประสานงานก็เพียงพอแล้ว หรืออีกเหตุผลหนึ่งคือ ผู้สูงอายุในหมู่บ้านไม่ค่อยเสียสละเวลาร่วมเป็นคณะกรรมการมักอ้างโน่นอ้างนี่เสมอ แต่หากไปขอความร่วมมือด้านอื่น ๆ ผู้สูงอายุก็มักให้ความร่วมมือด้วยดี ไม่มีปัญหาอะไร

ปัจจุบันสมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระมี 1,339 คน โดยมีระเบียบในการรับสมัครสมาชิกว่าผู้สมัครเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต้องสมัครเป็นสมาชิกสมาคมพัฒนากิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระด้วย

การประชุมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับหมู่บ้านไม่มีการวางระเบียบเกี่ยวกับการนัดประชุมไว้แต่อย่างใด ส่วนใหญ่หากต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักนำเรื่องเข้าประชุมพร้อมกับการประชุมของหมู่บ้าน สำหรับการประชุมชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลมีการประชุมคณะกรรมการสองเดือนต่อหนึ่งครั้ง หรือนัดประชุมตอนที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม และมีการนัดประชุมใหญ่ประจำปีละหนึ่งครั้งในวันงานประเพณีร่น้ำคำหัว

เงินกองทุนของชมรมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้านมีกองทุนชมรมผู้สูงอายุไว้ใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กยากจน การสมทบซื้อของเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ นอกเหนือจากที่ได้รับจากกองทุนระดับตำบล การร่วมทำบุญงานวัดและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน เป็นต้น เงินกองทุนได้มาจากการบริจาค การทอดผ้าป่า หรือบางหมู่บ้านอาจใช้วิธีการขอเก็บจากสมาชิกในจำนวนเงินที่ไม่มากนัก เป็นต้น

ชมรมผู้สูงอายุในระดับตำบล มีเงินกองทุนไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชมรมแบ่งออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. กองทุนเยี่ยมบ้านผู้ป่วย ใช้ในการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและมานอนพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน เพื่อนผู้สูงอายุก็จะไปเยี่ยมเยียนให้กำลังใจโดยซื้อของเล็กๆน้อยๆ ไปฝากจากเงินของกองทุนรายละ 50 บาท เงินกองทุนส่วนนี้ได้มาจากการที่ชมรมผู้สูงอายุขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยการแนะนำของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบ้านหัวฝาย ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวน 60,000 บาท ซึ่งชมรมได้นำมาจัดซื้อกระเป๋ายาไว้ประจำชมรมผู้สูงอายุหมู่บ้าน จำนวน 11 ใบ และเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาโบราณหมู่บ้านละ 2 คน เพื่อจะได้บิบนวดให้ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยตอนไปเยี่ยมไข้ นอกจากนี้ยังใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมการออกกำลังกายของชมรมผู้สูงอายุอีกด้วย ส่วนที่เหลือจากการจัดกิจกรรมดังที่กล่าวมาจึงเก็บไว้เป็นเงินกองทุนเยี่ยมบ้านผู้ป่วย เงินกองทุนอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการบริจาคจากเจ้าภาพงานศพ หรือการจัดงานบุญต่าง ๆ

2. กองทุนค่าพาหนะการเดินทางไปประชุมของคณะกรรมการ จะใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่คณะกรรมการในการเดินทางไปประชุมชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ หรือในการเดินทางไปร่วมกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีผู้เชิญมา ครั้งละประมาณ 100 บาท ต่อคน เงินกองทุนส่วนนี้ได้มาจากการบริจาค

3. กองทุนสมุนไพรมุขมผู้สูงอายุมีการจัดทำสวนสมุนไพรที่สถานีอนามัยบ้านหัวฝายเพื่อไว้ใช้ในหมู่สมาชิกและการจำหน่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ เงินส่วนนี้จึงนำมาใช้ในการดูแลสวนสมุนไพร เช่น ค่าอาหารกลางวันของสมาชิกที่มาช่วยกันถางหญ้า ใส่ปุ๋ย เป็นต้น เงินกองทุนได้มาจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ และจากการจำหน่ายยาสมุนไพร

4. กองทุนเงินบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ ใช้ในการบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนยากจนในพื้นที่ การร่วมทำบุญงานวัดหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีหน่วยงานต่าง ๆ ขอความร่วมมือมา เงินกองทุนได้มาจากการบริจาค

5. กองทุนค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของชมรมผู้สูงอายุ ใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เช่น จัดซื้อกล้องถ่ายรูป ค่าใช้จ่ายในการอัดรูป จัดซื้อกระดาษจัดบอร์ดกิจกรรม ฯลฯ เงินกองทุนได้มาจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้

6. กองทุนสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของสมาคมฯ เงินกองทุนได้มาจากการหักค่าใช้จ่ายจากเงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพของสมาชิกที่เสียชีวิต

ในการดูแลรับผิดชอบเงินกองทุน ถึงแม้ว่าแต่ละกองทุนจะมีจำนวนเงินไม่มากนัก เช่น บางกองทุนจะมีเงินประมาณ 3 – 4 พันบาท ถึงประมาณหนึ่งหมื่นกว่าบาท แต่มีการแต่งตั้งผู้ดูแลรับผิดชอบทุกกองทุน ไม่มีการเก็บรวบไว้ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และมีการจัดทำบัญชีรับจ่ายอย่างง่าย ๆ ไว้ชี้แจงต่อที่ประชุมใหญ่ด้วย ทั้งนี้ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระกล่าวว่า เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความไว้วางใจในหมู่สมาชิก ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญอันจะนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ

1.1.2 การทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมผู้สูงอายุจะมีทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวโดยสรุปรวมกัน ทั้งนี้เพราะบางกิจกรรมมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันจึงไม่อาจแยกกล่าวถึงได้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชมรมผู้สูงอายุดำเนินการในปัจจุบัน มีดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ สมาคมฯ จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 16 เดือน มกราคม พ.ศ. 2549 โดยการริเริ่มของประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย รับสมัครสมาชิกอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ถึง 60 ปี ปัจจุบันถ้าสมัครเป็นสมาชิกตอนอายุเกิน 60 ปีไปแล้ว ตอนเสียชีวิตต้องถูกหักเงินสงเคราะห์อีก

500 บาท เข้ากองทุนของสมาคม เพื่อไม่ให้ได้เปรียบสมาชิกรายอื่นๆ เหตุผลที่ต้องรับสมาชิกอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เพราะต้องการประคับประคองสมาคมฯ ให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน หากรับสมัครแค่สมาชิกที่อายุถึงเกณฑ์ผู้สูงอายุเท่านั้น จำนวนสมาชิกก็กลดน้อยลงเร็วเกินไปจนสมาคมฯ ตั้งอยู่ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ชมรมผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระจึงมีสมาชิกทั้งที่อายุถึงเกณฑ์และไม่ถึงเกณฑ์ ปัจจุบันสมาชิกสมาคมฯ มี 1,339 คน โดยมีสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 800 กว่าคน และสมาชิกที่อายุระหว่าง 50 – 60 ปี ประมาณ 500 กว่าคน (ข้อมูลจากนายทะเบียนสมาคมฯ ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2554) ค่าสมัครสมาชิกแรกเข้าคนละ 10 บาท หากผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกเสียชีวิตลง ทายาทที่อาศัยอยู่ครัวเรือนเดียวกันและมีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไปสามารถรับช่วงสมาชิกภาพได้โดยไม่ต้องเสียค่าสมัครใหม่ การเก็บเงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพ สพละ 10 บาทต่อคน โดยกรรมการชมรมผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้านจะเดินเก็บเงินสงเคราะห์จากสมาชิกสมาคมฯ และนำไปรวบรวมกันที่บ้านเจ้าภาพงานศพในวันฉาปนกิจ เรียกว่า มอบเงินหน้าศพ ซึ่งเป็นการไปให้กำลังใจเจ้าภาพในนามชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระอีกด้วย

2. การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย เมื่อสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย หลังจากเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลและออกมานอนพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน ทางชมรมผู้สูงอายุของแต่ละหมู่บ้านจะพากันไปเยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย โดยนำของฝากเล็กๆ น้อยๆ ไปให้ เช่น นม หรืออาหารบำรุงสุขภาพ ของใช้ ฯลฯ ตามแต่จะสามารถหาซื้อได้ ซึ่งเงินซื้อของฝากมาจากกองทุนเยี่ยมบ้านผู้ป่วยของชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลที่ตกลงกันไว้ว่า จะจัดสรรให้รายละ 50 บาท หรือชมรมผู้สูงอายุบางหมู่บ้านอาจมีเงินสมทบกองทุนนี้อีก 50 บาท เพื่อให้ของเยี่ยมไข้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุบางคนอาจนำพืชผักสวนครัวที่ปลูกเองหรือของกินของใช้ไปแบ่งปันหรือไปช่วยบิบนวดให้ ทำให้ผู้ป่วยมีกำลังใจดีขึ้น บางรายอาจหายป่วยได้เร็ว หรือมีอาการดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งนับเป็นกิจกรรมที่น่ายกย่องและนำไปให้การสนับสนุน

3. การทำสวนสมุนไพร กิจกรรมนี้มาจากความคิดริเริ่มของประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องสมุนไพรเป็นอย่างดี ได้ชักชวนให้สมาชิกชมรมผู้สนใจด้านสมุนไพร จัดทำสวนสมุนไพรขึ้นในบริเวณพื้นที่ของสถานีนามัยประจำตำบลเพื่อผลิตยาสมุนไพรไว้ใช้ในหมู่สมาชิกและวางจำหน่ายตามร้านค้าในหมู่บ้าน หรือนำไปร่วมออกร้านขานมีกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ทางกลุ่มจะช่วยกันดูแลบำรุงรักษา เช่น การถางหญ้า การเก็บเกี่ยวผลผลิต วันที่มาทำกิจกรรมร่วมกันก็จัดหาอาหารกลางวันมารับประทานด้วยกัน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายและได้ทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันภายในกลุ่ม

4. การทำดอกไม้จันทน์ เป็นกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุหญิงบ้านผึ้ง หมู่ที่ 3 ตำบลแม่หอพระ ซึ่งทางกลุ่มได้ร่วมกันประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ไว้จำหน่ายภายในพื้นที่ตำบล โดยจำหน่ายในราคาอันละ 50 สตางค์

5. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่

5.1 การเป็นวิทยากรรับเชิญถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็กนักเรียน เมื่อทางโรงเรียนขอความร่วมมือ เช่น การถ่ายทอดความรู้ด้านสมุนไพร ด้านการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ การเฝ้าบายศรี ทำหมากสุมหมากเบ็ง การตัดตุง ฯลฯ

5.2 การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ เช่น การแข่งขันกีฬา ผู้สูงอายุ การจัดงานวันผู้สูงอายุ และการเข้าร่วมประชุม เป็นต้น

5.3 การช่วยตกแต่งศาลาในงานบุญ งานพิธีหรืองานประเพณีต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น งานปอยหลวง งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้กระทั่งงานศพ ผู้สูงอายุมักรวมกลุ่มกันช่วยเหลืองานในด้านการเตรียมสิ่งของที่ต้องใช้ในงานพิธี เช่น ดันครวทาน เครื่องสืบชาดา บายศรี ดันผึ้ง หมากเมี่ยงบุหรี หมากสุมหมากเบ็ง สะตวงหรือกระทงสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ตลอดจนของใช้กระจุกกระจิกที่ต้องใช้ในงานพิธี

5.4 การร่วมบริจาคเงินในนามของชมรมผู้สูงอายุในกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เช่น การสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ของวัด โรงเรียน หมู่บ้าน และการมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนยากจนในงานวันเด็กแห่งชาติ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

1.1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ในกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ผู้ให้ข้อมูลต่างให้ข้อมูลว่าไม่มีปัญหาอะไร ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 รายที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันเพื่อออกกำลังกายหรือรวมกลุ่มเพื่อทำอาชีพว่าเป็นไปค่อนข้างยาก เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือรับจ้างภาคเกษตรได้อยู่ จึงไม่มีเวลามารวมกลุ่มเพื่อออกกำลังกายหรือรวมกลุ่มทำอาชีพที่ให้ผลตอบแทนน้อยกว่าอาชีพที่ทำอยู่

1.1.4 กิจกรรมหรือสิ่งที่อยากทำต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่ายังไม่ต้องการทำอะไร และยังคงเองไม่ได้เพราะยังไม่ได้พูดคุยปรึกษาหารือกัน มี 3 รายที่อยากให้มีการรวมกลุ่มออกกำลังกาย เช่น รำมวยจีน รำไม้พลอง และอีก 2 รายที่อยากให้มีการรวมกลุ่มทำอาชีพจักสาน กับการทำผางประทีป และมี 1 รายที่อยากพาเพื่อนผู้สูงอายุไปทัศนศึกษายังสถานที่สำคัญทางศิลปวัฒนธรรมและศาสนา เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสไปเที่ยวที่ไหน และอีก 1 รายที่อยากให้มีการระดมทุนไว้ใช้จ่ายในกองทุนเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยจากรายละ 50 บาท เป็น 100 บาท

1.1.5 สิ่งที่ชมรมผู้สูงอายุต้องการการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า ยังคิดไม่ออกว่าอยากได้รับการสนับสนุนอะไรบ้าง เพราะคงต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันก่อน อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 รายมีความเห็นตรงกันว่า อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มฝึกอบรมการออกกำลังกาย โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นแกนนำ อีก 2 รายอยากให้ส่งเสริมการฝึกอาชีพและหาตลาดให้ อีก 1 ราย อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลพาไปทัศนศึกษายังสถานที่สำคัญทางศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

1.2 การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระในปัจจุบัน

การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันสรุปได้ดังนี้

1. การจ่ายเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นภารกิจที่ได้รับ การถ่ายโอนจากกรมประชาสงเคราะห์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา เมื่อแรกเริ่มการจ่ายเบี้ยยังชีพ จะจ่ายให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพคนละ 300 บาทต่อเดือน โดยรัฐบาลกลางมีงบประมาณถ่ายโอนมาให้ส่วนหนึ่งเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจรายปี และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีสมทบอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพมีเป็นจำนวนมาก ต่อมารัฐบาลกลางได้ประกาศเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพเป็นคนละ 500 บาทต่อเดือน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระก็ได้ตั้งงบประมาณสมทบเพื่อดำเนินการด้านนี้เป็นประจำทุกปี จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2552 เป็นต้นมา ที่รัฐบาลมีนโยบายจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปทุกคน โดยจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจให้ตาม

จำนวนผู้สูงอายุที่ได้ขึ้นบัญชีไว้ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับจดทะเบียนขึ้นบัญชีผู้สูงอายุและดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพจากเงินงบประมาณของรัฐบาลกลาง

2. การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ยากไร้ เพื่อมอบของอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การยังชีพ เช่น ข้าวสารอาหารแห้ง ผงซักฟอก สบู่ เครื่องนุ่งห่มกันหนาว ฯลฯ โดยดำเนินการปีละ 1 ครั้ง

3. สนับสนุนอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์ผู้สูงอายุประจำตำบล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

4. สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เช่น การแข่งขันกีฬาประจำปี การจัดงานวันผู้สูงอายุ ซึ่งจัดโดยชมรมผู้สูงอายุอำเภอแม่แตง เป็นต้น

5. การจัดงานประเพณีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุระดับตำบลสลับกับการสนับสนุนงบประมาณให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านไปจัดงานรดน้ำคำหัวภายในหมู่บ้าน

2. ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐาน

การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

2.1 ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง อาจมีศักยภาพที่แตกต่างกันในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้กำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนาขึ้น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน (ซึ่งได้กล่าวถึงความหมายไว้ในบทที่ 2) ดังนั้น การศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงใช้ประเด็นตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ของมาตรฐานแต่ละด้าน มาเป็นประเด็นในการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาปรากฏดังนี้

มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 1 ตัวชี้วัด ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

1.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

1.1.1 จัดให้มีบริการให้คำแนะนำปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.สามารถจัดโครงการอบรมให้ความรู้ได้โดยอบต.ควรประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลหรือสถานีนอนามัย	9		
2.สามารถดำเนินการได้เพราะอบต.เคยจัดอบรมมาแล้วครั้งหนึ่ง และควรจัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์มาก	7		
3.อาจจัดบริการโดยเชิญคุณหมอไปบรรยายเวลาประชุมใหญ่ผู้สูงอายุ	1		

1.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1.2.1 จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ได้ จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.82

ไม่ได้ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.17

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.สถานีนอนามัยจัดทีมงาน อสม.และแพทย์ประจำตำบลให้บริการตรวจ	6	1.คงไม่สามารถทำได้ทั่วถึงเพราะผู้สูงอายุมีจำนวนมาก	4

ตาราง 3 (ต่อ)

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
สุขภาพพื้นฐาน ตอนมีงานบุญต่าง ๆ อบต.ควรประสานความร่วมมือหรือให้ การสนับสนุน	2	2.ทำไม่ได้เพราะขาดบุคลากร ควร สนับสนุนสถานีนอนามัยหรือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ	3
2.กรณีที่ผู้สูงอายุขาดผู้ดูแลหรือ เดินทางไปรับบริการที่สถานพยาบาล ยากควรจัดหาคนหรือจิตอาสาออก ให้บริการที่บ้าน	1		
3.น่าจะประสานกับสถานีนอนามัยหรือ โรงพยาบาล และจัดจุดนัดพบคนที่ บ้านใกล้กันให้มาตรวจสุขภาพ พร้อม ๆ กันเป็นกลุ่ม ๆ ไป	1		
4.ถ้าเลือกทำเฉพาะผู้สูงอายุที่ป่วยก็ น่าจะได้			

ผลการศึกษา ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการ
สงเคราะห์ ผู้สูงอายุ ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล พบว่า

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

จัดให้มีบริการให้คำแนะนำปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บ
ให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน
9 รายให้ข้อเสนอแนะคล้ายกันว่า อบต.ควรประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลหรือสถานีนอนามัย
ในการจัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน อีก 7 ราย แสดงความคิดเห็นคล้ายกันว่า จำได้ว่า
อบต.เคยจัดอบรมมาแล้วหนึ่งครั้ง ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพราะมีประโยชน์ต่อ
ผู้สูงอายุ และผู้ให้ข้อมูลรายสุดท้ายให้ข้อเสนอแนะไว้น่าสนใจว่า อบต.อาจเชิญแพทย์หรือ

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปให้ความรู้ ตอนที่ผู้สูงอายุมารวมตัวกันมาก ๆ เช่น ตอนประชุมใหญ่ประจำปี

จะเห็นได้ว่า บริการด้านนี้เป็นสิ่งที่ ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการให้จัดบริการ และอบต.สามารถจัดให้บริการได้โดยต้องประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลหรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (10 ราย) เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดให้บริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 รายให้เหตุผลคล้ายคลึงกันว่า มีทีมงานจากสถานีอนามัยประจำตำบลให้บริการตรวจสุขภาพพื้นฐานแก่ชาวบ้านอยู่แล้ว อบต.ควรประสานความร่วมมือในการจัดบริการแก่ผู้สูงอายุ อีก 2 รายเสนอแนะว่าควรจัดผู้มีจิตอาสาออกให้บริการผู้สูงอายุที่เดินทางไปสถานพยาบาลเองไม่ได้ อีก 1 รายเสนอว่า ควรจัดจุดนัดพบผู้สูงอายุที่มีละแวกบ้านใกล้เคียงกันให้มารับบริการเป็นรายกลุ่ม และอีก 1 ราย ให้เหตุผลว่า หากเลือกจัดบริการเฉพาะผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยก็น่าจะจัดได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลอีกส่วนหนึ่ง (7 ราย) เห็นว่าบริการดังกล่าว อบต.ไม่สามารถจัดให้บริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูล 4 รายเป็นว่าไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึงเนื่องจากผู้สูงอายุในพื้นที่มีเป็นจำนวนมาก และอีก 3 รายให้เหตุผลว่า ทำไม่ได้เพราะอบต.ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบ

จากข้อมูลดังกล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ซึ่งหมายถึงสถานีอนามัยประจำตำบลมีการให้บริการแก่ประชาชนในเชิงรุกที่ได้ผลดี ประชาชนสามารถรับรู้ได้ ควรที่ อบต.จะประสานการให้บริการด้านนี้ร่วมกัน

2.2 ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้ ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 5 ตัวชี้วัด ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 4 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้

2.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

2.1.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุเท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่จ่ายโอน

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
-------------------	---------	-------------------	---------

1.สามารถดำเนินการได้และปัจจุบัน	16
---------------------------------	----

อบต.ได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุทุก	
--	--

เดือนอยู่แล้ว	
---------------	--

2.ปัจจุบันรัฐบาลได้จัดสรรเบี้ยยังชีพ	1
--------------------------------------	---

ให้ผู้สูงอายุทุกคน	
--------------------	--

2.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

2.2.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุเท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่จ่ายโอน

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
-------------------	---------

1.ปัจจุบันผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ	17
---------------------------------------	----

เดือนละ 500 บาททุกคน	
----------------------	--

2.2.2 จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่

ผู้สูงอายุ

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 4 (ต่อ)

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.อบค.สนับสนุนได้ แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ได้อยู่จึงไม่ค่อยสนใจการรวมกลุ่มกันทำอาชีพ/การรวมกลุ่มอาชีพทำได้ยาก	11		
2.ทำได้โดยอาจรวมกลุ่มกันจัดฝึกอาชีพหรือส่งเสริมอาชีพที่ไม่ต้องใช้แรงงานหนัก หรือใช้งบประมาณมาก	6		
2.2.3 จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ			
ได้ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.88		ไม่ได้ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.12	
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.ทำได้หากช่วยเหลือผู้ที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง	1	1. ใช้งบประมาณสูง อบค. คงดำเนินการไม่ได้	8
		2. คงเป็นเรื่องยากเกินกว่า อบค. จะดำเนินการได้	4
		3. เกินศักยภาพของ อบค. น่าจะเป็นนโยบายระดับประเทศ	4
2.2.4 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน			
ได้ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.12		ไม่ได้ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.88	
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยออมเงินวันละบาทซึ่งเป็นการช่วยเหลือสมาชิกทุกเพศทุกวัย มีผู้สูงอายุสมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก อบค.สามารถสนับสนุนการดำเนินงานได้	16	1. ถ้าจะจัดตั้งกองทุนเฉพาะผู้สูงอายุคงไม่ได้ เพราะจำนวนสมาชิกจะลดน้อยลงเร็วเกินไป จะไม่มีความยั่งยืน อบค.ควรสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีสมาชิกทุกเพศทุกวัย	1

ตาราง 4 (ต่อ)

2.2.5 จัดให้มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ไม่ได้	จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100	ความถี่
		เหตุผล/ข้อเสนอแนะ		
		1.เป็นบริการที่มากเกินไปจนความจำเป็น / ผู้สูงอายุคงไม่ไปใช้บริการขนาดนั้น		7
		2.คงทำได้ยาก เพราะไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อบต.และต้องมีความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน		6
		3.เกินศักยภาพของ อบต.		4

ผลการศึกษา ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้ ปรากฏผลดังนี้

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุเท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า ประเด็นนี้เป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 16 รายให้เหตุผลคล้ายกันว่า สามารถดำเนินการได้และปัจจุบัน อบต.ได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุทุกคนอยู่แล้ว และอีก 1 ราย ให้เหตุผลว่า ปัจจุบันรัฐบาลได้จัดสรรเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุทุกคนอยู่แล้ว

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1) จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด โดยมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน

ประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความคิดเห็นเหมือนกันกับตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาท เท่ากันทุกรายอยู่แล้ว

2) จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ

เป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผลดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 ราย แสดงความคิดเห็นคล้ายคลึงกันว่า อบต.สนับสนุนทุนประกอบอาชีพให้ได้ แต่ติดปัญหาที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ได้อยู่จึงไม่ค่อยสนใจการรวมกลุ่มกันฝึกอาชีพ/การรวมกลุ่มอาชีพจึงทำได้ยาก อีก 6 รายให้ข้อเสนอแนะตรงกันว่า อบต.อาจจัดให้มีการรวมกลุ่มกันฝึกอาชีพหรือส่งเสริมอาชีพที่ไม่ต้องใช้แรงงานหนัก หรือใช้งบประมาณมาก

เกี่ยวกับประเด็นนี้ ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ของ อบต.เคยสำรวจความต้องการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุเมื่อครั้งจัดประชุมประชาคม ปรากฏว่าผู้สูงอายุไม่ค่อยสนใจที่จะรวมกลุ่มกันฝึกอาชีพเพราะเห็นว่าให้ผลตอบแทนน้อย เมื่อเทียบกับการรับจ้างภาคเกษตร หรือการทำไร่ทำนา

3) จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (16 ราย) เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.ไม่สามารถจัดให้บริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 รายให้เหตุผลคล้ายกันว่า ใช้งบประมาณสูง อบต.คงดำเนินการไม่ได้ อีก 4 รายเห็นว่าคงเป็นเรื่องยากเกินกว่า อบต.จะดำเนินการได้ ในจำนวนนี้มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 รายที่มีความเห็นตรงกันว่า เป็นเรื่องเกินศักยภาพของ อบต. น่าจะเป็นนโยบายระดับประเทศ

อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1 รายที่เห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยช่วยเหลือผู้ที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง

4) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (16 ราย) เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดให้บริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูล ให้เหตุผลตรงกันว่า ในพื้นที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยออมเงินวันละบาทซึ่งเป็นการช่วยเหลือสมาชิกทุกเพศทุกวัย มีผู้สูงอายุสมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก อบต.สามารถสนับสนุนการดำเนินงานได้

อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1 รายที่มีความเห็นแตกต่างจากผู้อื่น โดยเสนอแนะว่า หากจะจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเฉพาะผู้สูงอายุคงไม่ได้ เพราะจำนวนสมาชิกจะลดน้อยลงเร็วเกินไป จะไม่มีความยั่งยืน อบต. ควรสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีสมาชิกทุกเพศทุกวัย

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในพื้นที่เริ่มมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ขึ้นมาเพื่อเป็นการช่วยเหลือกันเองในชุมชน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ไม่คิดแต่จะรอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวแล้ว นับเป็นสิ่งที่ อบต.ควรสนับสนุนการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่ง

5) จัดให้มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น

เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 รายมีความเห็นคล้ายกันว่า เป็นบริการที่มากเกินไป และผู้สูงอายุคงไม่ไปใช้บริการขนาดนั้น อีก 6 รายเห็นว่าบริการดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อบต. และต้องมีความร่วมมือจากหลายหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน จึงไม่สามารถให้บริการได้ และอีก 4 รายเห็นว่าเป็นเรื่องเกินศักยภาพของอบต.

นับเป็นอีกตัวชี้วัดหนึ่งที่เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะเป็นบริการที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงหน่วยงานเดียว

2.3 ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 3 ตัวชี้วัด ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 5 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 มาตรฐาน ด้านที่พักอาศัย

3.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

3.1.1 จัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.อบต.และหน่วยงานอื่น ๆ แจกเครื่องนุ่งห่มกันหนาวให้ผู้ยากไร้และผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี	15		
2.เรื่องที่พักอาศัย อบต.ควรซ่อมแซมบ้านพักให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้และบ้านเรือนทรุดโทรม ซึ่งในพื้นที่มีอยู่ประมาณ 3 – 4 หลัง คงพอจัดงบประมาณดำเนินการได้	2		

3.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

3.2.1 จัดให้มีบริการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.อบต.ควร ออกสำรวจที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ไม่มีความปลอดภัยและซ่อมแซมให้ปลอดภัย	13		
2.อบต.มีโครงการที่จะสำรวจและซ่อมแซมบ้านเรือนแก่ผู้สูงอายุและผู้ยากไร้คาดว่าจะเริ่มปีหน้า	4		

ตาราง 5 (ต่อ)

3.2.2 จัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ

		ไม่ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100	
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		1. ในพื้นที่ไม่มีผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือไร้ที่พึ่งพิง ส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแล	11
		2. คงไม่มีครอบครัวที่สามารถรับอุปการะหรือรองรับผู้อื่นได้เพราะชาวบ้านส่วนมากฐานะไม่ค่อยดีเหมือน ๆ กัน ถ้าช่วยเหลือกันไปเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็พอทำได้	4
		3. ต้องใช้เงินมากและเป็นภาระ ต้องมีสถานที่และผู้ดูแลโดยเฉพาะ	1
		4. ไม่เหมาะกับสภาพแวดล้อมชนบทอย่างพื้นที่เรา	1

3.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยการเสียค่าใช้จ่าย

		ไม่ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100	
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		1. ไม่เหมาะที่จะให้บริการในพื้นที่เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะแค่ พอมีพอใช้ คงไม่ไปใช้บริการ	15
		2. ค่าใช้จ่ายสูงมาก ขาดคน ขาดสถานที่	2

ผลการศึกษาจากตาราง 5 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตาม
มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านที่ 3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ปรากฏผลดังนี้

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

จัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่
ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น

เป็นบริการที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้
ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 รายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ประเด็นการแจกเครื่องนุ่งห่ม
อบต.และหน่วยงานอื่น ๆ แจกเครื่องนุ่งห่มกันหนาวให้ผู้ยากไร้และผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว
ส่วนประเด็นเรื่องที่พักอาศัย ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 ราย ให้ข้อเสนอแนะเหมือนกันว่าอบต.ควร
ซ่อมแซมบ้านพักให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้และบ้านเรือนทรุดโทรม ซึ่งในพื้นที่มีอยู่ประมาณ 3 – 4
หลัง คงพอจัดงบประมาณมาดำเนินการได้

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1) จัดให้มีบริการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ โดยผู้ให้
ข้อมูลจำนวน 13 รายให้ข้อเสนอแนะในทำนองเดียวกันว่า อบต. ควรออกสำรวจที่พักอาศัยของ
ผู้สูงอายุที่ไม่มีความปลอดภัยและซ่อมแซมให้ปลอดภัย และอีก 4 รายเสนอว่า อบต.มีโครงการที่
จะสำรวจและซ่อมแซมบ้านเรือนแก่ผู้สูงอายุและผู้ยากไร้ คาดว่าโครงการนี้จะเริ่มปีหน้า

2) จัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ

เป็นบริการที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่
ได้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 ราย ยังยืนยันความคิดเห็นเช่นเดิมว่า ในพื้นที่ไม่มีผู้สูงอายุที่
ยากไร้หรือไร้ที่พึ่งพิง ส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแล จึงไม่จำเป็นต้องจัดบริการ อีก 4 รายแสดง
ความคิดเห็นคล้ายกันว่าคงไม่มีครอบครัวที่สามารถรับอุปการะหรือรองรับผู้อื่นได้เพราะชาวบ้าน
ส่วนมากฐานะไม่ค่อยดีเหมือน ๆ กัน ถ้าช่วยเหลือกันไปเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็พอทำได้ อีก 1 รายเห็นว่า
ต้องใช้เงินมากและเป็นภาระ ต้องมีสถานที่และผู้ดูแลโดยเฉพาะ และผู้ให้ข้อมูลรายสุดท้ายเห็นว่า
บริการดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมชนบทอย่างบ้านเรา

3) จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยการเสียค่าใช้จ่าย

บริการนี้เป็นบริการที่ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายต่างเห็นว่า อบต. ไม่สามารถจัดบริการได้ โดย ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 ราย ให้เหตุผลสอดคล้องกันว่า ไม่เหมาะสมที่จะจัดบริการในพื้นที่เพราะ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ฐานะ ไม่ค่อยดีแค่พอมีพอใช้เท่านั้น หากจัดบริการดังกล่าวคงไม่มีผู้ไปใช้บริการ และอีก 2 รายเห็นว่า เป็นบริการที่ อบต. ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก อีกทั้งขาดบุคลากร ขาดสถานที่ที่จะจัดทำ จึงไม่สามารถให้บริการได้

2.4 ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการส่งเสริมผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ ซึ่งมีตัวชี้วัด ขั้นพื้นฐาน 2 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 3 ตัวชี้วัด ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 6 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

4.1.1 จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ

ได้ จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.82		ไม่ได้ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.17	
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในงาน ประเพณีรดน้ำดำหัวทุกปีแล้ว	6	1. อบต. คงไม่สามารถจัดงานรื่นเริง บ่อยๆ ได้ เพราะงบประมาณมีน้อย	5
2. อบต. น่าจะจัดปีละ 2-3 ครั้ง	2	2. ผู้สูงอายุต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ คง	2
3. อบต. สามารถจัดให้ได้ หากผู้สูงอายุ เสนอโครงการเข้ามา	2	ไม่สามารถไปร่วมงานบ่อยๆ ได้	

4.1.2 จัดให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปของกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมผู้สูงอายุ

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทั้งระดับ	15		

ตาราง 6 (ต่อ)

หมู่บ้านและระดับตำบลครบแล้ว

2

2.อยากให้ อบต.ส่งเสริมการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

4.2.1 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน

ได้ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.59

ไม่ได้ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ
29.41

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ

ความถี่

1.มีการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์
ผู้สูงอายุที่ อบต. ซึ่งสามารถปรับใช้ได้

4

2.อบต.ควรร่วมมือกับสถานีอนามัยใน
การดำเนินการ

4

3.อบต.ดำเนินการได้แต่เกรงจะไม่มีผู้
ไปใช้บริการเพราะสังคมบ้านเราไม่
เหมือนในเมือง

4

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ

ความถี่

1.สภาพสังคมในพื้นที่เป็นแบบ
ชนบท ผู้สูงอายุชอบไปทำไร้ทำ
นาหรือรับจ้างภาคการเกษตร
เกรงว่าจะมารวมตัวกัน ทำ
กิจกรรมยาก

1

2.การรวมตัวทำกิจกรรมทำได้
ยากเพราะผู้สูงอายุเดินทาง
ลำบาก

4.2.2 จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ

ได้ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.65

ไม่ได้ จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ
82.35

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ

ความถี่

1.สามารถดำเนินการได้ แต่เกรงจะไม่
มีใครมาใช้บริการ เพราะผู้สูงอายุส่วน
ใหญ่ยังมุ่งทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่

2

2. หากจัดตั้งได้จะมีประโยชน์ต่อ
ผู้สูงอายุมาก

1

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ

ความถี่

1.ผู้สูงอายุในพื้นที่ส่วนใหญ่ยัง
ต้องทำงานในไร่นา คงไม่
สามารถมารวมกลุ่มทำกิจกรรม
เหมือนผู้สูงอายุในเมือง

11

2.เกินความจำเป็นไม่ต้องจัดใน
พื้นที่

2

ตาราง 6 (ต่อ)

3. ใช้ทุนทรัพย์สูงและขาดความ

ร่วมมือ

4.2.3 จัดให้มีการบริการทัศนศึกษาตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.อยากให้อบค.พาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาเป็นประจำทุกปี เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ไปเที่ยวเปิดหูเปิดตาที่ไหน สถานที่ที่อยากไปคือวัดและสถานที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด	12		
2.มีโครงการจะพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาเร็ว ๆ นี้	5		

ผลการศึกษาจากตาราง 6 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ พบว่า

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

1) จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ

เป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (10 ราย) เห็นว่าเป็นบริการที่ อบค.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 ราย ให้เหตุผลเหมือนกันว่า มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในงานประเพณีรดน้ำดำหัวทุกปีอยู่แล้ว อีก 2 รายให้ข้อเสนอแนะว่า อบค.ควรจัดงานรื่นเริง ปีละ 2-3 ครั้ง และอีก 2 รายซึ่งเป็นผู้บริหารให้ข้อเสนอว่า อบค.สามารถจัดให้ได้ หากผู้สูงอายุเสนอโครงการเข้ามา

อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 รายเห็นว่าประเด็นดังกล่าว อบค.ไม่สามารถให้บริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 รายให้เหตุผลคล้ายกันว่า อบค.คงไม่สามารถจัดงานรื่นเริง

บ่อๆได้เพราะงบประมาณมีน้อย และอีก 2 รายให้เหตุผลว่า ผู้สูงอายุต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ คงไม่สามารถไปร่วมงานบ่อๆได้

2) จัดให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปของกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมผู้สูงอายุ ประเด็นการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เป็นบริการที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ แต่ไม่ต้องดำเนินการแล้ว โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 ราย

กล่าวว่ามีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบลครบแล้ว แต่ไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมอะไรมากนัก และผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 รายให้ข้อเสนอแนะว่า อยากให้ อบต.ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ที่ผ่านมา อบต.ไม่ค่อยมีกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนงบประมาณให้ผู้สูงอายุไปดำเนินการจัดกิจกรรมเองบ้างแต่เป็นจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับงบประมาณพัฒนาด้านอื่น ๆ

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1) จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน

เป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (12 ราย) เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 ราย ให้เหตุผลและข้อเสนอแนะสอดคล้องกันว่า มีการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์ผู้สูงอายุแล้วที่ อบต. ซึ่งสามารถปรับใช้ได้ อีก 4 ราย ให้ข้อเสนอแนะว่า อบต.ควรร่วมมือกับสถานีอนามัยในการดำเนินการ และอีก 4 รายแสดงความคิดเห็นคล้ายกันว่าอบต.ดำเนินการได้แต่เกรงจะไม่มีผู้ไปใช้บริการเพราะสังคมบ้านเราไม่เหมือนในเมือง

อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 รายเห็นว่า ตัวชี้วัดนี้ อบต.ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 รายเสนอความคิดเห็นว่า สภาพสังคมในพื้นที่เป็นแบบชนบท ผู้สูงอายุชอบไปทำไร่ทำนาหรือรับจ้างภาคการเกษตร เกรงว่าจะมารวมตัวกันทำกิจกรรมยาก และอีก 1 รายกล่าวว่า ผู้สูงอายุรวมตัวกันทำกิจกรรมได้ยากเพราะเดินทางมาลำบาก

2) จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ

เป็นตัวชี้วัดที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (14 ราย) เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 ราย ให้เหตุผลว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังต้องทำงานในไร่นา คงไม่สามารถมารวมกลุ่มทำกิจกรรมเหมือนผู้สูงอายุในเมือง อีก 2 รายเห็น

ว่าเป็นบริการที่เกินความจำเป็นไม่ต้องจัดในพื้นที่ และอีก 1 รายให้เหตุผลว่า เป็นบริการที่ต้องใช้ทุนทรัพย์สูงและขาดความร่วมมือ

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 ราย เห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการด้านนี้ได้ โดยผู้ให้ข้อมูล 2 ราย แสดงความเห็นที่สามารถดำเนินการได้ แต่เกรงจะไม่มีใครมาใช้บริการ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมุ่งทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่ อีก 1 รายแสดงความเห็น ว่า หากจัดตั้งได้จะมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมาก

จะเห็นได้ว่าการให้บริการด้านนี้ เป็นอีกตัวชี้วัดหนึ่งที่ไม่สอดคล้องกับสภาพชีวิตแบบชนบท ถึงแม้ อบต.จะดำเนินการจัดตั้งให้ได้ แต่คงจะไม่เกิดความคุ้มค่าเพราะไม่มีผู้สนใจมาใช้บริการ

3) จัดให้มีการบริการทัศนศึกษาตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 รายให้ข้อเสนอแนะคล้ายกันว่า อยากให้อบต.พาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาเป็นประจำทุกปี เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ไปที่เขวเปิดหูเปิดตาที่ไหน สถานที่ที่อยากไปคือวัดวาอารามและสถานที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด และผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 ราย ซึ่งเป็นผู้บริหารเสนอว่า อบต. มีโครงการจะพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาอยู่แล้ว

2.5 ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบคลุมผู้ดูแล และการคุ้มครอง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบคลุมผู้ดูแล และการคุ้มครอง ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 2 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 7 ตัวชี้วัดปรากฏผลดังนี้

ตาราง 7 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคง
ทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

5.1.1 จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ (ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน : ตามภารกิจ
การถ่ายโอน) โดยมีลักษณะการให้บริการดังนี้

(1) การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย ภายภาพบำบัดสังคมสงเคราะห์
กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น

(2) บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วย
เคลื่อนที่ เยี่ยมเยือน ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้าน
ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

(3) บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน
เฉพาะหน้าโดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว

*ประเด็นย่อยที่ (1) ได้ จำนวน 3 ราย คิดเป็น ร้อยละ 17.65 *ประเด็นย่อยที่ (1) ไม่ได้ จำนวน 14 ราย คิด
เป็นร้อยละ 82.35

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อบต. ควรจัดบริการร่วมกับ โรงพยาบาลหรือสถานีนามัย	3	1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่รวมตัวกันทำ กิจกรรมยาก เกรงว่าสร้างแล้วจะไม่มี คนไปใช้บริการ	11
		2. ไม่มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่	3

*ประเด็นย่อยที่ (2) ได้ จำนวน 17
ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อบต. จัดบริการหน่วยเคลื่อนที่ร่วม กับสถานีนามัยเป็นประจำทุกปี อยู่แล้ว	17		

ตาราง 7 (ต่อ)

*ประเด็นย่อยที่ (3) ไม่ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		1.ไม่มีความจำเป็นต้องสร้างในพื้นที่	9
		2.ใช้งบประมาณสูง	8
5.1.2 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี			
ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.ญาติและคนในชุมชนต่างช่วยเหลือกันในการจัดการศพตามประเพณีแล้ว	9		
2.แต่ละหมู่บ้านมีสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ไว้คอยช่วยเหลือกัน	5		
3.รัฐบาลได้ดำเนินการจ่ายค่าจัดการศพตามประเพณีให้แก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิต	3		
รายละเอียด 2,000 บาท			
ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา			
5.2.1 จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง			
ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.ปัจจุบันอบต.และสถานีนอนามัยได้ดำเนินการอยู่แล้วเป็นประจำทุกปี	14		
2.ควรออกเยี่ยมบ่อย ๆ และสนับสนุนให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุช่วยเหลือ	2		

ตาราง 7 (ต่อ)

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
3.ควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุออกเยี่ยม ให้กำลังใจกันเอง ด้วย	1		
5.2.2 จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ			
ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่		
1.อบค.จัดบริการได้แต่ไม่มีความ จำเป็น เพราะมีวัดประจำทุกหมู่บ้าน ผู้สูงอายุสามารถเดินทางไปทำบุญเอง ได้	15		
2.มีลูกหลานคอยบริการรับ – ส่ง เวลา ผู้สูงอายุไปทำบุญ	2		
5.2.3 จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ เป็นต้น			
ได้ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.24		ไม่ได้ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.76	
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.อบค.ควรดำเนินการสำรวจบ้าน ผู้สูงอายุ หากพบผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใน บ้านเรือนที่มีสภาพแวดล้อมอันน่าจะ เกิดอันตรายได้ง่าย อาจจัดทำราวจับกัน หกล้มหรือปรับปรุงห้องน้ำให้เป็น ห้องน้ำปลอดภัย	9	1.อบค.คงไม่สามารถดูแลทั่วถึงได้ทุก เรื่อง	2
2.อบค.มีนโยบายที่จะปรับปรุงที่อยู่ อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุในปัจุบันประมาณ หน้า	4		

ตาราง 7 (ต่อ)

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
3.อาจปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะสถานที่ราชการ	2		
5.2.4 จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อบค.ควรประสานกับโรงพยาบาล จัดอบรมให้ความรู้แก่บุตรหลานผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ	12		
2.อาจให้ความรู้โดยประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	5		
5.2.5 จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความเข้าใจในครอบครัว	7		
2.ควรร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเคารพรักปู่ย่าตายาย มีคุณธรรมจริยธรรม	5		
3.ควรจัดโครงการที่เน้นให้ผู้สูงอายุไปถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดช่องว่างทางความคิด	4		

ตาราง 7 (ต่อ)

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
4. ผู้สูงอายุควรทำตัวให้น่ารักเวลาอยู่กับลูกหลาน จะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	1		
5.2.6 จัดให้มีการรณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ			
ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยอาจปรับใช้กิจกรรมเดิมที่เคยทำ เช่น เพิ่มกิจกรรมในการจัดงานรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ	12		
2. อบต. ควรร่วมมือกับโรงเรียนและกลุ่มเยาวชน ในการจัดกิจกรรม	3		
3. ผู้สูงอายุก็ควรทำตัวให้มีคุณค่า ไม่เป็นปัญหากับลูกหลาน ชุมชนจึงจะเห็นคุณค่า	2		
5.2.7 จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต			
ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100			
เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแลเลี้ยงดู ไม่มีผู้ใดถูกทอดทิ้ง	14		
2. อบต. ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรักความเข้าใจและสามารถร่วมกิจกรรมกันได้ทั้งครอบครัว	3		

ผลการศึกษา ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการ
สงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการ
คุ้มครอง พบว่า

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

1.) จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ (ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน :
ตามภารกิจการถ่ายโอน) โดยมีลักษณะการให้บริการดังนี้

(1) การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัดสังคม
สงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนาเป็นต้น

สำหรับประเด็นย่อยที่ (1) นี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (14 ราย) เห็นว่าบริการดังกล่าว
อบต.ไม่สามารถจัดให้บริการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 ราย แสดงความ
คิดเห็นว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่รวมตัวกันทำกิจกรรมยาก เก่งว่าสร้างแล้วจะไม่มีคนไปใช้บริการ และ
อีก 3 รายให้เหตุผลว่า อบต.ไม่มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่

ในจำนวนนี้มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 รายที่เห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการดังกล่าวได้ โดย
ให้เหตุผลว่า อบต.ควรจัดบริการร่วมกับโรงพยาบาลหรือสถานีนามัย

(2) บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วย
เคลื่อนที่ เยี่ยมเยือน ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้าน
ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

สำหรับประเด็นย่อยที่ (2) นี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายตอบว่า อบต.สามารถจัดบริการได้ โดย
ให้เหตุผลว่าอบต.จัดบริการหน่วยเคลื่อนที่ร่วมกับสถานีนามัยเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว

(3) บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความ
เดือดร้อนเฉพาะหน้าโดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว

สำหรับประเด็นย่อยที่ (3) นี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายตอบว่า อบต.ไม่สามารถจัดบริการได้
โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 รายให้เหตุผลว่า ไม่มีความจำเป็นต้องจัดในพื้นที่ และอีก 8 รายให้เหตุผล
เหมือนกันว่า อบต.จัดไม่ได้เพราะต้องใช้งบประมาณสูง

2) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ แต่ไม่จำเป็นต้องจัดให้บริการแล้ว ด้วยเหตุผลดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 รายให้เหตุผลไปในทิศทางเดียวกันว่า ญาติและคนในชุมชนต่างช่วยเหลือกันในการจัดการศพตามประเพณีแล้ว อีก 5 รายให้เหตุผลเหมือนกันว่า แต่ละหมู่บ้านมีสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ไว้คอยช่วยเหลือกัน และในจำนวนนี้มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 รายที่แสดงความเห็นว่า ปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการจ่ายค่าจัดการศพตามประเพณีให้แก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตรายละ 2,000 บาท

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1) จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

สำหรับตัวชี้วัดประเด็นนี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 14 รายให้เหตุผลคล้ายกันว่า ปัจจุบันอบต.และสถานีอนามัยได้ดำเนินการออกเยี่ยมบ้านอยู่แล้วเป็นประจำทุกปี และอีก 2 รายให้ข้อเสนอแนะตรงกันว่า อบต. ควรออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุบ่อย ๆ และสนับสนุนให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุช่วยดูแลอีกทางหนึ่ง และมีอีก 1 รายที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุออกเยี่ยมให้กำลังใจกันเอง ด้วย

ทั้งนี้ อบต.แม่หอพระ ได้จัดโครงการเยี่ยมบ้านสานสัมพันธ์ร่วมกับสถานีอนามัยประจำตำบล ออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ยากไร้ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เป็นประจำทุกปี โดยจะนำสิ่งของอุปโภคบริโภค เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง เครื่องกระป๋อง สบู่ ผงซักฟอก ไปเยี่ยมให้กำลังใจด้วย ชาวบ้านจึงรับรู้ข่าวสารการจัดโครงการ

2) จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ แต่ไม่มีความจำเป็นต้องจัดบริการ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 รายให้เหตุผลคล้ายกันว่า ในพื้นที่ตำบลแม่หอพระมีวัดประจำทุกหมู่บ้าน ซึ่งผู้สูงอายุสามารถเดินทางไปทำบุญเองได้ และอีก 2 รายให้เหตุผลว่ามีลูกหลานคอยบริการรับ – ส่ง เวลาผู้สูงอายุไปทำบุญแล้ว

3) จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ขนพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ เป็นต้น

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (15 ราย) เห็นว่าบริการดังกล่าว อบต.สามารถจัดให้บริการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 ราย ให้ข้อเสนอแนะคล้ายกันว่า อบต.ควรดำเนินการสำรวจบ้านผู้สูงอายุ หากพบผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่มีสภาพแวดล้อมอันน่าจะเกิดอันตรายได้ง่ายอาจจัดทำราวจับกันหกล้มหรือปรับปรุงห้องน้ำให้เป็นห้องน้ำปลอดภัย และผู้ให้ข้อมูลอีก 4 รายซึ่งเป็นฝ่ายบริหารเสนอว่า อบต.มีนโยบายที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุในปีงบประมาณหน้า และอีก 2 ราย เสนอแนะว่า อาจปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะสถานที่ราชการ

อย่างไรก็ตามในจำนวนนี้มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 รายที่เห็นว่า อบต.ไม่สามารถจัดบริการด้านนี้ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า อบต.คงไม่สามารถดูแลทั่วถึงได้ทุกเรื่อง

4) จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ และได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 ราย เสนอแนะความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า อบต.ควรประสานกับโรงพยาบาลจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ดูแลผู้สูงอายุ อย่างสม่ำเสมอ และมีจำนวน 5 รายที่ให้ข้อเสนอแนะคล้ายกันว่า อาจให้ความรู้โดยประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

5) จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ และได้ให้ข้อเสนอแนะหลายประการ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 ราย ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า อบต.ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความเข้าใจในครอบครัว และมี 5 รายที่เสนอแนะว่า ควรร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเคารพปู่ย่าตายาย มีคุณธรรมจริยธรรม อีก 4 ราย เสนอว่า ควรจัดโครงการที่เน้นให้ผู้สูงอายุไปถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดช่องว่างทางความคิด นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลอีก 1 ราย เสนอมุมมองว่า ผู้สูงอายุควรทำตัวให้น่ารักเวลาอยู่กับลูกหลาน จะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

6) จัดให้มีการรณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดประเด็นนี้ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นสิ่งที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ ด้วยเหตุผลและข้อเสนอแนะที่หลากหลาย โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 ราย ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า อบต. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้

ชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยอาจปรับใช้กิจกรรมเดิมที่เคยทำ เช่น เพิ่มกิจกรรมด้านนี้ในการจัดงานรณรงค์หาผู้สูงอายุ ส่วนอีก 3 รายให้ข้อเสนอแนะว่า อบต.ควรร่วมมือกับโรงเรียนและกลุ่มเยาวชน ในการจัดกิจกรรม และอีก 2 ราย เสนอมุมมองอีกด้านหนึ่งว่า ผู้สูงอายุก็ควรทำตัวให้มีคุณค่า ไม่เป็นปัญหากับลูกหลาน ชุมชนจึงจะเห็นคุณค่า

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า พื้นที่ตำบลแม่หอพระมีสภาพสังคมแบบชนบท ที่ผู้คนยังยึดถือจารีตประเพณีเดิม ดังนั้น ผู้คนส่วนใหญ่จึงยังให้ความสำคัญกับถือผู้สูงอายุหรือผู้อาวุโสในชุมชน ในฐานะผู้ที่มีประสบการณ์สูง มีภูมิปัญญาที่สั่งสมมาช้านาน การที่ อบต.จะรณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากจนเกินไป

7) จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต

เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 14 รายแสดงความคิดเห็นคล้ายกันว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแลเลี้ยงดู ไม่มีผู้ใดถูกทอดทิ้ง และอีก 3 รายให้ข้อเสนอแนะในทำนองเดียวกันว่า อบต. ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรักความเข้าใจและสามารถร่วมกิจกรรมกันได้ทั้งครอบครัว

เนื่องจากตำบลแม่หอพระมีสภาพสังคมแบบชนบท ที่ผู้คนส่วนใหญ่ยังยึดถือจารีตประเพณีเดิมและมีความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษกันอยู่ ดังนั้นผู้เป็นบุตรหลานจึงดูแลเลี้ยงดูบิดามารดาของตนอย่างดีตามอัธยาศัยของแต่ละครอบครัว อาจมีบางรายที่มีปัญหากระทบกระทั่งกันบ้างแต่ก็ไม่ถึงกับทอดทิ้งไม่เหลียวแล ดังนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงได้อยู่กับครอบครัวจนวาระสุดท้ายของชีวิต จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากจนเกินไปหาก อบต.จะจัดให้มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรักความเข้าใจในครอบครัวให้กับประชาชน

2.6 ด้านที่ 6 มาตรฐานด้าน การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 6 มาตรฐานด้าน การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 5 ตัวชี้วัด ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 8 ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ด้านที่ 6 มาตรฐานด้าน การสร้าง
บริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (ไม่มี)

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

6.2.1 จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
-------------------	---------	-------------------	---------

1. อบต.ได้ดำเนินโครงการ อบต.	17
------------------------------	----

เคลื่อนที่พบประชาชนเป็นประจำทุกปี

6.2.2 จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
-------------------	---------	-------------------	---------

1.ปัจจุบันในชุมชนมีอาสาสมัครดูแล	10
----------------------------------	----

ผู้สูงอายุอยู่แล้ว อบต. ควรสนับสนุน
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงพาหนะ

2.อบต.ควรส่งเสริมให้มีอาสาสมัคร	7
---------------------------------	---

ดูแลผู้สูงอายุให้ครบทุกหมู่บ้าน

6.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ

ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
-------------------	---------	-------------------	---------

1.มีการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์	16
--------------------------------	----

ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระเรียบร้อยแล้ว

โดย อบต.สนับสนุนอาคารสถานที่
และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

2.ดำเนินการจัดตั้งแล้ว อบต.จะ	1
-------------------------------	---

พยายามสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม

ต่าง ๆ ต่อไป

ตาราง 8 (ต่อ)

6.2.4 สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนและกับชุมชนใกล้เคียง
ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. มีชมรมผู้สูงอายุที่เป็นเครือข่าย	11		
ช่วยเหลือกันอยู่แล้ว หากอบต. ช่วย			
สนับสนุนอีกก็จะดียิ่งขึ้น			

6.2.5 จัดให้มีบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ

ไม่ได้ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		1. เป็นบริการที่มากเกินไปจนจำเป็น	7
		2. เป็นเรื่องยุ่งยากและใช้งบประมาณมาก	6
		3. ไม่สามารถให้บริการได้เพราะผู้สูงอายุมี	
		เป็นจำนวนมาก	2
		4. ส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแลแล้วคงไม่	
		ต้องจัดบริการ	2

ผลการศึกษา ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการ
สงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 6 มาตรฐานด้าน การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน พบว่า

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1) จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับบริการด้านนี้ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต. ได้
ดำเนินการแล้ว โดย อบต.แม่หอพระได้ดำเนินโครงการ อบต.เคลื่อนที่พบประชาชนเป็นประจำทุก
ปี ซึ่งโครงการนี้มีกิจกรรมการให้บริการประชาชนที่หลากหลาย เช่น บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรค
พิษสุนัขบ้า บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า บริการตัดผมฟรี บริการจัดเก็บภาษีเคลื่อนที่ บริการฝึก
อาชีพระยะสั้น บริการแจกเมล็ดพันธุ์ผักและปุ๋ยน้ำชีวภาพ บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นโดยสถานี

อนามัยและทีมงาน อสม. เป็นต้น ทำให้โครงการดังกล่าวได้รับการตอบรับจากชาวบ้านเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่จะมารับบริการมากกว่าชาวบ้านกลุ่มอื่น ๆ

2) จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บริการด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต. สามารถดำเนินการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 ราย ให้เหตุผลและข้อเสนอแนะตรงกันว่า ปัจจุบันในชุมชนมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอยู่แล้ว อบต. ควรสนับสนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงพาหนะ และผู้ให้ข้อมูลอีก 7 รายเสนอแนะเพิ่มเติมทำนองเดียวกันว่า อบต. ควรส่งเสริมให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุให้ครบทุกหมู่บ้าน

ทั้งนี้ปัจจุบันตำบลแม่หอพระมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจำนวน 5 คน ซึ่งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรม และได้มอบหมายให้อาสาสมัครที่ผ่านการฝึกอบรมมาทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรังในชุมชน โดยเบื้องต้นสำนักงานพัฒนาสังคมฯ ได้ออกค่าน้ำมันพาหนะให้แก่อาสาสมัครเดือนละ 300 บาท / คน และต่อมาได้มอบงานให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการต่อ ซึ่งปรากฏว่า บางแห่งก็ได้้นำโครงการไปสานต่อ บางแห่งก็ไม่สนใจดำเนินการ

3) จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต. สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 16 รายให้เหตุผลเหมือนกันว่า มีการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระเรียบร้อยแล้วโดย อบต. สนับสนุนอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และมี 1 รายที่ให้ข้อเสนอว่า ดำเนินการจัดตั้งแล้ว อบต. จะพยายามสนับสนุนการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไป

อย่างไรก็ตามศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ ได้ดำเนินการจัดตั้งแล้วโดยประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระเป็นแกนนำในการก่อตั้ง โดยสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ทำการ อบต.แม่หอพระ ซึ่งผู้สูงอายุใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุในศูนย์เอนกประสงค์ยังไม่มีหลากหลายเท่าที่ควร

4) สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนและกับชุมชนใกล้เคียง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นบริการที่ อบต. สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 11 ราย กล่าวตรงกันว่า มีชมรมผู้สูงอายุที่เป็นเครือข่ายช่วยเหลือกันอยู่แล้ว หากอบต. ช่วยสนับสนุนอีกก็จะดียิ่งขึ้น และอีก 5 รายให้ข้อเสนอแนะว่า ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุมีการเชื่อมโยงบ้านผู้ป่วยช่วยเหลือกันอยู่แล้ว อบต. ควรสนับสนุนเพิ่มเติม

ทั้งนี้มีอีก 1 รายที่ให้เหตุผลน่าสนใจว่า ชมรมผู้สูงอายุในตำบลมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว หาก อบต. ช่วยสนับสนุนอีกแรงก็จะทำได้ง่ายกว่างานอื่น ๆ

5) จัดให้มีบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ

สำหรับประเด็นสุดท้ายนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นตรงกันว่าเป็นบริการที่ อบต. ไม่สามารถจัดบริการได้ โดยผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 ราย เห็นตรงกันว่าเป็นบริการที่มากเกินไปจนจำเป็น อีก 6 รายเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและใช้งบประมาณมาก และอีก 2 รายให้เหตุผลว่า ไม่สามารถให้บริการได้ เพราะผู้สูงอายุมีเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 รายสุดท้าย ให้เหตุผลว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแลแล้วคงไม่ต้องจัดบริการ

3. สรุปภาพรวมการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรฐานในระดับประเทศที่กำหนดใช้ร่วมกันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานตามมาตรฐานไว้เป็น 2 ระดับคือ ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนา เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทซึ่งมีศักยภาพและทรัพยากรทางการพัฒนาที่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่ามาตรฐานดังกล่าวได้กำหนดขึ้นขึ้นมาเป็นระยะเวลาานพอสมควรแล้ว (กำหนดขึ้นประมาณ พ.ศ. 2549) ดังนั้นตัวชี้วัดบางประเด็นจึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป หรือตัวชี้วัดบางประเด็นไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในบางพื้นที่ และหากวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าฐานคิดในการกำหนดมาตรฐานฯ มาจากการมองผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ไร้ความสามารถพึ่งพาตนเองไม่ได้ ต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากสังคม

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ถือเป็นหน้าที่ที่ต้องดำเนินการ โดยมีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552 (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ คณะผู้บริหารมีได้กำหนดนโยบายด้าน

การพัฒนาผู้สูงอายุไว้โดยตรง แต่ได้กำหนดมาตรการดำเนินการไว้ในนโยบายด้านการศึกษาศาสนา วัฒนธรรม ในประเด็นสุดท้ายซึ่งกำหนดไว้ว่า ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ คนพิการ ตลอดจนอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงาม จากผลการศึกษา พบว่า ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ได้มีการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุอยู่พอสมควร เช่น 1. การจ่ายเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2. การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ยากไร้เพื่อมอบของอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การยังชีพ 3. การสนับสนุนอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์ผู้สูงอายุประจำตำบล 4. การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ การแข่งขันกีฬาประจำปี การจัดงานวันผู้สูงอายุระดับอำเภอ เป็นต้น และ 5. การจัดงานประเพณีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุระดับตำบล ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น แต่ก็ยังถือว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีได้นำมาตรฐานดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

สำหรับการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระค่อนข้างมีความพร้อมเป็นอย่างมากในการมีส่วนร่วมพัฒนา ดังจะเห็นได้จากการที่ชมรมผู้สูงอายุได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมายหลายกิจกรรม เช่น 1.การจัดตั้งสมาคมพัฒนาอาชีพสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระเพื่อช่วยเหลือค่าจัดการศพแก่สมาชิก 2. การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย 3. การทำสวนสมุนไพร 4. การรวมกลุ่มอาชีพทำดอกไม้จันทน์ 5. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การเป็นวิทยากรถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็กนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ การช่วยตกแต่งดาในงานบุญ งานพิธีหรืองานประเพณีต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน การร่วมบริจาคเงินในนามของชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งบ่งบอกถึงควมมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเอง และการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ดังนั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะนำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรอยู่ในรูปแบบของการนำมาปรับใช้ โดยแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกองค์กร อันได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้าน วัด โรงเรียน ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน การกำหนดโครงการกิจกรรมด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์จริงในพื้นที่ โดยเน้นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมศักยภาพและการพึ่งพาตนเองแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้ และเน้นกิจกรรมการให้การสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองไม่ได้

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ นี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เลือกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสถานีอนามัยบ้านหัวฝาย ประธานชมรมผู้สูงอายุระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 17 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ จะประกอบไปด้วยประเด็นการศึกษา 2 ประเด็น คือ 1.1 การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ 1.2 การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระในปัจจุบัน

1.1 การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

พบว่า ผู้สูงอายุมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้านตั้งแต่ พ.ศ.2540 โดยในระดับหมู่บ้านมีทั้งสิ้น 11 ชมรม จากจำนวน 9 หมู่บ้านโครงสร้างการบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุ ในระดับตำบลจะมีโครงสร้างที่สมบูรณ์ กล่าวคือ มีคณะกรรมการครบทุกตำแหน่ง สำหรับชมรมระดับหมู่บ้านบางหมู่บ้านอาจมีคณะกรรมการครบถ้วน บางหมู่บ้านอาจไม่ครบถ้วนขึ้นอยู่กับความสามารถในการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในระดับหมู่บ้านจะไม่มีการวางระเบียบไว้ชัดเจน แต่การ

ดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในระดับตำบลจะมีการประชุมคณะกรรมการ 2 เดือนต่อหนึ่งครั้งและมีการนัดประชุมใหญ่ปีละหนึ่งครั้งเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในรอบปี

เงินกองทุนของชมรมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน มีเงินกองทุนไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ โดยในระดับหมู่บ้านจะเน้นกิจกรรมที่เป็นการร่วมทำบุญหรือการร่วมบริจาคในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน เงินกองทุนได้มาจากการบริจาค การทอดผ้าป่า หรือการเรียกเก็บจากสมาชิกเป็นรายปี สำหรับชมรมผู้สูงอายุระดับตำบล มีกองทุนส่วนกลางไว้ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในภาพรวมของตำบล ได้แก่ 1. กองทุนเยี่ยมบ้านผู้ป่วย จะใช้ในการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและมานอนพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน 2. กองทุนค่าพาหนะการเดินทางไปประชุมของคณะกรรมการ 3. กองทุนสมุนไพรรชมรมผู้สูงอายุมีการจัดทำสวนสมุนไพรที่สถานีอนามัยประจำตำบลเพื่อไว้ในหมู่บ้านสมาชิกและการจำหน่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ 4. กองทุนเงินบริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ จะใช้ในการบริจาคเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ 5. กองทุนค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของชมรมผู้สูงอายุ จะใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ 6. กองทุนสมาคมฉะปะนิกสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมของสมาคมฯ โดยแต่ละกองทุนมีการแต่งตั้งผู้ดูแลรับผิดชอบทุกกองทุน

สำหรับการทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดทำกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างชมรมระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน ได้แก่

1. การจัดตั้งสมาคมฉะปะนิกสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระเพื่อช่วยเหลือค่าจัดการศพแก่สมาชิก มีหลักเกณฑ์ที่ดีปฏิบัติร่วมกันว่า ผู้สมัครเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต้องสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฉะปะนิกสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระด้วย การเก็บเงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพ ศพละ 10 บาท ต่อคน มีการมอบหมายให้คณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านเดินเก็บเงินสงเคราะห์จากสมาชิกสมาคมฯ และนำไปรวบรวมกันที่บ้านเจ้าภาพงานศพในวันที่จะฉะปะนิกกิจ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 1,339 คน

2. การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย เมื่อสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วยมานอนพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน ทางชมรมผู้สูงอายุของแต่ละหมู่บ้านจะพากันไปเยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย โดยมีของฝากเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปให้กำลังใจ มีการตกลงกันว่าชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลจะจ่ายเงินกองทุนเป็นค่าของเยี่ยมไข้รายละ 50 บาท

3. การทำสวนสมุนไพร สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่สนใจด้านสมุนไพร ได้ทำสวนสมุนไพรขึ้นในบริเวณพื้นที่ของสถานีอนามัยประจำตำบลเพื่อผลิตยาสมุนไพรไว้ในหมู่บ้านและวางจำหน่ายตามร้านค้าในหมู่บ้าน

4. การรวมกลุ่มอาชีพทำดอกไม้จันทน์ เป็นกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุหญิงบ้านผึ่ง หมู่ที่ 3 ได้ร่วมกันประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ไว้จำหน่ายภายในพื้นที่ตำบล โดยจำหน่ายในราคาอันละ 50 สตางค์

5. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การเป็นวิทยากรถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็กนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ การช่วยตกแต่งคาโนในงานบุญ งานพิธีหรืองานประเพณีต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน การร่วมบริจาคเงินในนามของชมรมผู้สูงอายุในกิจกรรมสาธารณ ประโยชน์อื่น ๆ เช่น การสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ของวัด โรงเรียน หมู่บ้าน เป็นต้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่ามีปัญหาการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อออกกำลังกายหรือรวมกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพ นอกจากนั้นก็ไม่มีปัญหาอะไร

กิจกรรมหรือสิ่งที่ชมรมผู้สูงอายุอยากทำต่อไป ส่วนใหญ่ประธานชมรมผู้สูงอายุกล่าวว่ายังไม่รู้ว่าจะทำอะไรต้องประชุมปรึกษากันก่อน มีบางรายเท่านั้นที่อยากให้มีการรวมกลุ่มออกกำลังกาย และรวมกลุ่มฝึกอาชีพ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่เห็นว่าผู้สูงอายุมีปัญหาการรวมกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพและออกกำลังกาย และบางรายอยากให้มีการจัดทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ กับอยากให้มีการระดมทุนไว้ใช้ในกองทุนเยี่ยมบ้านผู้เจ็บป่วย

สำหรับสิ่งที่ชมรมผู้สูงอายุต้องการการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความสอดคล้องกับสิ่งที่อยากทำต่อไป กล่าวคืออยากให้การสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพและออกกำลังกาย กับการพาไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล แม่หอพระ ในปัจจุบัน

การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ ในปัจจุบัน ได้แก่ การจ่ายเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ หรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมประชาสงเคราะห์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เมื่อแรกเริ่ม อบต.ต้องจัดสรรงบประมาณสมทบกับงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรมาให้ เพื่อให้จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพมีความทั่วถึงมากขึ้น ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายให้ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพทุกคน อบต.จึงมีหน้าที่เพียงรับจดทะเบียนขึ้นบัญชีผู้สูงอายุและดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพจากเงินงบประมาณของรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ยากไร้ เพื่อมอบของอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การยังชีพ การสนับสนุนอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ผู้สูงอายุ การสนับสนุน

งบประมาณในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เช่นการแข่งขันกีฬา การจัดงานวันผู้สูงอายุ ระดับอำเภอ และสุดท้ายคือการจัดงานประเพณีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุระดับตำบล เป็นต้น

2. ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน ผลปรากฏดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 1 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

1.1.1 จัดให้มีบริการให้คำแนะนำปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยมีข้อเสนอแนะว่า อบต.ควรประสานความร่วมมือกับโรงพยาบาลหรือสถานีนอนามัยในการจัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน และควรจัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ว่า อบต.อาจเชิญแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปให้ความรู้ ตอนที่ผู้สูงอายุมารวมตัวกันมาก ๆ เช่น คอนเสิร์ตใหญ่ประจำปี

1.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

1.2.1 จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดให้บริการได้ โดยมีข้อเสนอแนะว่า อบต.ควรประสานความร่วมมือกับทีมงานตรวจสุขภาพพื้นฐานของสถานีนอนามัยในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ อีกทั้งเห็นว่าควรจัดผู้มีจิตอาสาออกให้บริการผู้สูงอายุที่เดินทางไปสถานพยาบาลเองไม่ได้ รวมทั้งควรจัดจุดนัดพบผู้สูงอายุที่มีละแวกบ้านใกล้เคียงกันให้มารับบริการเป็นรายกลุ่ม

ข้อสรุป ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ทั้ง ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.จัดบริการด้านนี้ได้ โดยต้องประสาน

ความร่วมมือกับหน่วยงานและกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาล สถานอนามัย และอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้ ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 5 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

2.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

2.1.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุเท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า ประเด็นนี้เป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า ปัจจุบัน อบต.ได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุทุกเดือน รวมทั้งรัฐบาลได้จัดสรรเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุทุกคนอยู่แล้ว

2.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

2.2.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนด โดยมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน

ประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความคิดเห็นเหมือนกันกับข้อ 2.1.1 เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาท เท่ากันทุกรายอยู่แล้ว

2.2.2 จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ

เป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า อบต.สามารถสนับสนุนทุนประกอบอาชีพให้ได้ แต่ติดปัญหาที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ได้อยู่จึงไม่ค่อยสนใจการรวมกลุ่มกันฝึกอาชีพ/การรวมกลุ่มอาชีพจึงทำได้ค่อนข้างยาก

2.2.3 จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.ไม่สามารถจัดให้บริการได้ เหตุผลคือ ใช้งบประมาณสูง และเป็นเรื่องเกินศักยภาพของ อบต.ที่จะดำเนินการ น่าจะเป็นนโยบายระดับประเทศ

2.2.4 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดให้บริการได้ โดยเหตุผลที่ว่า ในพื้นที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยออมเงินวันละบาทซึ่งเป็นการช่วยเหลือ

สมาชิกทุกเพศทุกวัย มีผู้สูงอายุสมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก อบต.สามารถสนับสนุนการดำเนินงานได้

2.2.5 จัดให้มีบริการส่วนลดในรายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว หรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น

เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผลว่า เป็นบริการที่มากเกินไปจนเกินไป ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่และเกินศักยภาพของ อบต. ต้องมีความร่วมมือจากหลายหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน จึงไม่สามารถให้บริการได้

ข้อสรุป ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้ ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 5 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า การให้บริการส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่อบต.สามารถดำเนินการได้ และมีการดำเนินการแล้ว เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่วนตัวชี้วัดที่ดำเนินการไม่ได้เนื่องจากใช้งบประมาณค่อนข้างสูงเกินศักยภาพของอบต. บางประเด็นเป็นบริการที่มากเกินไปจนเกินไปและบริการบางอย่างไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของอบต.

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 3 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

3.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

3.1.1 จัดหาหรือประสานหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น เป็นบริการที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า การแจกเครื่องนุ่งห่ม อบต.และหน่วยงานอื่น ๆ แจกเครื่องนุ่งห่มกันหนาวให้ผู้ยากไร้และผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว ส่วนประเด็นเรื่องที่พักอาศัย มีผู้ให้ข้อเสนอแนะว่า อบต. ควรซ่อมแซมบ้านพักให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้และบ้านเรือนทรุดโทรม

3.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

3.2.1 จัดให้มีบริการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า อบต. ควรออกสำรวจและซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ และข้อเสนอที่ว่า อบต.มีโครงการที่จะสำรวจและซ่อมแซมบ้านเรือนแก่ผู้สูงอายุและผู้ยากไร้ ประมาณปีหน้า

3.2.2 จัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ

เป็นบริการที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต. ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ ด้วยความคิดเห็นเช่นเดิมว่า ในพื้นที่ไม่มีผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือไร้ที่พึ่งพิง ไม่มีครอบครัวที่สามารถรับอุปการะผู้อื่นได้ และเหตุผลที่ว่าบริการดังกล่าวต้องใช้เงินมากและเป็นภาระ และเห็นว่า บริการดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมชนบท

3.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยการเสียค่าใช้จ่าย

บริการนี้เป็นบริการที่ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายต่างเห็นว่า อบต. ไม่สามารถจัดบริการได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่เหมาะสมที่จะจัดบริการในพื้นที่เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ฐานะไม่ค่อยดี หากจัดบริการดังกล่าวคงไม่มีผู้ไปใช้บริการ และอีกเหตุผลหนึ่งคือ อบต.ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก รวมทั้งขาดบุคลากร ขาดสถานที่ที่จะจัดทำ

ข้อสรุป ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ซึ่งมีทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่ามาตรฐานด้านนี้ มีทั้งบริการที่ อบต.ให้บริการได้และบริการที่ไม่สามารถให้บริการได้ 2 ตัวชี้วัดเท่านั้น

ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 2 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 3 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

4.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

4.1.1 จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดยให้เหตุผลว่า มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในงานประเพณีคนน้ำคำหัวทูกปีอยู่แล้ว และให้ข้อเสนอแนะว่า อบต.ควรจัดงานรื่นเริง ปีละ 2-3 ครั้ง สอดคล้องกับผู้บริหารที่ให้ข้อเสนอว่า อบต.สามารถจัดให้ได้ หากผู้สูงอายุเสนอโครงการเข้ามา

4.1.2 จัดให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปแบบของกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมผู้สูงอายุ

เป็นบริการที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ แต่ไม่ต้องดำเนินการแล้ว เพราะมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบลครบแล้ว แต่ไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมอะไรมากนัก และมีผู้ให้ข้อเสนอแนะว่า อยากให้ อบต.ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

4.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

4.2.1 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน

เป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดย ให้เหตุผลว่า มีการจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ผู้สูงอายุแล้วที่ อบต. ซึ่งสามารถปรับใช้ได้ และมีผู้เสนอแนะว่า อบต.ควรร่วมมือกับสถานีอนามัยในการดำเนินการ รวมทั้งขอคิดเห็นที่ว่าอบต.ดำเนินการได้แต่เกรงจะไม่มีผู้ไปใช้บริการเพราะสังคมบ้านเราไม่เหมือนในเมือง

4.2.2 จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุได้ โดย ให้เหตุผลว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังต้องทำงานในไร่นา คงไม่สามารถมารวมกลุ่มทำกิจกรรมเหมือนผู้สูงอายุในเมือง อีกทั้งเป็นบริการที่เกินความจำเป็นจึงไม่ต้องจัดในพื้นที่ และเป็นบริการที่ต้องใช้ทุนทรัพย์สูง

4.2.3 จัดให้มีการบริการทัศนศึกษาตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า อยากให้อบต.พาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาวัดวาอารามและสถานที่สำคัญ ๆ เป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับผู้บริหารที่เสนอว่า อบต. มีโครงการจะพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาอยู่แล้ว

ข้อสรุป ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.สามารถจัดให้บริการตามมาตรฐานด้านนี้ได้ เพราะบริการหลาย ๆ ประเด็นมีการดำเนินการอยู่แล้ว หรืออาจเพิ่มเติมบริการหรือเพิ่มกิจกรรมลงไปในกิจกรรมที่อบต.ดำเนินการอยู่ก่อนแล้วก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามบริการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดต้องคำนึงถึงความต้องการมารับบริการหรือความต้องการร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุด้วย

ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง ซึ่งมีตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 2 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 7 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

5.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

5.1.1 จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ (ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน : ตามภารกิจการถ่ายโอน) โดยมีลักษณะการให้บริการดังนี้

(1) การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย ภายภาพบำบัดสังคม สงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนาเป็นต้น

สำหรับประเด็นย่อยที่ (1) นี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าบริการดังกล่าว อบค.ไม่สามารถจัดให้บริการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ โดยเห็นว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่รวมตัวกันทำกิจกรรมยากเกรงว่าสร้างแล้วจะไม่มีคนไปใช้บริการ และเหตุผลที่ว่า อบค.ไม่มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่

(2) บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่ เยี่ยมเยือน ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

สำหรับประเด็นย่อยที่ (2) นี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายตอบว่า อบค.สามารถจัดบริการได้ โดยให้เหตุผลว่าอบค.จัดบริการหน่วยเคลื่อนที่ร่วมกับสถานีอนามัยเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว

(3) บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าโดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว

สำหรับประเด็นย่อยที่ (3) นี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายตอบว่า อบค.ไม่สามารถจัดบริการได้ โดยเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นต้องจัดในพื้นที่ และเหตุผลที่ต้องใช้งบประมาณสูง

5.1.2 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบค.สามารถจัดบริการได้ แต่ไม่จำเป็นต้องจัดให้บริการ ด้วยเหตุผลที่ว่า ญาติและคนในชุมชนต่างช่วยเหลือกันในการจัดการศพตามประเพณีแล้ว อีกทั้งแต่ละหมู่บ้านมีสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ไว้คอยช่วยเหลือกัน และเห็นว่า ปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการจ่ายค่าจัดการศพตามประเพณีให้แก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตรายละ 2,000 บาท

5.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

5.2.1 จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ ปิ๋งจุบันอบค.และสถานีนอนามัยได้ดำเนินการออกเยี่ยมบ้านอยู่แล้ว และให้ข้อเสนอแนะว่า อบค. ควรออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุบ่อย ๆ และสนับสนุนให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุช่วยดูแลอีกทางหนึ่ง ตลอดจนการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุออกเยี่ยมให้กำลังใจกันเอง ด้วย

5.2.2 จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบค.สามารถดำเนินการได้ แต่ไม่มีความจำเป็นต้องจัดบริการ โดยให้เหตุผลว่า ในพื้นที่ตำบลแม่หอพระมีวัดประจำทุกหมู่บ้าน ซึ่งผู้สูงอายุสามารถเดินทางไปทำบุญเองได้ และอีกเหตุผลคือ มีลูกหลานคอยบริการรับ – ส่ง เวลาผู้สูงอายุไปทำบุญแล้ว

5.2.3 จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ เป็นต้น

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นว่าบริการดังกล่าว อบค.สามารถจัดให้บริการแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า อบค.ควรดำเนินการสำรวจบ้านและปรับปรุงบ้านผู้สูงอายุให้มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ว่า อาจปรับปรุงอาคารสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะสถานที่ราชการ ซึ่งสอดคล้องกับฝ่ายบริหารที่เสนอว่า อบค.มีนโยบายที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุในปั๋งบประมาณหน้า

5.2.4 จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยกรให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบค.สามารถดำเนินการได้ โดยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า อบค.ควรประสานกับโรงพยาบาลจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรหน้าผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ หรืออาจให้ความรู้โดยประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่

5.2.5 จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบค.สามารถดำเนินการได้ และได้ให้ข้อเสนอแนะหลายประการ เช่น อบค.ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความเข้าใจในครอบครัว หรือควรร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเคารพกัญญาตาขาย

รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เน้นให้ผู้สูงอายุไปถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดช่องว่างทางความคิด เป็นต้น

5.2.6 จัดให้มีการรณรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นสิ่งที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ ด้วยเหตุผลและข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เช่น อบต. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยอาจปรับเปลี่ยนกิจกรรมลงในกิจกรรมเดิมที่เคยทำ หรือข้อเสนอแนะที่ว่า อบต.ควรร่วมมือกับโรงเรียนและกลุ่มเยาวชน ในการจัดกิจกรรม และมุมมองอีกด้านหนึ่งว่า ผู้สูงอายุก็ควรทำตัวให้มีคุณค่า ไม่เป็นปัญหากับลูกหลาน ชุมชนจึงจะเห็นคุณค่า

5.2.7 จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต

เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถดำเนินการได้ โดยแสดงความคิดเห็นว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีลูกหลานดูแลเลี้ยงดูไม่มีผู้ใดถูกทอดทิ้ง อีกทั้งมีข้อเสนอแนะว่า อบต.ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรักความเข้าใจ และสามารถร่วมกิจกรรมกันได้ทั้งครอบครัว

ข้อสรุป ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง ซึ่งมีทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.สามารถจัดให้บริการตามมาตรฐานด้านนี้ได้ และการดำเนินการหลาย ๆ อย่างเป็นสิ่งที่คนในครอบครัวและชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่แล้วอบต.จึงควรส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน

ด้านที่ 6 มาตรฐานด้าน การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ซึ่งมีเฉพาะตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 5 ตัวชี้วัด สรุปได้ดังนี้

6.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

6.2.1 จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับบริการด้านนี้ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต.ได้ดำเนินการแล้ว โดย อบต.แม่หอพระได้ดำเนินโครงการ อบต.เคลื่อนที่พบประชาชนเป็นประจำทุกปี

6.2.2 จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บริการด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลทุกรายเห็นว่า อบต. สามารถดำเนินการได้ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ปัจจุบันในชุมชนมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอยู่แล้ว อบต. ควรสนับสนุนการดำเนินงาน และ ควรส่งเสริมให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุให้ครบทุกหมู่บ้าน

6.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยให้เหตุผลเหมือนว่า มีการจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระเรียบร้อยแล้วโดย อบต.สนับสนุนอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และผู้บริหารให้ข้อเสนอว่า อบต.จะพยายามสนับสนุนการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ค่อยไป

6.2.4 สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนและกับชุมชนใกล้เคียง

ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นว่าเป็นบริการที่ อบต.สามารถจัดบริการได้ โดยให้การสนับสนุนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ เช่น สนับสนุนโครงการเยี่ยมบ้าน เพราะชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว หาก อบต.ช่วยสนับสนุนอีกแรงก็จะทำได้ง่ายกว่างานอื่น ๆ

6.1.5 จัดให้มีบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ

สำหรับประเด็นสุดท้ายนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นตรงกันว่าเป็นบริการที่ อบต.ไม่สามารถจัดบริการได้ โดยเห็นว่าเป็นบริการที่มากเกินไปเพราะผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีลูกหลานดูแลอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องจัดบริการให้ อีกทั้งเป็นเรื่องยุ่งยากและใช้งบประมาณมาก

ข้อสรุป ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ด้านที่ 6 มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.สามารถจัดให้บริการตามมาตรฐานด้านนี้ได้ และกิจกรรมหลาย ๆ อย่างเป็นสิ่งที่ชุมชนดำเนินการอยู่แล้ว อบต.จึงไม่ต้องมารีเริ่มดำเนินการใหม่ สามารถให้การส่งเสริมสนับสนุนต่อยอดได้ทันที

3. สรุปภาพรวมการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ จากการศึกษการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระพบว่า ผู้บริหารมิได้กำหนดนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุไว้โดยตรง แต่มีการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุอยู่พอสมควร ซึ่งการดำเนินงานต่าง ๆ สอดคล้องกับมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้น ซึ่งยังถือว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีได้นำมาตรฐานดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ส่วนทางด้านผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลแม่หอพระมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่เป็นการช่วยเหลือกันเองและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน บ่งบอกถึงศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและความพร้อมในการมีส่วนร่วมพัฒนา ดังนั้น การใช้มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรแสวงหาความร่วมมือจาก บวร หรือ บ้าน วัด โรงเรียน ในการสร้าง ปรับใช้ หรือยกระดับมาตรฐานให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ คำนึงถึงผู้สูงอายุทั้งที่พึ่งตนเองได้และพึ่งตนเองไม่ได้ มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และประการที่สองเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์แต่ละประการ ดังนี้

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลแม่หอพระมีการรวมตัวกันจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้านมาเป็นเวลานานพอสมควร มีโครงสร้างการบริหารงานที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ถึงแม้จะไม่ได้มีการวางระเบียบในการดำเนินงานหรือการทำกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน แต่ก็มีข้อตกลงในการดำเนินงานที่สมาชิกยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน ชมรมผู้สูงอายุทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้านจะมีเงินกองทุนไว้ใช้จ่ายในการทำกิจกรรมต่างๆ หลายกองทุน แต่ละกองทุนจะมีการแต่งตั้งผู้ดูแลรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อความโปร่งใสและไว้วางใจกันในการดำเนินงาน มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมที่เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเองในกลุ่มผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน อันแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและความมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมพัฒนาของชมรมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะประธานชมรมผู้สูงอายุระดับตำบลซึ่งเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำและมีความรู้ความสามารถสูง เป็นที่ยอมรับนับถือของผู้สูงอายุและประชาชนทั้งตำบล ทำให้การขอความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

สำหรับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระในปัจจุบัน พบว่าส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เน้นการสงเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การแจกเบี้ยยังชีพ การมอบของอุปโภคบริโภค การจัดงานประเพณีรดน้ำคำหัว การอุดหนุนงบประมาณในการแข่งกีฬาระดับอำเภอ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืนหรือส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุแต่ประการใด และยังขาดความหลากหลายของการจัดกิจกรรม กล่าวคือมีกิจกรรมอีกหลายด้านที่ อบต.ยังมิได้ดำเนินการ เช่น กิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมความรักความเข้าใจในครอบครัว การส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา นวัตกรรมการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ของ ปิยากร หวังมหาพร (2550) ที่พบว่า การจัดบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับผู้สูงอายุมีลักษณะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เน้นการสงเคราะห์ ได้แก่ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ การส่งเสริมด้านสุขภาพเป็นหลัก การดำเนินการในลักษณะที่จะส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุยังมีจำกัด เน้นการพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลาง ซึ่งจะส่งผลต่อการผูกพันงบประมาณจำนวนมากในอนาคต และปรากฏว่า ไม่มีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่เป็นแบบอย่างของนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุให้แก่หน่วยงานอื่นได้อย่างสมบูรณ์ และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย ของ นาริรัตน์ จิรมนครี และ สาวิตรี ทยานศิลป์ (2551) ที่

พบว่า สังคมไทยมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญู ระบบสวัสดิการจึงถูกริเริ่มขึ้นมาตามแนวคิดแบบ “บรรเทาปัญหา” (Residual Model of Social Welfare) ในปีพ.ศ. 2483 มีการตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้นมาเพื่อจัดสวัสดิการให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ รวมทั้งผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดความเข้มแข็งหรือพึ่งพาตนเองได้ มีผลให้สังคมเกิดทัศนคติทางลบต่อกลุ่มผู้รับบริการคือ การถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม เป็นคนไร้ค่า ขาดศักดิ์ศรี

2. ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ

มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ควบคุมดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) กำหนดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศนำไปปรับใช้ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่ 1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2. มาตรฐานด้านรายได้ 3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย 4. มาตรฐานด้านนันทนาการ 5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม กรอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน ซึ่งแต่ละมาตรฐานจะมีประเด็นตัวชี้วัดย่อยอีกรวมทั้งสิ้น 31 ตัวชี้วัด

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า อบต.สามารถจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุตามตัวชี้วัดได้จำนวน 24 ตัวชี้วัด ซึ่งในจำนวนนี้ มีทั้งกิจกรรมที่ อบต. สถานีอนามัยประจำตำบล หรือชมรมผู้สูงอายุได้ดำเนินการแล้ว กิจกรรมที่สามารถเพิ่มเติมหรือต่อยอดจากกิจกรรมเดิม และกิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังว่า อบต.จะสามารถดำเนินการได้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง สำหรับตัวชี้วัดที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.ไม่สามารถดำเนินการได้ มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด ซึ่งเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้ส่วนใหญ่จะเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากร ความไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่หรือบางประเด็นไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อบต. ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษา เรื่อง การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี ของ มลฤดี ศรีสุข (2545) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ งบประมาณไม่เพียงพอ รองลงมาขาดบุคลากรที่มีความรู้ การประสานงานเกิดความซ้ำซ้อนของการทำกิจกรรม และการวางแผนขาดการมีส่วนร่วมและแนวทางที่ชัดเจน และหากพิจารณาตัวชี้วัดที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าดำเนินการไม่ได้จะเห็นว่าเป็นมาตรฐานที่ค่อนข้างเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เช่น บริการแม่บ้าน บริการครอบครัวอุปการะ

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะมาตรฐานส่วนใหญ่กรมส่งเสริมฯ นำมาจากมาตรฐานของต่างประเทศเช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เขตปกครองพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมต่างจากประเทศไทยค่อนข้างมาก

อย่างไรก็ตามยังเป็นเรื่องน่ายินดี ที่ประเด็นตัวชี้วัดที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.สามารถดำเนินการได้ มีจำนวนมากกว่าประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า อบต.สามารถไม่สามารถดำเนินการได้ ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ทั้งชมรมผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่(ซึ่งหมายถึงสถานีนามัยประจำตำบล) มีส่วนเป็นอย่างมากในการเป็นฐานสนับสนุนการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง กลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุของชุมชนชนบท ของพิทักษ์มา สุธาณูสร (2546) ที่พบว่า ชุมชนมีกลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและสังคม โดยเป็นการช่วยเหลือกันทั้งระดับครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งกลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุของชุมชนชนบทนั้นมิได้เกิดขึ้นอย่างโดด ๆ โดยใช้กลไกใดกลไกหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาหนึ่งโดยลำพัง แต่หากเป็นไปเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างเป็นองค์รวม ดังนั้นจึงเป็นที่คาดหวังได้ว่า หากผู้บริหารมีนโยบายที่จริงจังในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุและประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน ก็จะทำให้การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุมีความชัดเจนและเห็นผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุมาปรับใช้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น สิ่งสำคัญที่สุด คือ นโยบายของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุมากน้อยเพียงใด อีกประการหนึ่งคือ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนเครือข่ายการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้ประสบผลสำเร็จนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคงไม่สามารถดำเนินการแต่โดยลำพังได้ และประการสุดท้ายที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ ศักยภาพและความเข้มแข็งของผู้สูงอายุเอง เพราะหากขาดสิ่งนี้แล้ว ก็คงเป็นการยากที่การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุจะประสบผลสำเร็จ

ความคิดเห็นของผู้วิจัยต่อมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำขึ้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการบริหารและจัดบริการแก่ผู้สูงอายุนั้น

นับเป็นสิ่งที่ดีที่สังคมให้ความสำคัญกับประชากรกลุ่มนี้และพยายามที่จะสร้างมาตรฐานขึ้นเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการภารกิจ แต่หากพิจารณาในอีกมุมหนึ่งจะเห็นว่า ประเด็นการจัดบริการส่วนใหญ่มักเน้นการให้การสงเคราะห์มากเกินไป โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้และอีกฝ่ายเป็นผู้รับอย่างเดียว (Passive) เป็นการสร้างวัฒนธรรมการรอรับและการไม่คิดที่จะพึ่งพาตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากฐานคิดในการกำหนดมาตรฐาน จะมองผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ไร้ความสามารถ พึ่งพาตนเองไม่ได้ ต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งขัดกับผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้สูงอายุมีความเชื่อมั่นว่าตนเองและเพื่อนผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังพึ่งพาตนเองได้ มีความสามารถที่จะประกอบกิจการงานต่าง ๆ หรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมได้ ดังนั้นการบริหารจัดการผู้สูงอายุควรมีวิธีคิด วิธีทำที่ครอบคลุมทั้งมิติการเสริมพลังสร้างสรรค์ (active approach) ควบคู่กับการสงเคราะห์ดูแล (passive approach) ซึ่งสอดคล้องกับสถานะที่เป็นอยู่จริงของผู้สูงอายุที่มีทั้งกลุ่มที่พึ่งตนเองได้และพึ่งตนเองไม่ได้ อีกประการหนึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ตัวชี้วัดหลายตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น มีความใกล้เคียงกันมาก ถึงแม้จะอยู่ในมาตรฐานคนละด้านกัน เช่น ตัวชี้วัดที่ 4.2.1 การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน ตัวชี้วัดที่ 5.1.1 จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ และตัวชี้วัดที่ 6.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนอเนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งในทางปฏิบัติหากมีการจัดบริการประเภทนี้ ก็สามารถใช้สถานที่เดียวกันได้ จึงน่าจะรวมตัวชี้วัดเหล่านี้ให้เป็นตัวชี้วัดเดียวเพื่อลดความซ้ำซ้อน และประการสุดท้ายผู้วิจัยเห็นว่า ตัวชี้วัดหลายๆ ตัวชี้วัดนำมาปฏิบัติได้ยากหรือไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น บริการแม่บ้าน บริการครอบครัวอุปการะ การจัดตั้งสโมสรผู้สูงอายุ เป็นต้น เพราะสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่แต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ตัวชี้วัดบางประเด็นอาจเหมาะสมกับสังคมเมืองแต่ไม่เหมาะสมกับสังคมชนบท ดังนั้น การกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างข้อนี้ และอาจปรับแยกมาตรฐานตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เป็นเครื่องมือการบริหารที่สามารถปรับใช้ สร้างใหม่ ให้เหมาะสมกับสถานะแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเป็นพลวัตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาพบว่า การจัดโครงการ/กิจกรรมด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีไม่มากและขาดการดำเนินโครงการอีกหลายด้าน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล

จึงควรมีการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุให้มากขึ้น โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุ

2. ปัจจุบันการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกิจกรรมที่เน้นการสงเคราะห์และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืนหรือส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ จากการมองผู้สูงอายุต้องเป็นฝ่ายรับหรือเป็นภาระที่ต้องให้การสงเคราะห์แต่เพียงฝ่ายเดียว มาเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาสุขภาพให้พึ่งตนเอง และช่วยเหลือสังคมได้

3. ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุมีการจัดตั้งเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มชุมชนเช่น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ หรือกิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้ป่วย เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง ดังนั้น จึงควรที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

4. จากการศึกษาการจัดกิจกรรมด้านผู้สูงอายุที่มีการประสานความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับหน่วยงานและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจะเน้นการดำเนินการในเชิงรับ ดังนั้นจึงควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการประสานความร่วมมือในเชิงรุกให้มากขึ้น

5. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ โดยพิจารณาใช้ประโยชน์จาก บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการร่วมเป็นภาคส่วนการพัฒนาผู้สูงอายุ อันเป็นการยกระดับการพัฒนาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง ซึ่งจะช่วยลดภาระด้านงบประมาณและลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ และประการสำคัญที่สุดคือ ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

6. จากการศึกษาตัวชี้วัดตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ พบว่า มีข้อควรแก้ไขหลายประการ เนื่องจากมาตรฐานดังกล่าวถูกกำหนดใช้มาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรมีการปรับปรุงมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ลดความซ้ำซ้อน และคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะประเด็นการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น เนื้อหาจึงยังไม่มี ความ

กรอบการบริหารงานด้านผู้สูงอายุเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะหัวข้อการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุแก่ผู้สนใจศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในชุมชน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบผลสำเร็จ
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

- กชกร สังขชาติ, สมหมาย แจ่มกระจ่าง และ สุจินดา ม่วงมี. 2545. **ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดชลบุรี**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. 2553. “ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thailocaladmin.go.th/work/apt/apt.jsp> (16 ตุลาคม 2553).
- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง. 2541. **เอกสารสรุปการสัมมนาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาสมัครวิทยาดินแดน.
- โกวิท พวงงาม. 2552. **การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2548. **ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณะกรรมการระบบมาตรฐาน. 2550. “ระบบมาตรฐาน”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.excessweb.co.th/demo/6101/standard/contentlist.asp?grpId=3> (20 ตุลาคม 2553).
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. 2545. **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564) สำนักนายกรัฐมนตรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตนา สงค์ประเสริฐ. 2539. **ผู้สูงอายุ (Aging)**. เชียงใหม่: ฝ่ายจิตวิทยา โรงพยาบาลสวนปรุง.
- ชุดินาฏ วงศ์สุบรรณ, วาสิณี แนวพนิช และ ยุพิน รอดปึ้ง. 2551. “กรอบทิศทางนโยบายประชากรกับการพัฒนา”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 45, 3 (กรกฎาคม – กันยายน) : 46.
- ชูวงษ์ ฉายะบุตร. 2539. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เตือนใจ วิเศษสุวรรณ. 2552. “การพัฒนาระบบราชการ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://gotoknow.org/blogs/posts/272435> (20 ตุลาคม 2553).
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2551. **เครื่องมือการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รัตนไทร.

- นลินี โล่ชิงชัยฤทธิ์. 2549. การประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์. 2551. การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการ จัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยากร หวังมหาวร. 2550. “นวัตกรรมการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น”. (เอกสารอัดสำเนา).
- ประติงพษ์ อภิรัชติกุล. 2549. กระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้สูงอายุ ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542”. 2542. ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. 116, 114 ก: 48
- พิทักษ์มา สุภานุสร. 2546. กลไกทางวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุของชุมชนชนบท. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มฤดี ศรีสุข. 2545. การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- “มาตรฐาน”. 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp> (14 ตุลาคม 2553).
- บุษนา ศรีรัตนภมร. 2550. ความคิดเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ในการส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจด้านการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล. ขอนแก่น: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550”. 2550. ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. 124, 47 ก: 1.
- วรรณภา ศรีรัตนรัตน์, ผ่องพรรณ อรุณแสง และ รัชมล คติการ. 2545. ระบบบริการสุขภาพและ หลักประกันสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุไทย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา. อ้างถึงใน
- นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์. 2551. การทบทวนองค์ความรู้และแนว ทางการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2548. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตาม รัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2549. สวัสดิการผู้สูงอายุ : แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้. อ้างถึงใน นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์. 2551. การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริพร จิรวัดน์กุล. 2537. “ทบทวนวรรณกรรมเรื่อง ภาวะสุขภาพและอนามัยผู้สูงอายุ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.Thaicentenarian.mahidol.ac.th/TECIC/index.php/about-elderly/research/doc_view/52---?tmpl=component&format=raw (4 มิถุนายน 2553).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญภิตติ และ ชวลิต ประภวานนท์. 2545. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารการปฏิรูปประเทศไทย. 2553. “เอกสารรายงานการประชุมสัมมนาและบรรยายพิเศษเรื่อง ทิศทางการจัดการสังคมผู้สูงอายุของท้องถิ่นไทยในอนาคต”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thaireform.in.th/reform-the-news-social-welfare/item/3095--5-.html> (29 มิถุนายน 2553).
- สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย. 2543. การพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์. อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2551. เครื่องมือการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รัตนไคร.
- สมพงศ์ เกษมสิน. 2517. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. อ้างถึงใน คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการบริหารองค์กรภาครัฐ. 2552. การบริหารองค์กรภาครัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2539. สังคมวิทยาภาวะผู้สูงอายุ: ความเป็นจริงและการคาดการณ์ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2549. รัฐประศาสนศาสตร์:แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์.
- สุรกุล เจนอบรม. 2541. วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: นิชนเอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- สุวรรณ รื่นยศ. 2512. กรมประชาสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์ขายส่งแห่งประเทศไทย.

- สุเทพ เชาวลิศ. 2527. สวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: O.S.Printing House. อ้างถึงใน มลฤดี ศรีสุข.
2545. การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. “การพัฒนาสังคมเชิงรุก มิติใหม่ของการพัฒนาในช่วงแผน 10”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.nesdb.go.th.Postals/portals/0/news/annual-meet/48/present/05_4.ppt (8 มิถุนายน 2550). อ้างถึงใน นาริรัตน์ จิตรมนตรี และ สาวิตรี ทยานศิลป์. 2551. การ ทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2553. **สถานการณ์สังคม ผู้สูงอายุ ปี 2552**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2553. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิชย์.
- อรรวรรณ พุ่มพวง. 2551. การเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย หิรัญโต. 2523. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

2. ความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ดังนี้

การบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน 6 ด้าน	ความเป็นไปได้			ข้อเสนอ / มาตรการชดเชย
	ได้	ไม่ได้	เพราะ	
1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการ รักษาพยาบาล				
1.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 1.1.1 จัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับ สุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง				
1.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 1.2.1 จัดให้มีการตรวจสุขภาพ ประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง				
ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านรายได้				
2.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 2.1.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมาย กำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจาก หน่วยงานที่ถ่ายโอน				
2.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา 2.2.1 จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ ผู้สูงอายุตามจำนวนเงินที่กฎหมาย กำหนด และในจำนวนผู้สูงอายุ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมจาก หน่วยงานที่ถ่ายโอน				

การบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน 6 ด้าน	ความเป็นไปได้			ข้อเสนอ / มาตรการชดเชย
	ได้	ไม่ได้	เพราะ	
2.2.2 จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ ผู้สูงอายุ				
2.2.3 จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรอง เลี้ยงชีพ				
2.2.4 สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง กองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุใน ชุมชน				
2.2.5 จัดให้มีบริการส่วนลดใน รายการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่ง วัฒนธรรมทางท้องถิ่น				
ด้านที่ 3 มาตรฐาน ด้านที่พักอาศัย				
3.1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน				
3.1.1 จัดหาหรือประสานหน่วยงานที่ รับผิดชอบเพื่อให้บริการเครื่องนุ่งห่ม และที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเอง ไม่ได้ตามความจำเป็น				
3.2 ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา				
3.2.1 จัดให้มีบริการตรวจที่พักอาศัย ให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง				

การบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน 6 ด้าน	ความเป็นไปได้			ข้อเสนอ / มาตรการชดเชย
	ได้	ไม่ได้	เพราะ	
3.2.2 จัดให้มีบริการครอบครัว อุปการะผู้สูงอายุ				
3.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดย การเสียค่าใช้จ่าย				
ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านนันทนาการ				
ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน				
4.1.1 จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการใน วันสำคัญ				
4.1.2 จัดให้มีการส่งเสริมการ รวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปของกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมผู้สูงอายุ				
ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา				
4.2.1 จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุใน ชุมชน				
4.2.2 จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ				
4.2.3 จัดให้มีการบริการทัศนศึกษา ตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยว ทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอก สถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง				

การบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน 6 ด้าน	ความเป็นไปได้			ข้อเสนอ / มาตรการชดเชย
	ได้	ไม่ได้	เพราะ	
ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านความมั่นคง ทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และ การคุ้มครอง				
ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน 5.1.1 จัดให้มีศูนย์บริการทางสังคม แก่ผู้สูงอายุ (ศูนย์สงเคราะห์ราษฎร ประจำหมู่บ้าน: ตามภารกิจการถ่าย โอน) โดยมีลักษณะการให้บริการดังนี้ (1) การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัดสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริม ความรู้ นันทนาการ และกิจกรรม ด้านศาสนา เป็นต้น (2) บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุใน ชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่ เยี่ยมชม ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไข ปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็น ต้น (3) บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะ หน้าโดยการรับเข้าบ้านพักใน บ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว				

การบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน 6 ด้าน	ความเป็นไปได้			ข้อเสนอ / มาตรการชดเชย
	ได้	ไม่ได้	เพราะ	
5.1.2 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่ กฎหมายกำหนดได้รับการสงเคราะห์ ในการจัดการศพตามประเพณี				
ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา				
5.2.1 จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้าน ผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง				
5.2.2 จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ				
5.2.3 จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวก สะดวกและความปลอดภัยโดยตรง แก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ บ้าน พาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ เป็นต้น				
5.2.4 จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกใน ครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแล ผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และข้อมูล แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการ ต่างๆ ที่เป็นประ โยชน์				
5.2.5 จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมใน การอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ				
5.2.6 จัดให้มีการรณรงค์ให้คนใน ครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของ ผู้สูงอายุ				

การบริหารจัดการ ตามมาตรฐาน 6 ด้าน	ความเป็นไปได้			ข้อเสนอ / มาตรการชดเชย
	ได้	ไม่ได้	เพราะ	
5.2.7 จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต				
ด้านที่ 6 มาตรฐานด้าน การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน				
<u>ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา</u>				
6.2.1 จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
6.2.2 จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				
6.2.3 จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ				
6.2.4 สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนและกับชุมชนใกล้เคียง				
6.2.5 จัดให้มีบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ				

เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 2)

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
- 2.ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์.....
- 3.เพศ.....
- 4.อายุ.....ปี
- 5.ระดับการศึกษาสูงสุด.....
- 6.ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

1.การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัจจุบันผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุทำกิจกรรมอะไรบ้าง ทำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

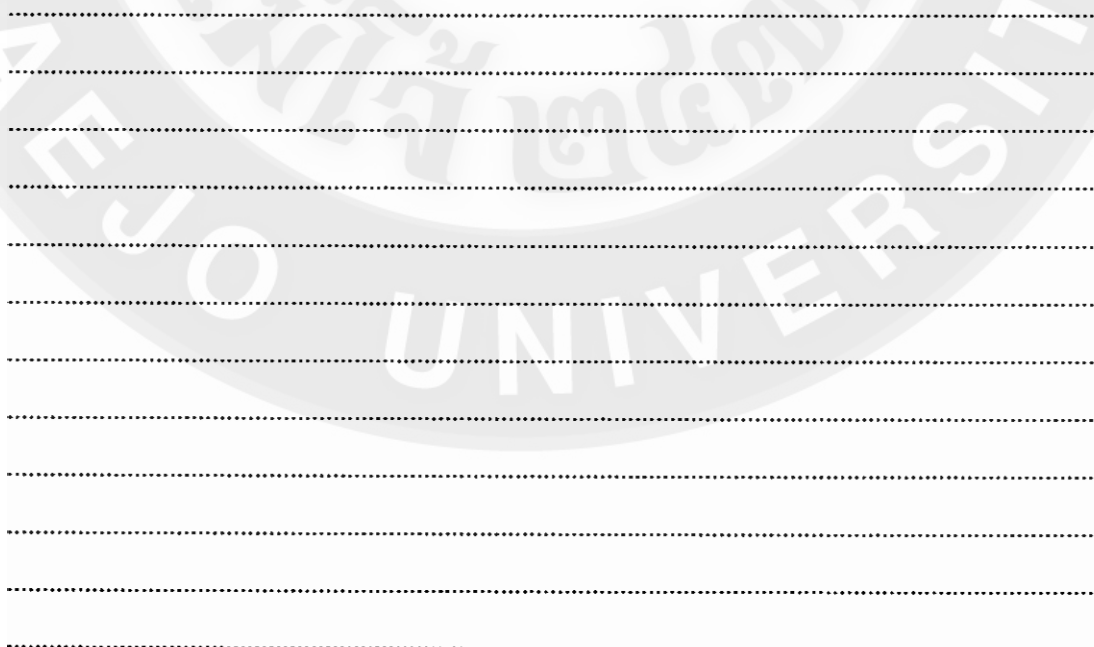
.....

3. ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ มีปัญหา / อุปสรรคอะไรบ้าง

[illegible]

4. กิจกรรมหรือสิ่งที่อยากทำต่อจากนี้ไป

5. ต้องการการสนับสนุนจาก อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรบ้าง

ภาพผนวก 1 ผู้วิจัยขณะสัมภาษณ์ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ

ภาพผนวก 2 ผู้วิจัยขณะสัมภาษณ์ประธานชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 3 บ้านผึ้ง

ภาพผนวก 3 กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยของชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (1)

ภาพผนวก 4 กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยของชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (2)

ภาพผนวก 5 กิจกรรมของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (1)

ภาพผนวก 6 กิจกรรมของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (2)

ภาพผนวก 7 กิจกรรมการทำสวนสมุนไพรของชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (1)

ภาพผนวก 8 กิจกรรมการทำสวนสมุนไพรของชมรมผู้สูงอายุตำบลแม่หอพระ (2)

ภาพผนวก 9 กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียน นักศึกษา (1)

ภาพผนวก 10 กิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียน นักศึกษา (2)

ภาพผนวก 11 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ
เพื่อมอบของอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การยังชีพ

ภาพผนวก 12 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ

ภาพผนวก 13 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระการสนับสนุนอาคารสถานที่
เพื่อใช้เป็นศูนย์เอนกประสงค์บริการผู้สูงอายุ

ภาพผนวก 14 กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระการจัดงานประเพณี
รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวนงนุช อินตะแก้ว
เกิดเมื่อ	9 มีนาคม 2516
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2542 อนุปริญญา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2545 ปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2535 - 2546 ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสบคาบ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2546 - 2547 เจ้าหน้าที่ทะเบียน ระดับ 1 เทศบาลตำบล แม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2547 - 2548 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2548 - 2554 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนองค์การ บริหารส่วนตำบลแม่หอพระ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2554- ปัจจุบัน หัวหน้าสำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วน ตำบลแม่หอพระ จังหวัดเชียงใหม่